

Lokale Ontwikkelingsstrategie 2024 - 2029

Lokale Actiegroep Visserij en Aquacultuur

1. Gebiedsafbakening, socio-economische situatie en huidige beleidscontext	4
1.1. Afbakening en coherentie van het gebied	4
1.1.1. Geografisch	4
1.1.2. Demografisch	5
1.2. Socio-economische analyse van de Belgische visserijsector	6
1.2.1. Algemene sectoranalyse	6
1.2.2. Analyse van de Belgische visserijvloot	7
1.2.3. Economische beschrijving van de visserijsector	8
1.2.4. Economische beschrijving van aangelande sectoren	11
1.2.5. Samenvatting socio-economische analyse – Infographic	14
1.3. Overzicht van het huidige beleid	16
1.3.1. Bevoegdheden	16
1.3.2. Marien ruimtelijk plan (MRP) 2020-2026	16
2. Consultatieproces en analyse van de ontwikkelingsbehoeften	17
2.1. Beschrijving van het consultatieproces	17
2.1.1. Stappen in het consultatieproces	17
2.1.2. Overzicht van de concrete consultatievormen	18
2.1.3. Multisectorale en inclusieve aanpak	18
2.2. Analyse van de ontwikkelingsbehoeften	19
2.2.1. SWOT-analyse	19
2.2.2. Belangrijke thema's	22
2.2.3. Ontwikkelingsbehoeften en geïdentificeerde kansen	23
2.3. Clustering van de ontwikkelingsbehoeften in 5 prioritaire thema's	31
3. Missie, visie, doelstellingen en acties van de Plaatselijke Groep Visserij	32
3.1. Nieuwe Plaatselijke Groep Visserij	32
3.2. Missie en Visie	32
3.3. Van prioritaire thema's naar operationele doelstellingen	33
3.4. Budgetallocatie	34
3.5. Maatregelen & mogelijke acties	35
3.5.1. Maatregelen met focus op het product	35
3.5.2. Maatregelen in functie van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid	36
3.5.3. Maatregelen ter valorisatie van het cultuur-toeristisch potentieel	39
3.5.4. Maatregelen in functie van duurzaam beheer van milieu en erfgoed	40
3.5.5. Maatregelen ter bevordering van kennisopbouw en samenwerking	41
3.6. Enkele basisprincipes	42
3.6.1. Basisprincipe 1: complementariteit met andere programma's	42
3.6.2. Basisprincipe 2: innovatie en duurzaamheid	42
3.6.3. Basisprincipe 3: samenwerking en empowerment	43
3.6.4. Basisprincipe 4: overdraagbaarheid & toegevoegde waarde	44
3.6.5. Basisprincipe 5: non-discriminatie	44

4. De lokale actiegroep – Beheer, Monitoring, Evaluatie	44
4.1. Samenstelling	44
4.1.1. Plaatselijke Groep	44
4.1.2. Secretariaat	46
4.1.3. Beheerautoriteit	47
4.1.4. Leescommissie	47
4.1.5. Klankbordgroep	47
4.2. Projectoproepen	47
4.3. Doelgroep	48
4.4. Selectie- en beoordelingscriteria en selectieprocedure	48
4.5. Monitoring, meetbare streefdoelen en evaluatie	49
4.5.1. Monitoring en (zelf)evaluatie van de LOS en de actiegroep	49
4.5.2. Indicatoren voor het monitoren en evalueren van output en resultaten	49
4.6. Communicatie	52
5. Financieel plan	53
5.1. Werking PG	53
5.2. Projecten	53
6. Bronnen	55
7. Bijlagen	57
7.1. Bijlage 1: interviews_mei juni 2023	57
7.2. Bijlage 2: workshop I _ 2 juni 2023	59
7.3. Bijlage 3: workshop II _ 28 juni 2023	65
7.4. Bijlage 4: verslag terugkoppelingsmoment 4 okt 2023	70
7.5. Bijlage 5: uitgebreide lijst van acties uit het consultatieproces	77
7.6. Bijlage 6: overzicht investerings- en ondersteuningsfondsen	81
7.7. Bijlage 7: motivering inschatting resultaat- en outputindicatoren	82

1. GEBIEDSAFBAKENING, SOCIO-ECONOMISCHE SITUATIE EN HUIDIGE BELEIDSCONTEXT

1.1. Afbakening en coherentie van het gebied

1.1.1. Geografisch

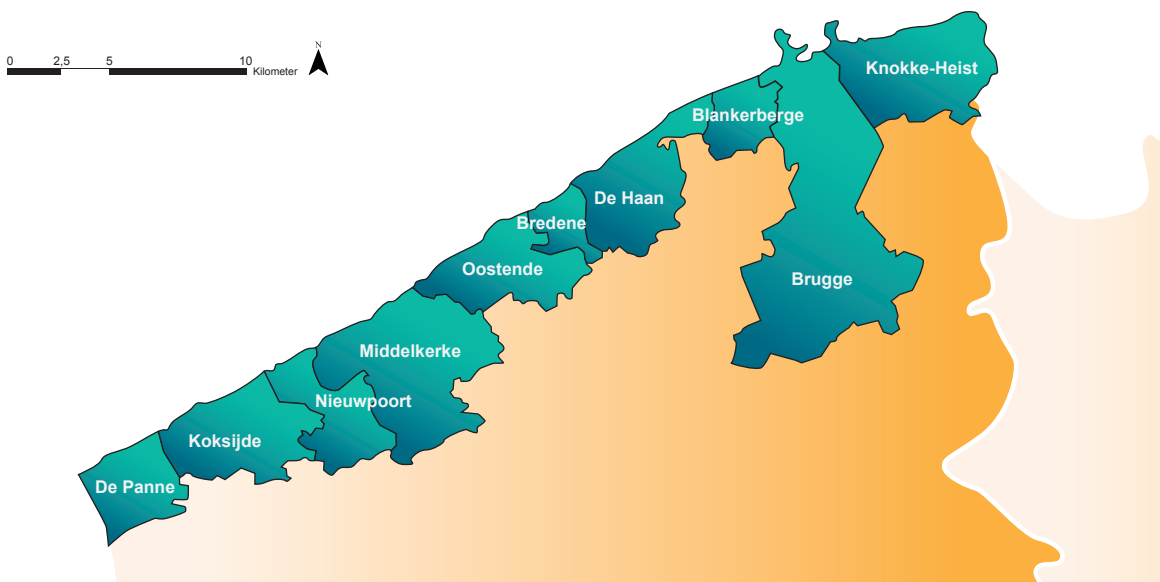
De **Belgische kust** vormt de regio in Vlaanderen die langs de Noordzee loopt. De kuststrook heeft een lengte van ongeveer 65 km en een breedte variërend tussen 10 en 15 km, bestaande uit een combinatie van stranden, duinen en polders.

In het Noorden vormt Het Zwin de grens met Nederland en in het Zuiden vormt Duinkerke de grens met Frankrijk. De kuststrook is **sterk verstedelijkt** en vormt één van de belangrijkste toeristische regio's in België met verscheidene badplaatsen. De Belgische kust bestaat uit 10 kustgemeenten: Knokke-Heist, Brugge (Zeebrugge), Blankenberge, De Haan-Wenduine, Bredene, Oostende, Middelkerke-Westende, Nieuwpoort, Koksijde-Oostduinkerke en De Panne.

Figuur 1: kaart Vlaanderen

Het Compendium Kust en Zee biedt een omvangrijke inzicht in de sociale en economische omgeving van het Belgische kustgebied. Kustzones zijn gebieden met een eigen identiteit en specifieke uitdagingen. De Belgische kustzone is hierin niet anders en wordt gekenmerkt door een **karakteristieke sociale omgeving** met onder meer een verhoogde bevolkingsdichtheid, een sterke vergrijzing, een hoog aantal tweede verblijven, kansarmoede en een hoog aandeel aan alleenstaanden (Coudenys et al., 2023).

Figuur 2: Kaart kustzone met de 10 kustgemeenten

Daarnaast vormt de Belgische kust op **economisch vlak** eveneens een specifieke regio waarbinnen verschillende activiteiten plaatsvinden, zoals: visserij en maricultuur, toerisme en recreatie, natuur, scheepvaart, baggerspeciëstorting, zand- en grindwinning, windenergie, militair gebruik, aanwezigheid van grote economische poorten (zeehavens en een internationale luchthaven,...) (Dauwe et al., 2022). Tegelijkertijd laat de kust zich kenmerken door een verhoogde werkloosheid, seizoensgebonden werkgelegenheid en een beperkt aantal kwalitatieve arbeidsplaatsen voor hoogopgeleiden (Dauwe et al., 2019).

De keuze om **de hele Belgische kust** als relevant gebied te beschouwen voor de visserijgemeenschap wordt gesteund door zowel de beperkte aanwezigheid van vissersgemeenschappen als de specifieke kenmerken en uitdagingen die inherent zijn aan de volledige kustzone. Het gebied is gelegen in de arrondissementen Brugge, Oostende en Veurne.

1.1.2. Demografisch

Op 1 januari 2022 telden de kustgemeenten **338.440 inwoners**. Dit vertegenwoordigt ongeveer 28% van de inwoners van de provincie West-Vlaanderen (POM regionale dataset, 2022).

De Vlaamse **bevolkingsdichtheid** is 492 inwoners per km² en de West-Vlaamse bevolkingsdichtheid is 378 inwoners/km². De gemiddelde bevolkingsdichtheid aan de Belgische kust bedraagt 661 inwoners/km², wat een stuk hoger is dan het West-Vlaamse en Vlaamse gemiddelde. Tijdelijke verblijvers worden niet meegerekend. De 'werkelijk aanwezige' bevolking aan de Belgische kust ligt dus nog een stuk hoger. De bevolking in de kustgemeentes is op 20 jaar tijd met 6% toegenomen. Dit is iets lager dan de toename in de provincie West-Vlaanderen (+ 6,7%) en is lager dan Vlaanderen (12,1%). De Belgische kustgemeenten worden gekenmerkt door een onevenwichtige **bevolkingsstructuur** en demografische dynamiek. De vergrijzing en ontgroening zijn sterker aanwezig in vergelijking tot de rest van West-Vlaanderen en Vlaanderen (De Klerck, 2011, Dauwe et al., 2019).

Voor alle kustgemeentes samen ziet de **leeftijdverdeling** eruit als volgt: de leeftijdscategorie 0-19 jaar bedraagt 16%, de leeftijdscategorie 20-34 jaar bedraagt 15%, de grootse groep zijn de 35- tot 64- jarigen met 38%, gevolgd door de leeftijdsgroep 65+ met 30%. Men kan concluderen dat het aantal 65-plussers aan de kust veel hoger is dan het West-Vlaams en Vlaams gemiddelde, respectievelijk 24% en 21% (POM regionale dataset, 2022).

Kenmerkend voor de kustgemeenten zijn het laag aandeel aan gezinnen met kinderen (18%) en het grote aandeel alleenwonenden (41,8%) (Dauwe et al., 2023). Dit blijkt mede uit het lage aantal kinderen en jongvolwassenen t.o.v. de rest van West-Vlaanderen. Dit kan verklaard worden door het "terminus-effect" (personen die aan de kust een nieuw leven willen beginnen, veelal pensioenmigranten) en de hoge vastgoedprijzen (Dauwe et al., 2023). Veel ouderen met een groot vermogen kopen een tweede verblijf aan de kust. Doordat het hier vooral gaat om de rijkere middenklasse, zijn de vastgoedprijzen hier hoger waardoor ze vaak ook buiten het budget vallen van jonge gezinnen. Zij worden daardoor gedwongen om verder van de kust te gaan wonen en komen daardoor voornamelijk terecht in de hinterlandgemeenten, waar de vastgoedprijzen beduidend lager zijn, maar de kust nog steeds op een overbrugbare afstand ligt. Daardoor is er aan de kust een hoger percentage ouderen, terwijl de strook achter de kuststrook relatief meer twintigers en dertigers telt (Dauwe et al., 2023).

De relatief oudere bevolking langs de kuststrook is ook weerspiegeld in de **activiteitsgraad** (Activiteitsgraad = beroepsbevolking¹ / bevolking van 18-64 jaar, in %). Voor alle kustgemeenten samen bedraagt dit 75% (cijfers 2019) wat lager is dan de activiteitsgraad in West-Vlaanderen (79%) en Vlaanderen (78%) (POM regionale dataset, 2022).

De werkzaamheidsgraad (= werkenden² / bevolking van 18-64 jaar, in %) bedraagt voor alle kustgemeenten samen 70,4% (cijfers 2019), wat beduidend lager is dan het West-Vlaams en Vlaams gemiddelde (respectievelijk 75,5% en 73,4%). Er zijn ook grote verschillen tussen de kustgemeenten zelf. Brugge, Knokke-Heist, Bredene en De Haan hebben een werkzaamheidsgraad hoger dan 70%. De toename in werkzaamheidsgraad is in deze groep het hoogst voor Knokke-Heist (+5,9%) en het laagst in Bredene (+2,6%). De overige kustgemeenten hebben een werkzaamheidsgraad tussen 65,9% en 69,9%. De werkzaamheidsgraad in Koksijde en Nieuwpoort is wel sterker gestegen in de laatste 10 jaar dan in West-Vlaanderen of Vlaanderen (respectievelijk 6,1% en 6,2% t.o.v. 4,5% en 4%), terwijl de werkzaamheidsgraad en de toename in werkzaamheidsgraad het laagste is in Oostende (65,9% en slechts een toename van 3,7%) (POM regionale dataset, 2022).

¹ Beroepsbevolking = werkenden en werklozen.

² Werkenden = werknemers bij RSZ, RSZPPO, zelfstandigen en helpers en uitgaande grensarbeid. Geteld naar woonplaats. Werklozen = aantal niet-werkende werkzoekenden.

Gemeente	2009	2019	Toename werkzaamheidsgraad tussen 2009 en 2019
Blankenberge	63,4%	66,8%	3,5%
Brugge	71,1%	74,5%	3,4%
Knokke-Heist	65,7%	71,6%	5,9%
Bredene	68,6%	71,2%	2,6%
De Haan	65,6%	70,0%	4,3%
Middelkerke	63,6%	67,8%	4,2%
Oostende	62,1%	65,9%	3,7%
De Panne	61,1%	65,9%	4,8%
Koksijde	61,6%	67,8%	6,1%
Nieuwpoort	63,8%	69,9%	6,2%
Totaal Kustgemeenten	66,4%	70,4%	4,1%
Provincie West-Vlaanderen	71,0%	75,5%	4,5%
Vlaams Gewest	69,3%	73,4%	4,0%

Tabel 1: toename werkzaamheidsgraad

Indien de **bevolkingskenmerken** van naderbij worden bekeken, dan wijzen bovenstaande indicatoren op een meer stedelijk karakter van de kustgemeenten: een oudere bevolking, veel alleenwonenden, een hogere bevolkingsdichtheid, een lagere werkzaamheidsgraad en meer mensen met een migratieachtergrond (Dauwe et al., 2022). Uit de Kansarmoedeatlas West-Vlaanderen 2021 blijkt dat gemiddeld 29% van de gezinnen in de kustgemeenten in een kansarme buurt woont. Dit is beduidend hoger dan het gemiddelde in West-Vlaanderen (16%). De meeste kansarme buurten van West-Vlaanderen zijn terug te vinden in Oostende. Dit wordt dan ook weerspiegeld in de werkzaamheidsgraad (65,9%). De twee gezinstypes die het uitgesproken moeilijk hebben, zijn alleenwonenden en eenoudergezinnen.

1.2. Socio-economische analyse van de Belgische visserijsector

1.2.1. Algemene sectoranalyse

De Belgische vissersvloot is **actief in heel wat EU-wateren**, zoals de Zuidelijke en Centrale Noordzee, de westelijke wateren en de Golf van Biskaje. De vloot heeft toegang tot de kustwateren van Nederland en in bepaalde stroken met historische rechten in de zone van zes tot twaalf zeemijl van het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken en Frankrijk (VIRA, 2020).

De Belgische visserijsector is voornamelijk gericht op de **boomkorvisserij** en vangst van demersale vissen met als voornaamste doelsoorten: tong, pladijs en garnaal. Daarnaast wordt er ook gevestigd met bordennetten op langoustines. Hoewel er volop wordt ingezet op brandstof besparende maatregelen, is de boomkorvisserij nog steeds een **energie-intensieve techniek** en heeft deze manier van vissen ook een impact op de bodem. De laatste jaren is er wel sterk ingezet om deze impact te verminderen, door rolsloffen³ of een sumwing⁴ te gebruiken. Algemeen kan er geconcludeerd worden dat visserij de grootste impact heeft op modderige bodems, terwijl de impact op grofkorrelige visgronden minder groot is. De impact van bodemberoering wordt hierbij bepaald door de beviste oppervlakte, de intensiteit van verstoring en de snelheid van het herstel (VIRA, 2020). Doordat de boomkorvisserij kan aanzien worden als precisievisserij is het mogelijk om zowel zanderige bodems als modderige bodems te bevissen. De impact hiervan wordt momenteel onderzocht door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), via de VISTOOLS⁵-technologie.

³ Rolslof: slof uitgerust met wielen. Sloffen zijn zware gewichten die over de zeebodem kunnen glijden.

⁴ Sumwing: een zwevende vleugel met netten. Het vistuig is veel lichter dan de traditionele boomkor en heeft minder weerstand omdat er geen zware sloffen meer nodig zijn.

⁵ Het VISTOOLS-project (2018-2020) heeft als doel de data uit diverse sensoren aan boord van een vissersvaartuig (weegschaal, GPS, trekkrachtmeter, dieptemeter, brandstofverbruik) automatisch te verzamelen zodat de opbrengst, de vangstsamenstelling en het brandstofverbruik tot op sleepniveau kunnen bepaald worden. Het real-time ter beschikking stellen van de informatie kan de reders ondersteunen in de eventuele bijstellingen van hun activiteiten (Dauwe et al., 2022).

De laatste jaren is er ook een groeiend personeelstekort. Dit is voornamelijk te wijten aan een lagere instroom, moeilijke werkomstandigheden en het imago van de sector.

Er bestaan in België, in tegenstelling tot Nederland (bijvoorbeeld Urk), **geen echte vissersgemeenschappen** meer. De Belgische vissers zijn door een conservatieve mentaliteit eerder individueel ingesteld. Hierdoor kan er zelden uit de eigen gemeenschap gerekruteerd worden voor overname of opvolging in de sector. Bijkomend is de opvolging via de oudste zoon niet meer verzekerd en zijn veel vaartuigen in buitenlandse handen gevallen (quotahoppers). Een jonge Belgische reder zonder familie in de sector kan bijgevolg moeilijk de aankoop van een vaartuig financieren. Tegenwoordig wonen vissers niet meer samen in visserswijken (zoals de Opex of in Heist) waardoor men elkaar minder ontmoet en de vissersvrouwen ook minder steun vinden bij elkaar (SALV, 2016). Ondanks het ontbreken van echte visserijgemeenschappen, kent iedereen elkaar aangezien de sector zeer kleinschalig is.

1.2.2. Analyse van de Belgische visserijvloot

1.1.1.1. Typologie

De Belgische vloot wordt ingedeeld in drie segmenten (Besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005):

- Groot Vlootsegment (GVS): alle vissersvaartuigen met een motorvermogen groter dan 221 kW en gelijk aan of kleiner dan 1.200 kW;
- Klein Vlootsegment (KVS): alle vissersvaartuigen met een motorvermogen kleiner dan of gelijk aan 221 kW, met uitsluiting van het Kustvisserssegment;
- Kustvisserssegment: alle vissersvaartuigen die, volgens de "Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen" bijgehouden door het departement Maritiem Vervoer van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, een motorvermogen hebben van 221 kW of minder. Dit kan eventueel ook het bijkomende motorvermogen omvatten, met een tonnenmaat van maximaal 70 GT. Bij vervanging mag een kustvisser echter vergroten naar 80 BT volgens het BVR van 16/12/2005. Deze vissersvaartuigen ondernemen zee-reizen van maximaal 48 uur, met een Belgische haven als begin- en eindpunt, zoals bepaald in het MB van 16 maart 2012.

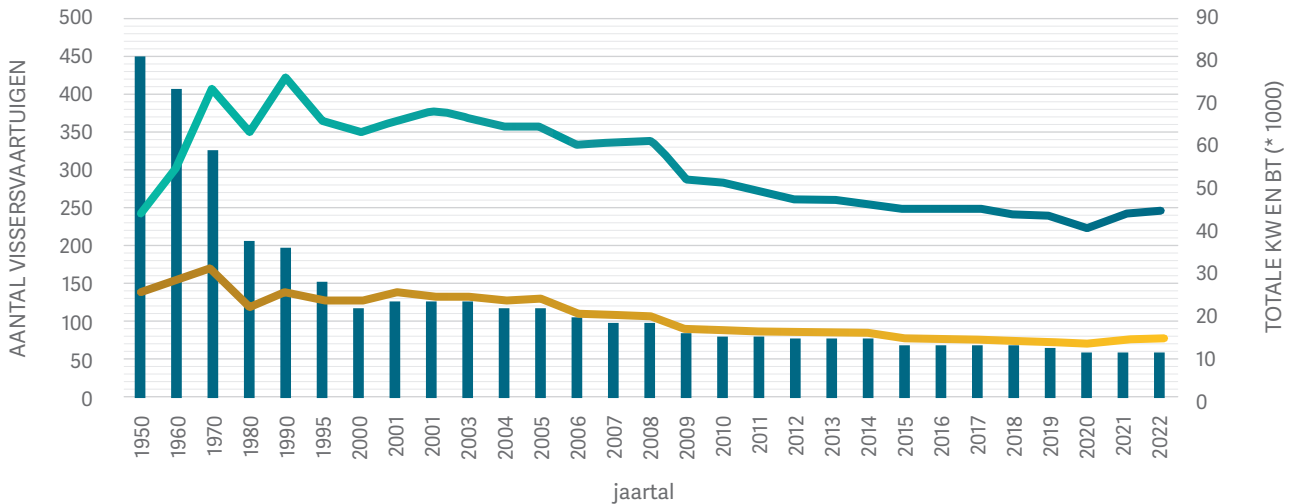
Op heden wordt bestudeerd of de oprichting van een **nieuw kleinschalig professioneel kustvisserijsegment** mogelijk en wenselijk is. De Vlaamse Regering verkent hierbij de mogelijkheden om een faciliterend kader te bieden voor beperkte doorstroming van vissers uit de recreatieve zeevisserij richting het commerciële segment (Vlaamse Regering, 2019). Er bestaat immers al een kleinschalige professionele visserij aan de Belgische kust: vaartuigen onder Nederlandse vlag, maar met Belgische eigenaars, die niet-gequoteerde vissoorten vangen ofwel onder de Nederlandse quota vallen. Ze zijn ook kandidaat-toetreders tot het nog uit te bouwen Vlaams kleinschalig professioneel visserijsegment (VIRA 2020).

1.1.1.2. Evolutie

Tussen 1950 (457 vaartuigen) en 2000 (127 vaartuigen) was er een sterke daling van het **aantal vaartuigen**. Ten opzichte van 2000 is het aantal (anno 2022) nogmaals gehalveerd.

Begin jaren 1990 omvatte het **motorvermogen** van de vloot nog bijna 80.000 kW, waarna het totale motorvermogen stelselmatig is gedaald tot onder de 50.000 kW vanaf 2011 (fig. 3). Het totale motorvermogen daalde in mindere mate. Dit is te verklaren door de tendens naar grotere vaartuigen binnen de boomkorvisserij (Rijnsdorp et al., 2008) die onder meer mogelijk gemaakt werd door het samenvoegen van motorvermogens (Operationeel Programma in uitvoering van het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserijsector 2007-2013). In 2022 zijn er nog 64 vaartuigen, die ingeschreven stonden in het Europese vlootregister met een totale capaciteit van 44.691 kW en 13.853 BT. 33 vaartuigen maken deel uit van het grote vlootsegment en 27 vaartuigen van het klein vlootsegment en 14 vaartuigen van het kustsegment. Bijna 85% van het motorvermogen en 81% van de tonnage behoort tot het grote vlootsegment. Het gaat daarbij vooral om boomkorvaartuigen. Het kleine vlootsegment bestaat uit kustvissers, vooral gericht op garnalenvangst en eurokotters, die ook verder afgelegen visgebieden opzoeken. Zeebrugge is de thuishaven van 42 vaartuigen, Oostende van 14. Daarna volgen Nieuwpoort (6) en Blankenberge (2).

EVOLUTIE BELGISCHE VISSERSVLOOT 1950-2022

Figuur 3: evolutie van de Belgische vissersvloot, aantal vaartuigen en capaciteit (BT en kW), 1950-2022

1.1.1.3. Levensduur en herkomst van de vaartuigen

Een Belgisch vaartuig is gemiddeld bijna **31 jaar oud**. Ondanks de vernieuwing van de voorbije jaren zijn slechts 8 vaartuigen jonger dan 10 jaar. Het merendeel van de vaartuigen is tussen 20 en 40 jaar oud (Departement Landbouw en Visserij – Visserijcijfers: www.vlaanderen.be/visserijcijfers).

Iets meer dan een derde van de actieve Belgische vissersvaartuigen is in **buitenlandse handen** (quotahoppers). Dit zijn voornamelijk Nederlandse reders die door de Europese capaciteitsbeperking niet meer konden groeien in eigen land. Alle vissersvaartuigen die onder Belgische vlag varen, moeten aantonen dat ze een daadwerkelijke economische band met de Belgische kuststreek hebben. Dat betekent dat ze in principe verplicht zijn om ten minste 50% van de vangst aan te land en te verkopen in België of ten minste 50% van de bemanning aan te monstern in België (Departement Landbouw en Visserij – Visserijcijfers: www.vlaanderen.be/visserijcijfers).

1.1.1.4. Recreatieve visserij

Recreatieve zeevisserij omvat het vangen of poging tot vangen van levende aquatische organismen als vrijetijdsbesteding met het oog op persoonlijke consumptie. Dit omvat zowel recreatieve visserij-activiteiten vanaf het strand als vanaf een hiertoe voorzien recreatief vaartuig. Uniek voor België is wel dat naast de 13 overblijvende professionele kustvaartuigen er een relatief **groot recreatief segment** is, bestaande uit een 800-tal kleinere vissersvaartuigen (<12 m). 87% van dit segment bestaat uit hengeltaartuigen, met een gemiddeld vermogen van 118 kW (160 pk), maar er zijn ook een honderdtal boomkor- en bordensleepnetvaartuigen opgenomen in dit segment (Verleye et al. 2019; Verlé et al., 2020). De grootteorde van deze recreatieve zeevisserijgemeenschap wordt geschat op ruim 2.000 individuen, waarvan 32% aangesloten is bij één van de vele zeevissersclubs. De sector bestaat voor 98% uit mannen met een gemiddelde leeftijd van 56 jaar. 67% van de recreatieve zeevissers is woonachtig in de provincie West-Vlaanderen (Verleye et al., 2019). Binnen de context van de recreatieve zeevisserij zijn in Oostduinkerke 15 garnalvissers te paard (erkend als UNESCO-werelderfgoed) en drie kruiersverenigingen (garnaalkruisen op het strand met steeknet of korre) actief, die in de eerste plaats een folkloristische waarde hebben.

1.2.3. Economische beschrijving van de visserijsector

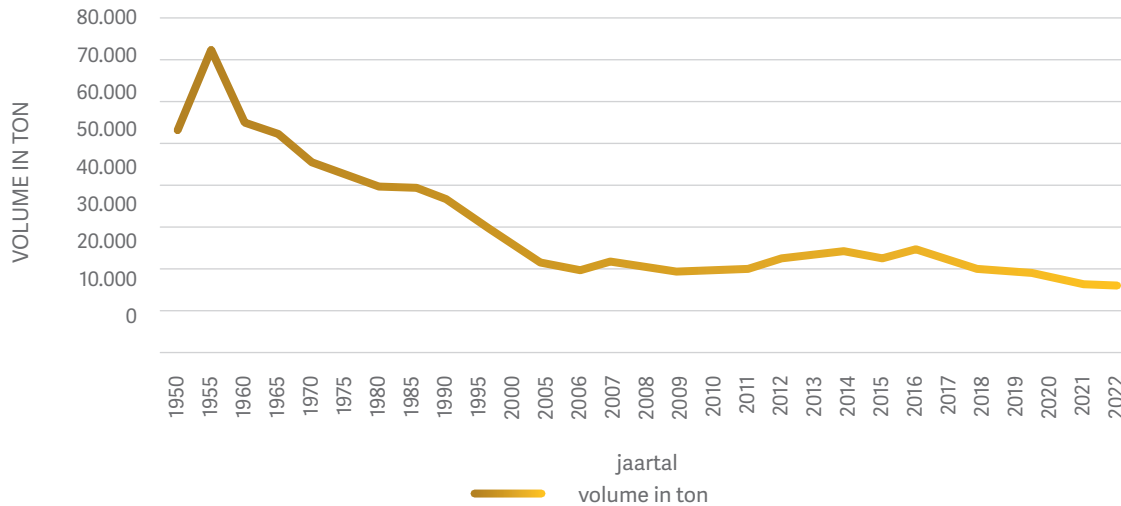
1.2.3.1. Aanvoer door Belgische vaartuigen

De aanvoer van Belgische vissersvaartuigen wordt sinds 1929 geregistreerd en kan teruggevonden worden op de website 'Een Eeuw Zeevisserij in België' van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Deze aanvoer piekte net na de Tweede Wereldoorlog wanneer tot meer dan 70.000 ton vis aangeland werd in de Belgische havens. Sindsdien daalde de aanvoer nagenoeg constant tot 2009 (19.175 ton). De **langdurige daling** in de aanvoer tot 2009 is onder meer te wijten aan een wijziging in het vangstassortiment, maar evenzeer aan de brandstofcrisis, de afname van de visbestanden, de afname van de vissersvloot, de quotabeperkingen, technologische evoluties en de beperking van de visserij-inspanning (Platteau et al., 2014). Deze negatieve trend werd na 2009 doorbroken en kende een hoogtepunt in 2016 (24.500 ton) om dan opnieuw te zakken naar 16.932 ton in 2022 met een aanvoerwaarde (besomming) van 97,3 miljoen euro. Hiervan werd 13.405 ton verhandeld in Belgische havens en 3.527 ton in buitenlandse havens.

De haven van Zeebrugge stond in 2022 in voor 50,6% **van de aanvoer in Belgische havens**, gevolgd door Oostende (47%) en Nieuwpoort (2,5%). Qua bevoorrading blijft de aanvoer in Nieuwpoort verwaarloosbaar, maar in het kader van het kusttoerisme met een focus op garnaal nog steeds bijzonder interessant. Ook zeebaars is van groot belang. In 2022 hebben 16 Nederlandse vaartuigen 29.802 kg met de lijn gevangen zeebaars op Nieuwpoort aangeland voor een bedrag van € 451.918. Dit is bijna 21% van de totale omzet van de stedelijke vismijn.

Qua **aanvoervolume** in 2022 blijven de belangrijkste soorten schol en tong. Beide werden echter wel minder aangevoerd dan in 2021 (schol (-32%), tong (-3%)). De aanvoer van inktvissen is verdubbeld t.o.v. 2021 en ook de aanvoer van roggen kenden een stijging van de aanvoer met 17% en sluiten daarbij aan op plaats drie en vier. Garnaal komt, na opnieuw bijna een verdubbeling van de aanvoer naar 1.109 ton (607 ton in 2021), opnieuw voor in de top 5 van de meest aangevoerde soorten (Scherrens, 2023).

AANVOER DOOR BELGISCHE VISSERSVAARTUIGEN

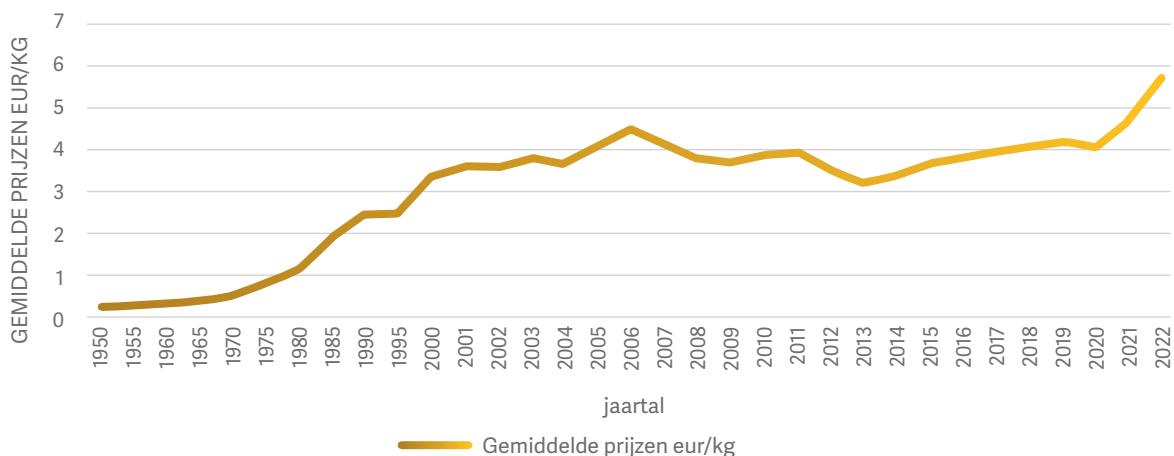

Figuur 4: aanvoer door Belgische vaartuigen

1.2.3.2. Evolutie van de visprijzen

De afname van de aangelande volumes vis wordt deels gecompenseerd door stijgende visprijzen. De gemiddelde visprijs over alle soorten heen in Belgische havens steeg na de Tweede Wereldoorlog nagenoeg onafgebroken tot een piek van 4,48 €/kg in 2006, waarna de prijs stabiliseerde tussen de 3 en 4 euro en sterk toenam vanaf 2021. Gemiddeld over 'alle' havens steeg de visprijs in 2022 zelfs met 24% tot 5,75 €/kg, de hoogste gemiddelde prijs tot nu toe (Scherrens, 2023). Deze prijs dient wel wat genuanceerd te worden gezien de gemiddelde gasolieprijs verdubbelde in 2022 tot 1,16 €/liter.

GEMIDDELDE PRIJZEN EUR/KG

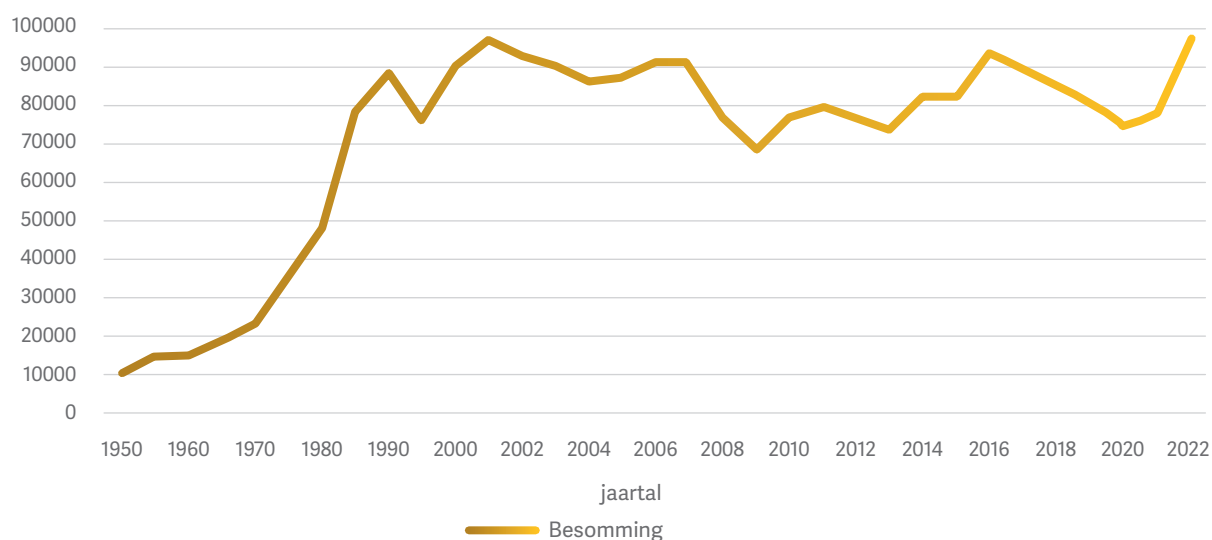
Figuur 5: gemiddelde prijzen EUR/kg

1.2.3.3. Omzet en economische waarde

Hoewel de aanvoer vrij stabiel bleef, kende de Vlaamse visserij in 2022 toch een sterke stijging in **aanvoerwaarde**. Door de hogere visprijzen steeg de totale aanvoerwaarde tegenover 2021 met 26% tot 97,3 miljoen euro. Sinds 2016 kende de totale aanvoerwaarde elk jaar een daling, die in 2021 voor het eerst is stopgezet. De voorbije twintig jaar schommelde het totaal sterk. Het hoogtepunt was in 2022 met 97,3 miljoen euro, het dieptepunt in 2009 met 68,4 miljoen euro. De aanvoerwaarde in Belgische havens steeg met 31% tot 79,8 miljoen euro, wat goed is voor 82% van de totale besomming van de vloot. In de buitenlandse havens is de aanvoerwaarde toegenomen met 7% tot 17,5 miljoen euro. De aanvoerwaarde in buitenlandse havens vertegenwoordigt 18% van de totale aanvoerwaarde. Van de gerealiseerde aanvoerwaarde in het buitenland is 65% toe te schrijven aan de Nederlandse havens. Daarna volgen Denemarken, Spanje en Frankrijk met respectievelijk 27%, 8% en 0,2% van de buitenlandse aanvoerwaarde (Departement Landbouw en Visserij - Visserijcijfers: www.landbouwcijfers.vlaanderen.be/visserij/totale-visserij/aanvoerwaarde-van-vis, 2023).

Tong blijft de **meest waardevolle soort** waarvan de totale aangevoerde waarde steeg met 28% in vergelijking met 2021. Tong staat op die manier garant voor 43,2% van de totale waarde creatie van de Belgische vloot in 2022 en blijft daarmee het belangrijkste product van onze visserij (Scherrens, 2023).

BESOMMING DOOR BELGISCHE VISSERSVAARTUIGEN

Figuur 6: besomming door Belgische vissersvaartuigen

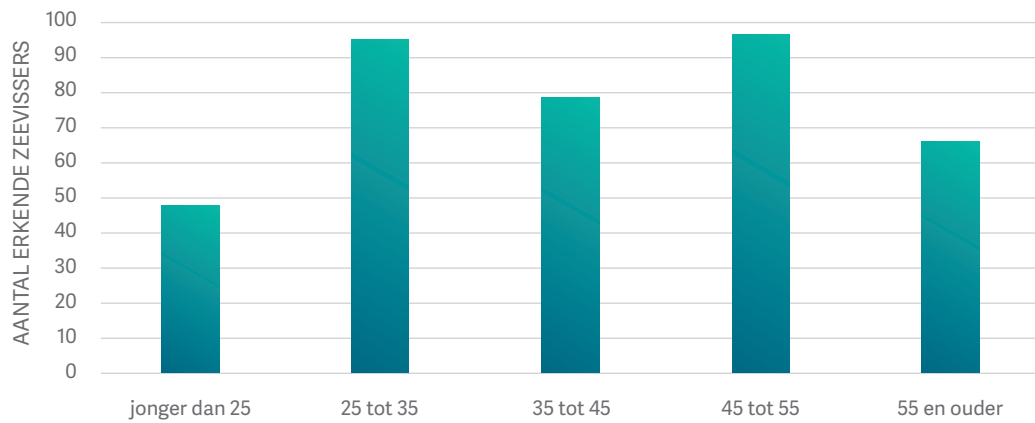
Alhoewel er voor de aanvoer vanuit de **recreatieve zeevisserijsector** een verbod op commercialisering van de vangst geldt (variërend tussen 186 en 266 ton per jaar over de periode 2017-2022 (Verleye et al., 2022)), heeft de recreatieve zeevisserijsector een economisch belang in de zin van directe uitgaven (minimum 8,6 miljoen euro) (Verleye et al., 2019). De raming gebeurde op basis van de gemiddelde individuele uitgaven van de vissers (vooral vaartuig gerelateerde kosten en aankoop van klein en groot materiaal) en de afschrijvingen van de vaartuigen. De hengeltaartuigen nemen 79% voor hun rekening, gevolgd door de sleepnetvaartuigen (14%) en de visserijactiviteiten vanaf de kust (Verleye et al., 2019). De totale economische waarde (inclusief indirecte meerwaarde zoals toerisme, jobs, etc.) wordt geschat op 33 miljoen euro op jaarbasis (Hyder et al., 2017).

1.2.3.4. Tewerkstelling binnen de sector

De tewerkstelling binnen de visserijsector kent een **daling** ten gevolge van de crisis waarmee de visserijsector te kampen heeft gehad. De visserijsector telt in 2022, volgens het sociaal secretariaat Besox, 386 erkende zeevissers. Het aantal erkende zeevissers neemt de laatste jaren sterk af (in 2005 waren er 488 erkende zeevissers, in 2013 waren dat er nog 422). De gemiddelde leeftijd d.d. 26/10/23 is 42 jaar. 37% van de vissers was op 31 december 2022 35 jaar of jonger. 12% is jonger dan 25 jaar. Het aandeel van de jonge vissers neemt de laatste jaren af. Aan de andere kant van het leeftijdsspectrum is 17% ouder dan 55. 69% van de vissers is Belg, 27% is Nederlander.

De overige vissers hebben de Poolse, Roemeense, Spaanse, Portugese of Letse nationaliteit. De vissersstiel blijft een exclusief mannelijk beroep. Naast de erkende vissers zijn ook nog zeevissers die een **aanvraag tot erkenning** hebben gedaan, maar nog geen 100 dagen hebben gevaren aan boord van een vissersvaartuig onder Belgische vlag. Op de wachtlijst staan nog 143 vissers, die in afwachting van hun definitieve erkenning, al als bemanningslid meevaren. Het aantal Belgen en Nederlanders houdt elkaar in evenwicht (Departement Landbouw en Visserij - Visserijcijfers: www.landbouwcijfers.vlaanderen.be/visserij/totale-visserij/erkende-zeevissers, 2023).

AANTAL ERKENDE ZEEVISSERS PER LEEFTIJDGROEP 2022

Figuur 7: aantal erkende zeevissers per leeftijdsgroep 2022

1.2.4. Economische beschrijving van aangelande sectoren

1.2.4.1. Blauwe Economie

De Blauwe Economie is een ruim begrip dat alle economische activiteiten omvat die verbonden zijn aan oceanen, zeeën en kusten. Het gaat om **uiteenlopende activiteiten** zoals visserij, havenbedrijven, kusttoerisme, scheepvaart, baggerwerken, zandontginning, energievoorziening, blauwe biotechnologie, mariene aquacultuur en ecosysteemdiensten (zie o.a. Martens et al., 2023).

Deze activiteiten kunnen elkaar aanvullen, maar ook met elkaar in concurrentie staan, bijvoorbeeld in het gebruik van de beperkte ruimte aan de kust en in de verschillende lagen van de zee. Het Belgisch deel van de Noordzee is klein, maar zeer druk gebruikt. Daarom stelde de federale overheid een marien ruimtelijk plan op dat de belangen van de **diverse gebruikers**, zowel economisch, ecologisch als sociaal, met elkaar tracht te verzoenen. Zo is er plaats voor verschillende windmolenparken, mariene aquacultuur en zeewering.

Een rapport in opdracht van de Blauwe Cluster raamt de omzet van de Blauwe Economie in Vlaanderen in strikte zin op 30,8 miljard euro, de toegevoegde waarde op 7,2 miljard euro en de directe, indirecte en afgeleide tewerkstelling op 154.000 voltijdse jobs. De sector vertegenwoordigt daarmee 5,2% van het Vlaamse bruto binnenlands product (IDEA Consult, 2019).

1.2.4.2. Visverwerkende industrie en visserijketen

In 2017 waren er in België **246 bedrijven** actief in de visverwerkende industrie. Daarvan hadden 65 bedrijven visverwerking als hoofdactiviteit en 181 bedrijven visverwerking als nevenactiviteit. Deze bedrijven zijn voornamelijk aan de kust en in de Brusselse regio gevestigd (VIRA, 2022).

De bedrijven met visverwerking als hoofdactiviteit bieden werkgelegenheid aan bijna **1.300 voltijdse equivalenten** en zijn goed voor een totale omzet van 662 miljoen euro. De overgrote meerderheid (92%) heeft minder dan 50 werknemers. In 2017 waren er 5 bedrijven met 50 of meer werknemers. In tien jaar tijd is het aantal bedrijven die als hoofdactiviteit visverwerking hebben met 20% gestegen. Deze 65 bedrijven noteerden een toegevoegde waarde van 104,2 miljoen euro, wat goed is voor 2% van de toegevoegde waarde van de totale productie van voedingsmiddelen.

In 2018 werd er in België **46.448 ton vis** verwerkt. Het gaat vooral om visfilets (11.035 ton), bereide vis (10.154 ton) en bereidingen of conserven van schaal- en weekdieren en andere ongewervelde waterdieren (8 602 ton) (Eumofa, 2017). De visverwerkende industrie is in grote mate onafhankelijk van de aanvoer in de Belgische vissershavens en werkt veelal met geïmporteerde zalm, kabeljauw, forel, haring en garnalen. Visverwerkende bedrijven verlangen een constante aanvoer en moeten rekening houden met volume, kwaliteit, certificering, traceerbaarheid, arbeid, rendement en de conservatieve voorkeuren van de consument (Verlé et al., 2016).

In België zijn er **drie erkende visveilingen**: Zeebrugge, Oostende en Nieuwpoort. In de stedelijke vismijn van Nieuwpoort zijn er zes mensen voltijds tewerkgesteld. De visveilingen van Zeebrugge en Oostende zijn samen ondergebracht onder de naamloze vennootschap 'Vlaamse Visveiling'. Dit privébedrijf stelt circa 140 mensen tewerk: vissorteerders en -keurders, technici, verkopers en leidinggevenden.

De veiling investeerde in 2019 in de vismijn van Oostende en de uitbouw van de site tot een productiecluster. De cluster van Zeebrugge bestaat uit ongeveer 50 onafhankelijke bedrijven: toeleveranciers van technieken zoals koelingen, radar- en navigatiesystemen, toeleveranciers van materialen zoals scheepsmaterialen, droogdok en kledij en daarnaast ook scheepsherstellers en transportfirma's.

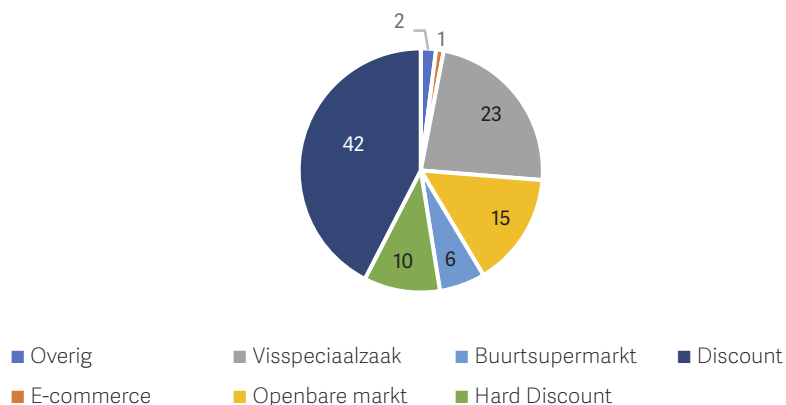
Visgro vzw, de beroepsvereniging voor visgroothandelaren en de Federatie van Vishandelaars tellen ten slotte **402 viskleinhandelzaken en 193 visgroothandelaars**. Van de visverkopers bevindt 44% zich in de provincie West-Vlaanderen. Daarna volgen de provincies Antwerpen (23%), Oost-Vlaanderen (19%), Vlaams-Brabant (9%) en Limburg (5%) (VIRA, 2020). Op basis van een panel van 5.000 huishoudens berekende het marktonderzoeksinstituut GfK Belgium in opdracht van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) het **thuisverbruik van visserijproducten** bij de modale Belg (VLAM, 2022). De totale categorie 'vis, week- en schaaldieren' daalde in 2022 met 8% in volume (van 9,19 kg per capita in 2021 naar 8,42 kg in 2022) en met 3% in bestedingen per capita (van 125,43 euro in 2021 naar 121,22 euro in 2022). Verse vis en gerookte vis leden vorig jaar de grootste volumeverliezen met elk 14%. Verse vis daalde van 1,6 kg per capita in 2021 naar 1,38 kg in 2022 en gerookte vis daalde van 0,66 kg per capita in 2021 naar 0,57 kg in 2022. Verse week- en schaaldieren vielen met 5% minder sterk terug dan gemiddeld en daalden van 2,02 kg per capita in 2021 naar 1,91 kg in 2022.

De twee **klassiekers**, zalm en kabeljauw, zijn samen goed voor meer de helft van de verkoop van verse vis en dit aandeel stabiliseert. Zalm zet zijn opmars verder en neemt reeds 30% van de verkoop van verse vis voor zijn rekening. In de categorie van de Noordzeevissen deden de koolvis en de hondshaai het zeer goed. Tong en pladijs waren vorig jaar fors duurder en vielen sterk terug in volume. De gepelde grijze garnalen (€43,5/kg) waren fors duurder (+15%) en verloren wat kopers in Vlaanderen. De ongepelde grijze garnalen daarentegen stegen slechts 6% in prijs en behielden hun kopers.

In 2022 kocht de Vlaming 8,44 kg vis, week- en schaaldieren (vers, diepgevroren en verwerkt inclusief vissalade en visconserven) voor een waarde van 123 euro. Ruim de helft hiervan wordt als vers gekocht. Het **aandeel verse vis** bedraagt slechts 1,48 kg per capita. Het aandeel Noordzeevis (exclusief kabeljauw) binnen het totaal van de verse vis bedraagt 34% (0,51 kg).

De speciaalzaak en de openbare markt zijn samen goed voor 38% van de **verkoop van verse Noordzeevis** in Vlaanderen en zijn bijna even belangrijk als hypermarkten en grotere supermarkten (Discount: 42%). De hard discount (10%) en de buurtsupermarkt (6%) zijn kleinere spelers inzake de verkoop van Noordzeevis in Vlaanderen (Bron: VLAM, aankoop van vis, week- en schaaldieren voor thuisverbruik, 2022).

AANDEEL DISTRIBUTIEKANALEN VERSE NOORDZEEVIS IN VLAANDEREN (PERCENTAGE OP BASIS VAN VOLUME) 2022

Figuur 8: aandeel distributiekanaal verse Noordzeevis in Vlaanderen

1.2.4.3. Aquacultuursector

In België is het belang van de aquacultuurproductie voor menselijke consumptie beperkt maar steeg wel van 86 ton in 2019 naar 223 ton in 2021 (FAO Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service, 2021; FAO, 2023). De geproduceerde zoetwatervissoorten in Vlaanderen zijn steur (voor kaviaarproductie), Lota lota (een zoetwater kabeljauwsoort), forel, snoekbaars en Omegabaars (Jadebaars). In onze kuststreek zijn er toekomstplannen voor jaarlijkse producties van 20 ton forel in Beernem, 12.000 ton zalmproductie aan land in Oostende en produceert de onderzoeksinstituut Inagro reeds tussen de 100 en 1000kg snoekbaars te Roeselare.

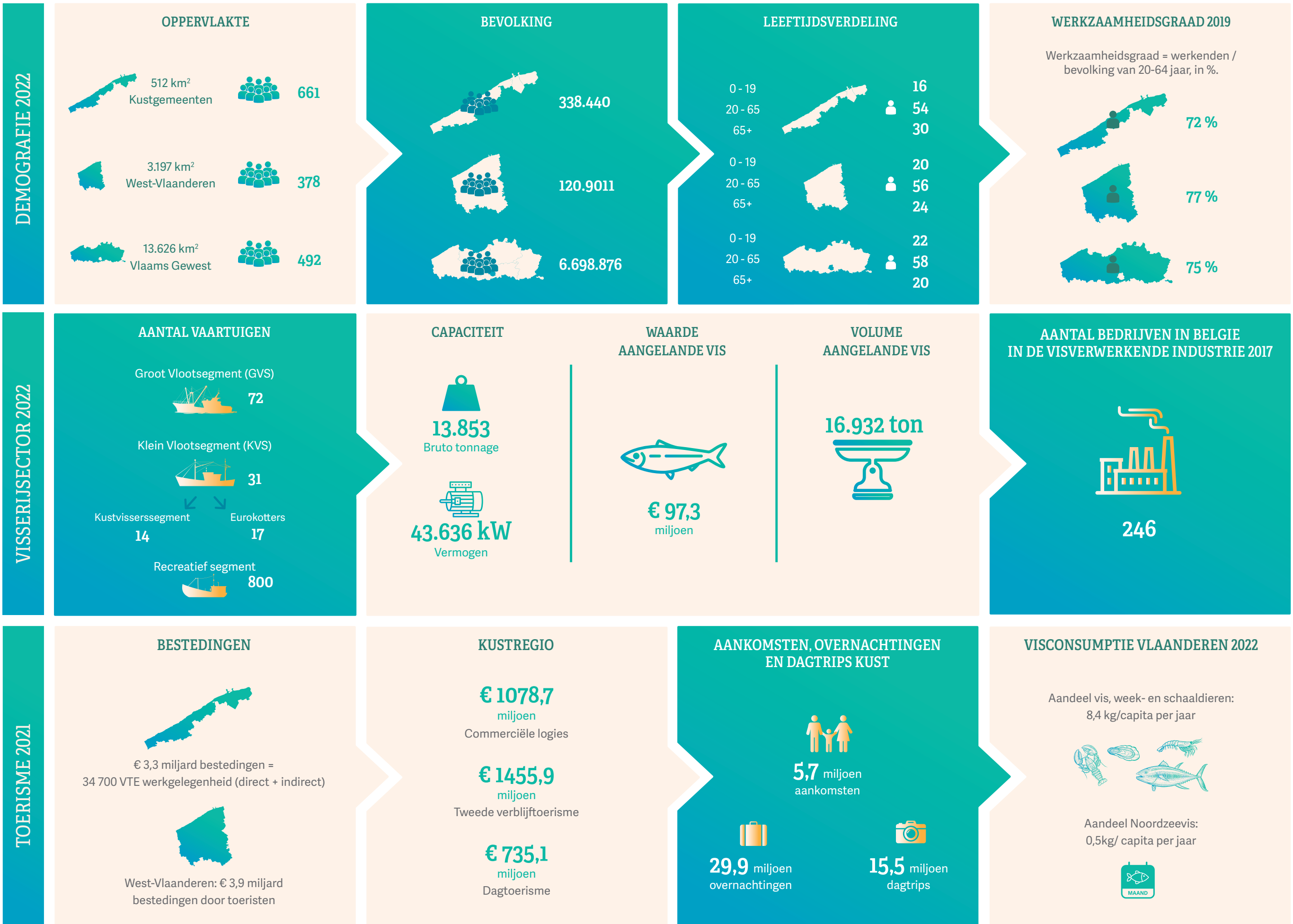
Zoutwater aquacultuur of mariene aquacultuur bestaat eveneens aan onze kust. Naast de Zeeboerderij (voornamelijk gericht op de kweek van mosselen), waarvan de bouw in 2022 is opgestart en in handen is van supermarktketen Colruyt Group, is er nog de oesterkweek in de Spuikom van Oostende en de start-up OceanBites die duurzaam zeewier kweekt in tanks in Oostende. De kweek van gamba's in Oost-Vlaanderen is de enige aquacultuurproductie in zoutwater op het land (Departement Landbouw en Visserij).

De **tewerkstelling** in de primaire Belgische aquacultuursector werd in 2014 geschat op 60 VTE, terwijl de toeleverende sector 78 bijkomende VTE voor haar rekening nam (Platteau et al., 2014). Er zijn helaas op heden nog geen recentere cijfers voorhanden (voor een overzicht, zie ook Delbare et al., 2022).

1.2.4.4. Toerisme

De Belgische kust is de **populairste vakantiebestemming** van het land. De kust telt meer dan 60.000 toeristische bedden en in 2021 waren er 5,7 miljoen bezoekers, 29,9 miljoen overnachtingen en 15,5 miljoen dagtrips.

De totale **omzet** gegenereerd door toerisme aan de kust bedroeg in 2021 3,3 miljard euro waarvan 1078,7 miljoen door vakantiegangers in commercieel logies, 1455,9 miljoen door tweede verblijfstoerisme en 735,1 miljoen door dagtoerisme. In 2019 (vóór de gezondheids crisis) was dit nog net geen 3,0 miljard euro. Deze aantallen zijn dus vergelijkbaar met die van 2019 pre-covid, toen de regio meer dan vijf miljoen aankomsten en bijna 28 miljoen overnachtingen in het verblijfstoerisme noteerde. Ook ontving de kust bijna 18 miljoen dagtoeristen (Westtoer, Trendrapport Kust 2019-2020). De terugval van het aantal toeristen door COVID-19 in 2020 had zware economische gevolgen, met een vermindering van de omzet van circa 3 miljard euro (2019) naar 2,2 miljard euro (-26,7%) (2020) (Westtoer, 2020; 2021).

1.3. Overzicht van het huidige beleid

1.3.1. Bevoegdheden

De Belgische kuststrook grenst niet alleen aan de zee, maar bevindt zich ook op het grondgebied van de **provincie West-Vlaanderen**, waar zowel de Vlaamse en federale overheid als de Provincie en gemeenten bevoegdheden hebben.

Algemeen kan gesteld worden dat de **federale overheid** bevoegd is voor de activiteiten die zeewaarts plaatsvinden ten opzichte van de basislijn, met name in de territoriale zee, de exclusieve economische zone (EEZ) en op het continentaal plat. Hier bestaan echter een aantal uitzonderingen op. De wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen verleent Vlaanderen de bevoegdheid om in de territoriale wateren en op het continentaal plat werken en activiteiten uit te voeren die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van deze bevoegdheden (o.a. Maes et al., 2013; Pecceu et al., 2016).

Ook de **provincie West-Vlaanderen** en de **lokale gemeentebesturen** hebben een specifieke taakstelling, vooral aan de landzijde, binnen de hiërarchie van bevoegdheden (i.e. subsidiariteitsbeginsel).

Op vlak van visserij wordt het beheer van de Europese commerciële vissersvloot en het behoud van de visbestanden in de eerste plaats geregeld door het **Europese Gemeenschappelijk Visserijbeleid** (GVB) (Verordening (EU) 1380/2013). Het Europees visserijbeleid valt onder de bevoegdheid van het Directoraat-Generaal Maritieme Zaken en Visserij (DG MARE) van de Europese Commissie (EC).

De vertaling van dit Europees beleid naar nationaal niveau is de exclusieve bevoegdheid van **Vlaanderen** (decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid), met uitzondering van de bemannings- en keuringsvoorwaarden voor de vaartuigen die onder de federale bevoegdheid vallen (FOD Mobiliteit). Het Vlaams visserijbeleid wordt wetenschappelijk ondersteund door het ILVO. De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over landbouw en visserij in de brede zin van het woord (Polet et al., 2023). Daarnaast is Vlaanderen ook bevoegd voor de toegankelijkheid van de havens en alles wat daarmee gepaard gaat (scheepvaartbegeleiding, baggeren vaargeulen, beloodsing, ...), alsook voor aqua- of maricultuur.

De **federale overheid** is bevoegd voor het marien milieu- en vergunningenbeleid. Daarnaast is ze ook verantwoordelijk voor de ruimtelijke planning van activiteiten die op zee (zeewaarts van de basislijn) plaatsvinden. Tot slot zijn de federale overheidsdiensten ook bevoegd voor handhaving (o.a. via scheepvaartpolitie) en rampenplanning (in combinatie met de West-Vlaamse gouverneur).

De bevoegdheid van de recreatieve zeevisserij, wetenschapsbeleid en de veiligheid is verspreid onder de verschillende overheden. De recreatieve zeevisserij is zowel onderhevig aan **Europese, federale, Vlaamse en gemeentelijke regelgeving**. Op Europees niveau zijn de vangstbeperkende noodmaatregelen voor zeebaars van toepassing, die in 2016 werden geïntroduceerd en jaarlijks worden herzien. Op federaal niveau worden in hoofdzaak aspecten rond veiligheid, vaartuiregistraties en vaarbevoegdheidsbewijzen behandeld (wet van 5 juli 2018, KB van 28 juni 2019), alsook ruimtelijke gebods- en verbodsbepalingen op zee (o.a. KB van 4 augustus 1981, KB van 22 mei 2019) en vangstbeperkingen voor bepaalde soorten (KB van 21 december 2001). Op Vlaams niveau worden zowel technische, temporele als ruimtelijke beperkingen opgelegd door het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2016 en werd een expliciet verbod op warrel- en kieuwnetvisserij ingesteld door het besluit van de Vlaamse Regering van 13 maart 2015. Gemeentelijke politieverordeningen zijn voorzien in bijkomende bepalingen voor de recreatieve zeevisserij. Een interactief totaaloverzicht van de regelgeving voor de recreatieve zeevisserij wordt gegeven op de website www.recreatievezeevisserij.be.

1.3.2. Marien ruimtelijk plan (MRP) 2020-2026

In het marien ruimtelijk plan worden **zones afgebakend** waarbinnen welbepaalde activiteiten kunnen plaatsvinden. Er wordt hierbij zo veel als mogelijk uitgegaan van een multifunctioneel en meervoudig (ruimte)gebruikersperspectief. Er worden hierin ook controlezones afgebakend en opgedeeld in sectoren waarvoor concessies kunnen bekomen worden. In het huidige MRP (2020-2026; KB van 22 mei 2019) voor het Belgisch deel van de Noordzee (BNZ) wordt onder strikte voorwaarden de mogelijkheid voor duurzame maricultuur voorzien in zowel de operationele windmolenparken als in de nieuw afgebakende zone voor hernieuwbare energie (Prinses Elisabeth-zone). Naast deze zones, die specifiek afgebakend zijn voor mariene aquacultuur, voorziet het MRP 2020-2026 bijkomend vijf zones voor commerciële en industriële activiteiten (CIA-zones). Hier kan duurzame aquacultuur ontwikkeld worden naast andere activiteiten, zoals bijv. hernieuwbare energieproductie, energieopslag, etc. Eind 2020 heeft de Colruytgroep een gebruiks- en milieuvergunning verworven om een zeeboerderij voor de kweek van mosselen op commerciële schaal uit te rollen in

CIA-zone C, beter gekend als de Westdiepzone, op 5 km voor de kust van Nieuwpoort en Koksijde. In totaal kan deze zeeboerderij een oppervlakte van maximaal 4,5 km² beslaan. De eerste oogst wordt verwacht in 2023. In het MRP 2020-2026 worden binnen het BNZ tevens drie zoekzones aangeduid, waarvan twee binnen de Vlaamse Banken, waarin de meest waardevolle zones zullen worden beschermd door beperkingen op te leggen voor bodemberoerende activiteiten, met als doel bodemintegriteit te herstellen en behouden (Polet et al., 2023).

2. CONSULTATIEPROCES EN ANALYSE VAN DE ONTWIKKELINGSBEHOEFTE

2.1. Beschrijving van het consultatieproces

2.1.1. Stappen in het consultatieproces

In overeenstemming met de 'Community Led Local Development' (CLLD)-benadering, werd een consultatieproces op **lokaal niveau** uitgevoerd. Door het gebruik van deze methodiek wordt de lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) actief gevoed door relevante actoren die direct betrokken zijn bij o.a. de visserij en aquacultuur, de ontwikkeling, het bestuur van kustgemeenschappen, het mariene toerisme en de promotie van kustgebieden. De betrokkenheid en input van lokale belanghebbenden zijn van vitaal belang voor het vormgeven van deze strategie.

De **stappen in het raadplegingsproces** werden zorgvuldig uitgedacht, zodat relevante informatie telkens werd verzameld om de lokale ontwikkelingsstrategie te voeden. De resultaten van het raadplegingsproces werden opgedeeld in enkele cruciale elementen, waaronder een SWOT-analyse, een samenvatting van prioritaire thema's en een lijst van kansen, projectideeën en concrete acties. Deze bevindingen vormden de basis van een eerste versie van de ontwikkelingsstrategie, waarop belanghebbenden vervolgens feedback konden geven. In wat volgt wordt besproken hoe verschillende actoren en burgers betrokken werden en hebben bijgedragen aan het vormgeven van de strategie.

I. Identificatie van de behoeften via SWOT-analyse:

Om inzicht te krijgen in de behoeften vanuit de sector, was het cruciaal om hen de gelegenheid te bieden hun ideeën hierover te uiten. Via interviews werden open vragen gesteld, zoals 'Wat gaat goed?', 'Wat kan verbeterd worden?' en 'Wat is jouw ideale scenario voor de toekomst van de sector?'. De verkregen antwoorden dienden als basis voor een SWOT-analyse, waarin de sterke punten, zwakte punten, kansen en bedreigingen binnen het lokale gebied werden geïdentificeerd.

II. Ordening van prioritaire thema's:

De deelnemers (aan zowel de interviews als publieke meeting I) werden vervolgens gevraagd om zes vooraf gedefinieerde thema's te rangschikken volgens orde van belangrijkheid. Deze thema's werden gedistilleerd uit een bestaande SWOT-analyse, opgemaakt door Departement Landbouw en Visserij (2019).

III. Denkoefening rond opportuniteiten, projectideeën en concrete acties:

Bij de eerste openbare bijeenkomst hebben de deelnemers op basis van de zes vastgestelde thema's verschillende concrete projectideeën bedacht. Daarnaast werd de lijst aangevuld met suggesties voor specifieke acties die tijdens individuele interviews werden besproken.

IV. Feedback op voorstel prioritaire thema's en doelstellingen ontwikkelingsstrategie:

Op basis van de input uit de interviews en de eerste publieke meeting werden prioritaire thema's en doelstellingen gekristalliseerd, waarop tijdens een tweede publieke meeting feedback werd verzameld en eventueel bijgesteld kon worden.

V. Feedback op eerste draft van de ontwikkelingsstrategie:

Met alle verzamelde informatie en feedback werd een eerste draft van de strategie opgesteld. Deze draft werd per mail bezorgd aan actoren betrokken bij het proces en werd, na toelichting van de werkwijze, voorgesteld aan de deelnemers op een terugkoppelmoment. Zij werden gevraagd om feedback te geven op dit concrete voorstel waarna een verdiepte versie werd uitgewerkt. Op dit moment werd ook verder ingegaan en samen nagedacht over de werking en concrete samenstelling van de groep en het indieningsproces.

2.1.2. Overzicht van de concrete consultatievormen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ondernomen stakeholderconsultaties. Meer details i.v.m. afgenomen interviews, workshop I, workshop II en een verslag van het terugkoppelingsmoment kan worden teruggevonden in respectievelijk bijlagen 1, 2, 3 en 4.

Timing	Consultatievorm	Aantal geconsulteerde stakeholders	Toelichting
april-mei -23	Interviews met sleutelactoren	36	In de opstartfase van de strategieontwikkeling werden individuele interviews afgenomen met prioritaire stakeholders, een heterogene groep van:
			• betrokken steden en gemeenten, zowel beleid als toeristische diensten
			• kennis- en onderzoeksinstellingen
			• opleidingsinstellingen
			• actoren betrokken bij cultuur en erfgoed, natuureducatie en milieubescherming
• diverse vertegenwoordigers uit de visserij- en aquacultuurgemeenschap zoals reders, vissers, visveilingen, visverwerkers, vishandelaren, zeevissersfonds, aquacultuurspelers, de recreatieve visserijgemeenschap			
2-Jun-23	Publieke meeting - workshop I	39	Er werden twee bijeenkomsten georganiseerd in Oostende. De uitnodiging voor deze werkvergaderingen werd gericht verstuurd naar een kleine 300 actoren. Zo werd een breed spectrum aan belanghebbenden in de kustgemeenschap, met een focus op de visserij- en aquacultuurgemeenschap, de mogelijkheid geboden om deel te nemen.
28-Jun-23	Publieke meeting - workshop II	23	
4-Oct-23	Terugkoppelingsmoment	38	Alle actoren reeds betrokken bij het voorafgaande proces

Tabel 2: acties tijdens het stakeholderconsultatieproces

2.1.3. Multisectorale en inclusieve aanpak

- Door een breed scala aan actoren uit te nodigen werd een **inclusieve en niet-discriminerende aanpak** gewaarborgd.
- Om de **belangen van verschillende sectorale groepen** duidelijk in kaart te kunnen brengen, werden, zowel bij de interviews als bij de workshops, diverse partners uit de publieke én de private sector betrokken.
- Persoonlijke consultaties via interviews en een aanpak op maat zorgden voor **een hoge graad van betrokkenheid**, ook van moeilijker te bereiken actoren. Door een één op één benadering kon de nodige flexibiliteit geboden worden voor mensen die de geplande bijeenkomsten niet konden bijwonen (bijv. vissers op zee, werknemers vishandel). Actoren die niet aanwezig konden zijn, maar graag op de hoogte werden gehouden of feedback wilden krijgen, werden de mogelijkheid geboden om een overleg via e-mail en telefoon in te plannen. Dankzij deze aanpak konden velen actief betrokken worden in de voorbereidende fase van het opstellen van de lokale ontwikkelingsstrategie.
- Tijdens de publieke meetings werd een **actieve participatie** vooropgesteld. Door middel van **werktafels** in kleine groepen werden deelnemers onder begeleiding aangemoedigd om voorstellen te doen, ideeën uit te wisselen en feedback te geven.

Tijdens de bijeenkomsten werd snel duidelijk dat de diverse aanwezigen het belang van dergelijk overleg positief inschatten, het interessant en noodzakelijk vonden. Dit creëerde een goede dynamiek waar de Plaatselijke Groep op kan voortbouwen.

Doordat de lokale gemeenschap, economische en sociale partners, evenals regionale en publieke autoriteiten krachtig vertegenwoordigd waren en actief hebben bijgedragen, kunnen we stellen dat de strategie bottom-up is ontstaan.

2.2. Analyse van de ontwikkelingsbehoeften

2.2.1. SWOT-analyse

De uitgevoerde interviews omvatten een peiling naar wat er goed gaat, wat er slecht gaat en wat er beter kan in de sector volgens de betrokken actoren. Op basis hiervan werd een uitgebreide **SWOT-analyse** ontwikkeld waarin ook de behoeften kunnen worden teruggevonden. De belangrijkste bevindingen uit deze analyse worden gepresenteerd in onderstaande tabel.

STERKTES

Marktpositie en Producten:

- Goede vraag naar vis en gunstige prijzen.
- Goede waarde van garnalen voor kustvissers.
- Focus op kwaliteitsproducten op basis van discontinue lokale aanvoer bij lokale viswinkels en viskramen.
- Succesvolle afgeleide producten van kleine lokaal aangelande vis.

Investing en Ondernemerschap:

- Investerings in nieuwe vaartuigen en geloof in de toekomst.
- Goede verdiensten in visserij.
- Verbeterde werkveiligheid op vaartuigen.
- Ondersteuning via zeevissersfonds voor administratieve zaken voor bemanning.
- Opleiding en training met een waardevol schoolschip.

Lokale Economische Impact:

- Lokale invulling van gecreëerde werkgelegenheid in de visserijsector.
- Focus van Vismijn op de lokale Belgische keten.

Innovatie en Diversificatie:

- Onderzoek en kennisopbouw in aquacultuur.
- Plannen voor differentiatie met incubator voor aquacultuur (zeewier en schelpdieren) en zeewaterloodsen.
- Sterke positie van België in wetenschap en innovatie binnen de sector. Veel wetenschappelijke samenwerkingen en ondersteuning van start-ups en scale-ups.
- Beschikbaarheid van enkele schepen voor toeristische doeleinden.

Duurzaamheid en Milieu:

- Inzet op immaterieel erfgoed in de visserijsector voor de bestending van ambachten.
- Toenemende bereidheid tot duurzaamheid in de sector en brede gedragenheid van quota en beperkende maatregelen.
- Aanwezigheid van duurzaamheidslabel.

Betrokkenheid en Samenwerking:

- Verbeterde samenwerking tussen wetenschap, beleid en praktijk (visserij, vishandel en visverwerking, horeca en gastronomie).
- Betrokkenheid van recreatieve visserij bij beleid dankzij vrijwillige monitoring van visbestanden zorgt voor grotere kennis van de dynamiek van het lokaal ecosysteem (*early warning* voor totale visbestand).
- Breed gedragen belang van behoud van kustvisserij.

ZWAKTES

Afzet en Consumentenbetrokkenheid:

- Kleinhandel concipieert het vermarkten van ondergewaardeerde, in België aangelande soorten als risicovol.
- Visverwerkende bedrijven concipiëren het werken met lokale (Belgische) producten als risicovol door discontinuë aanvoer.
- Problemen bij het uitbouwen van de korte keten als gevolg van verplicht.
- Ondoorgrondelijke naamgevingen en wildgroei aan labels (MSC, ASC, Visserij verduurzaamt, duurzame vis, vis van bij ons, Noordzeevis) bemoeilijkt de consumentenkeuze.
- Consumenten hebben onvoldoende kennis over lokaal gevangen vis.

Economische uitdagingen en Tewerkstellingsproblematiek:

- Hoge kosten van materiaal en investeringen.
- Hoog brandstofverbruik zorgt voor hoge kosten.
- Monopolie voor één speler in maricultuur.
- Tekort aan goed opgeleide bemanning.
- Tekort aan bemanning voor oudere en kleinere vaartuigen (jongeren kiezen voor nieuwere vaartuigen en offshore).
- Tekort aan personeelsinstroom in de vishandel.
- Gebrek aan gestructureerde fondsen voor de organisatie van opleidingen.

Communicatie en Informatie:

- Negatieve en soms onjuiste communicatie over aqua- en maricultuur.
- Moeilijk om correcte en actuele informatie over de visserij en aquacultuur te vinden. Nood aan betrouwbare informatie om laagdrempelige toeristische en educatieve projecten uit te werken.
- Trage mentaliteitsverandering en gebrek aan eensgezindheid inzake innovatie en duurzaamheid.
- Gebrek aan kennis over ecologie, met name zeldzame soorten, en dataverwerking.

Samenwerking en Dialoog:

- Te weinig dialoog tussen verschillende actoren in de Blauwe Economie.
- Beperkte betrokkenheid van vishandel en vismarkten bij beleidsvorming, overleg vereist tussen alle ketenpartners.
- Gebrek aan een hechte visserijgemeenschap als gevolg van onderlinge concurrentie en een gebrek aan gemeenschappelijke langetermijndoelstellingen.

Infrastructuur en Monitoring:

- Kleine (kust)vissersvloot.
- Het referentiegebied voor het monitoren van vissoorten is te groot, waardoor lokale invloed moeilijk te beoordelen is.

KANSEN

Consumentenbetrokkenheid, Voedingsbewustzijn en Waardering van Lokaal:

- Toenemende interesse bij consumenten voor visproducten en hun bereidingswijzen (bevinding vismarktkramers).
- Groeiende vraag naar gezonde, gevarieerde, kwalitatieve en verse voeding.
- Groeiende interesse voor streekproducten en de korte keten biedt opportuniteit om in te zetten op promotie van seizoensvis uit de Noordzee en om kennis te vergroten over wat als 'lokaal' wordt beschouwd.
- Potentieel voor nieuwe, lokaal geproduceerde afgeleide producten.
- Toenemende waardering van het lokale aanbod t.o.v. import.
- Positieve, hetzij kortstondige impact van promotiecampagnes rond 'vis van bij ons'.
- Uitbreidingsmogelijkheden voor directe verkoop, wat voordelen biedt voor vissers en de zichtbaarheid naar consumenten vergroot.
- Clustering van activiteiten rond thuishavens om lokale ketens te versterken.
- Betrekken van grote en kleine handel bij nieuwe lokale producten en duurzaamheidslabels voor een grotere impact.

Professionalisering en Werkomstandigheden:

- Bereidheid om op andere soorten te vissen wanneer dit winstgevend is.
- Professionalisering van bedrijfsvoering.
- Blijvende inzet voor modernere werkomstandigheden en toegankelijkheid voor vrouwen in de sector.
- Promotie van opleidingsmogelijkheden binnen de sector.

Toerisme en Beleving:

- Toenemende interesse van toeristen en consumenten voor de visserijsector en zijn producten. Kustvaartuigen maken de sector tastbaar en zichtbaar in het stadsbeeld.
- Vraag naar beleving en buitenactiviteiten.
- Succes van bezoekerscentra in natuurdomeinen aan de kust en visserijmusea bij een breed publiek.
- Mogelijkheid om via toerisme de kennis over hedendaagse visserij en innovatie te vergroten (niet enkel focus op folklore).
- Verbreding door toeristische activiteiten kan de rendabiliteit van ondernemingen (vb. in aquacultuur) vergroten.

Duurzaamheid en Ecologie:

- Meer erkenning en respect voor de inspanningen van vissers op het gebied van duurzaamheid kan zorgen voor grotere motivatie.
- Mogelijkheid om duurzaamheidsinspanningen in de kijker te zetten door samenwerking met educatieve diensten met een ecologische boodschap.
- Inspraak in het multifunctioneel ruimtegebruik op zee kan zorgen voor het benutten van kansen zoals vissen rond windmolenparken.
- Draagvlak voor het genereren van bijkomende inkomsten door alternatieve opdrachten zoals data-verzameling of afvalverzameling.
- Voorbehouden 3 mijls-zone voor Belgische kustvissers.

BEDREIGINGEN**Consumentengedrag:**

- Beperkte kennis bij consumenten over vis- en aquacultuurproducten, vooral met betrekking tot seizoenen, soorten en bereidingswijzen. Voorkeur voor makkelijke en snelle bereidingen.
- Discrepancie tussen hogere prijzen in visrestaurants (als gevolg van de COVID-19- en energiecrisis) en consumenten die geneigd zijn goedkopere menu's te kiezen.

Financiële, ruimtelijke en operationele beperkingen:

- Moeilijkheid rechtstreekse verkoop door veilplicht, spreiding van aangelande vis en traceerbaarheidsproblemen.
- Onvoorspelbaarheid verkoop voor marktkramers door weersafhankelijkheid.
- Misvatting over potentiële geurhinder maakt het moeilijk voor vishandelaars om handelspanden/loodsen te huren (vooral in nieuwbouw).
- Plaatsgebrek op kleine vaartuigen maakt het moeilijk om aanpassingen te doen (hetzij voor innovatie, om in regel te zijn met nieuwe wetgeving of te kunnen vissen op andere soorten).
- Er is geen financiële ruimte voor investeringen of deze worden als (te) risicovol gepercipieerd.
- Onzekerheid over toekomstperspectieven en werkzekerheid voor jongeren in de sector belemmert bedrijfsovernames en investeringen, wat kan resulteren in een afname van de vlootgrootte en afname van rendabiliteit.
- Verminderde vangsten en export van Belgische producten naar VK door beperkingen in verband met Brexit (verminderde toegang tot Britse wateren, handelsbelemmeringen, douaneformaliteiten).
- Risico op het verdwijnen van randsectoren zoals scheepsherstelling door de kleine nationale vloot.
- Afname van beschikbare ruimte op zee.

Regelgeving, administratieve lasten en inkomstendiversificatie:

- Hoge administratieve werklust als gevolg van complexe en uitgebreide regelgeving. Dit bemoeilijkt ook de ondersteuning vanuit lokale besturen.
- Omzeilen van complexiteit van Belgische regelgeving t.o.v. Nederlandse flexibiliteit (o.a. mogelijkheid voor bijberoep) door het varen onder Nederlandse vlag. Uitkoop van Belgische vaartuigen.
- Economische uitdagingen voor kleinere spelers in aquacultuur als gevolg van kweekcomplexiteit, vergunningen en strenge normen voedselveiligheid.
- Wettelijke beperkingen op het genereren van extra inkomsten met vissersschepen (vb. als guardship of offshore met behoud van visvergunning).
- Beperkte mogelijkheden voor vissers in bijberoep of flexi-jobs in de sector.
- Complexe regelgeving bemoeilijkt verbreding via toeristische of educatieve doeleinden.
- Restrictie voor kustvissers om elke 48 uur binnen te varen zorgt voor moeilijkheden bij het vissen op andere soorten en concurrentie door grotere Nederlandse vaartuigen met meer motorvermogen en meer zeedagen.

Milieu en duurzaamheid:

- Mogelijke moeilijkheden bij het voldoen aan toekomstige ecologische eisen van de EU.
- Afnemende visbestanden in de Noordzee, waaronder dramatische veranderingen in de tongvangst en het verdwijnen van kabeljauw.
- Onzekerheid over de langetermijneffecten van windmolenparken en natuurherstel op visbestanden.
- Problematiek rond bijvangst en teruggooien van vis. Kraamkamers rond windmolenparken brengen geen doelsoorten voort.
- Uitval uit het vrijwillige monitoringprogramma van de recreatieve visserij.

2.2.2. Belangrijke thema's

Een cruciaal element van het raadplegingsproces is de classificatie van enkele vooraf bepaalde thema's op basis van hun belang en prioriteit, zoals aangegeven door **lokale stakeholders**. Deze vooraf gedefinieerde thema's zijn voortgekomen uit de SWOT-analyse in het kader van het Belgische programma van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur 2021-2027, verstrekt door het Departement Landbouw en Visserij. De SWOT-analyse maakte deel uit van Europese programma's vóór het EFMZVA-programma en is geactualiseerd via schriftelijke input van belanghebbenden, interne analyses en uitwisselingen met de Europese Commissie.

De onderstaande tabel toont de **prioritering van de belangrijke thema's**, waarbij één rangschikking gebaseerd is op feedback uit de interviews en de andere op verzamelde input van publieke bijeenkomst I. Aangezien deelnemers van de interviews en workshop I deels overlappen en om vertekening te voorkomen, zijn beide rangschikkingen naast elkaar gepresenteerd. Hoewel de volgorde niet volledig identiek is, vertoont deze wel overeenkomsten.

INTERVIEWS		WORKSHOP I	
1	Inzetten op het product	1	Inzetten op het product
2	Duurzaam beheer van de kust en het mariene milieu	2	Mogelijkheden en opportuniteiten kleinschalige visserij
3	Inzetten op de ondernemingen	3	Inzetten op de ondernemingen
4	Toeristisch potentieel van visserij valoriseren	4	Duurzaam beheer van de kust en het mariene milieu
5	Mogelijkheden en opportuniteiten kleinschalige visserij	5	Toeristisch potentieel van visserij valoriseren
6	Visserij als volwaardig onderdeel van de blauwe economie	6	Visserij als volwaardig onderdeel van de blauwe economie

Tabel 3: prioritering van de belangrijke thema's

Samengevat kwam tijdens de prioritering het volgende naar voor:

- **Inzetten op het product** eindigt tweemaal bovenaan met de hoogste prioriteit;
- De thema's *duurzaam beheer van de kust en het marien milieu, inzetten op de ondernemingen, mogelijkheden en opportuniteiten kleinschalige visserij* kunnen als gelijkwaardig worden beschouwd en staan gezamenlijk op de tweede plaats;
- *Toeristisch potentieel van visserij valoriseren* werd minder naar voor geschoven bij de randschikking van de thema's, maar zal bij de concrete formulering van belangrijke toekomstgerichte acties aan belang winnen bij de stakeholders;
- Het thema dat kruisbestuivingen en dialoog aanhaalt in de brede Blauwe Economie eindigt telkens onderaan.

2.2.3. Ontwikkelingsbehoeften en geïdentificeerde kansen

Het laatste onderdeel van het consultatiewerk betrof de projectideeën en concrete acties die de geïnterviewden en aanwezigen naar voor hebben gebracht tijdens de raadpleging. Met behulp van de bovengenoemde thema's werd een samenvatting opgemaakt van de **belangrijkste ontwikkelingsbehoeften en kansen per thema**. Een overzicht van de concrete acties en projectideeën die naar voor kwamen tijdens de consultatie, kan worden teruggevonden in bijlage 5. Het is belangrijk om nog te vermelden dat niet alles wat hieronder besproken wordt, zal worden opgenomen in de strategie. De reden hiervoor is dat sommige thema's beter aansluiten bij andere programma's of financieringsbronnen. Een overzicht hiervan kan worden nagelezen in bijlage 6.

I. Focus op het product

Tijdens de consultatieronde werd duidelijk dat inzetten op het product de hoogste prioriteit heeft voor de actoren. Er werden veel concrete acties en ideeën voorgesteld om lokale vis en aquaproducten in de schijnwerpers te plaatsen en beter te vermarkten. De vooropgestelde acties in thema 3 'Toerisme' kunnen hierop inspelen.

Volgende behoeften en kansen werden gedetecteerd:

- **Behoeftte aan een betere afstemming tussen vraag en aanbod van visproducten in België**
Momenteel is er weinig variatie in visconsumptie en beperkte kennis van visproducten in België. Dit zowel bij lokale inwoners als bij toeristen. Hierdoor ontbreekt een goede match tussen vraag en aanbod. Binnen deze overkoepelende behoefte werden enkele onderliggende noden geïdentificeerd.
- **Behoeftte aan kennis over visbereidingen**
Uit de socio-economische analyse blijkt dat er een relatief grote vraag is naar gangbare vis- en aquacultuurproducten en hun afgeleiden en dat de visprijzen hoog zijn.
Enkele quotes uit de interviews illustreren dat er nood is aan kennis om de vis te bereiden:

"Er is geen kennis meer van vis en hoe die klaar te maken."

"Mensen zijn geïnteresseerd, ze stellen veel vragen, zijn op zoek naar het verhaal achter het product. Van waar komt het, welke soorten bestaan er, ... Mensen worden leergieriger en bewuster. Er zou meer aandacht moeten zijn voor ondergewaardeerde soorten. Mensen die dicht bij de consument staan, zouden kennis moeten kunnen doorgeven."

→ **Kans:** via educatie en bewustmakingscampagnes kunnen consumenten leren hoe ze vis kunnen bereiden en van welke vissoorten ze kunnen genieten.

- **Behoeftte aan meer kennis over lokale vissoorten en kweekproducten**
Door het promoten van duurzame vis en kweekproducten kan de bekendheid van deze producten vergroten en de lokale afzetmarkt toenemen. Het betrekken van alle schakels in de distributieketen, met name viswinkels, viskramen en vistrappen, is essentieel. Ook is het betrekken van winkels, supermarkten en andere retailkanalen van groot belang om bewustzijn en vraag te vergroten. Bovendien groeit het belang van duurzaam gevangen seizoensvis en lokaal gekweekte aquacultuurproducten omdat een deel consumenten steeds meer waarde hechten aan voedselherkomst en kwaliteit. Het kiezen voor lokale vis biedt voordelen voor zowel consumenten als duurzaamheid. Consumenten kunnen genieten van verse, hoogwaardige vis en tegelijkertijd bijdragen aan duurzame visserijpraktijken en lokale gemeenschappen ondersteunen.

→ **Kans:** de promotie van duurzame vis en lokale aquacultuurproducten, die worden gezien als gezonde kwaliteitsproducten, speelt in op de bewustwording bij consumenten van voedselherkomst en kwaliteit en kan de lokale afzetmarkt doen toenemen.

→ **Kans:** het betrekken van zowel grote als kleine spelers kan helpen om een bredere impact te hebben.

- **Behoeftte aan samenwerking en kennisuitbreiding binnen de sector**

“De keten mag niet uit elkaar vallen, als er een schakel wegvalt, is het gedaan. Het gaat om lokale voeding en dat is belangrijk.”

Het bevorderen van duurzaamheid in de visserijsector vereist een holistische aanpak, met focus op het behouden van lokale ketens. Volgens de gemeenschap moeten activiteiten geclusterd worden rond de thuishavens, wat kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en een sterkere marktpositie mogelijk maakt.

→ **Kans:** het clusteren van activiteiten rond thuishavens en het opzetten van nieuwe samenwerkingsinitiatieven kan kostenbesparingen en kwaliteitsverbetering mogelijk maken.

“Groot en klein betrekken bij nieuwe producten en lokale producten is belangrijk, bijvoorbeeld ook grote en kleine supermarkten. Zo heb je meer impact. De klant is niet altijd een gewoontedier en wil wel eens verrast worden.”

Samenwerking en kennisuitbreiding kunnen zowel de economische als de duurzaamheidsdoelen van de sector bevorderen. Het is hierbij essentieel om inzicht te krijgen in de mogelijkheden van directe verkoop en om onderlinge spanningen te verminderen. Het ontwikkelen van nieuwe duurzame (afgeleide) producten en innovatieve methoden kan de visserij en aquacultuur aantrekkelijker maken.

→ **Kans:** investeringen in onderzoek, ontwikkeling van nieuwe visproducten en innovatieve methoden kunnen de sector vernieuwen en uitbreiden.

Samenvattend kan gesteld worden dat er nood is aan kennis over visbereiding, meer inzicht in lokale vissoorten en kweekproducten, evenals samenwerking en kennisuitbreiding binnen de sector. De bekendheid van lokale vissoorten en kweekproducten kan worden vergroot door de promotie van duurzaamheid en betrokkenheid van alle distributiekanaalen. Positieve communicatie via educatie en bewustmakingscampagnes dient de **connectie met de consument** te versterken.

Er is nood aan **productinnovaties** om het product aan een nog bredere doelgroep te kunnen aanbieden en sneller te kunnen inspelen op trends.

Samenwerking en kennisuitbreiding binnen de sector zijn essentieel om lokale ketens te behouden en de economische en duurzaamheidsdoelen te bevorderen.

II. Ondersteuning van ondernemingen

Tijdens de consultatie werd sterk benadrukt dat de rol van de Plaatselijke Groep cruciaal is bij het **ondersteunen van bestaande bedrijven** in de visserij- en aquacultuursector. Veel bedrijven ervaren een gebrek aan toekomstperspectief. De stagnatie van de verouderde vloot en het gebrek aan opvolging door jongeren specifiek voor de visserij, maar ook het tekort aan werkkrachten in de andere deelsectoren zijn belangrijke zorgen. De deelnemers waren het erover eens dat het stimuleren van modernisering en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven in de sector een hoge prioriteit heeft.

- **Behoeftte aan instroom en opvolging door jonge werkkrachten**

Er is een tekort aan goed opgeleide arbeidskrachten in de verschillende deelsectoren, zowel in de vishandel als binnen opleidingsprogramma's. Het aantal jonge vissers neemt de laatste jaren af (SALV 2015, SALV 2016, Van Bogaert et al. 2021).

“Een duidelijk toekomstperspectief voor tenminste de komende 10 jaar is nodig voor jonge mensen om eraan te beginnen,”
“Het voortbestaan van de sector hangt af van de opvolging in de sector. Momenteel is er geen opvolging voor schepen in de families zoals vroeger.”

Om de langetermijnoverleving van de sector te waarborgen, is het essentieel om jongeren te betrekken en hen bewust te maken van de kansen en mogelijkheden binnen de visserij- en aquacultuursector.

→ **Kans:** een samenwerking met arbeidsbemiddeling, stages en betrokkenheid van de volledige blauwe sector zouden het nijpende tekort aan arbeidskrachten kunnen helpen verlichten.

"We moeten inzetten op educatie van jongeren zodat ze van jongs af aan met visserij en Noordzeeproducten in contact komen. De vraag is groter dan het aanbod wat activiteiten betreft."

De laatste jaren zit de opleiding tot visser opnieuw in de lift. Het Maritiem Instituut Mercator in Oostende telde in september 2020 34 leerlingen in de afdeling visserij, twee keer zoveel als het schooljaar ervoor (Het Nieuws van West-Vlaanderen, 2020). Momenteel (2023) volgen er 49 leerlingen een visserij-opleiding in Oostende. Hopelijk zorgt dit voor de broodnodige instroom de komende jaren.

→ **Kans:** het betrekken van jongeren via educatieve projecten en programma's kan hun interesse in de maritieme en visserijomgeving stimuleren.

"Om mensen aan te trekken zijn degelijke, veilige en aangename schepen nodig. Een aangename werkomgeving is belangrijk. Naast de goede verdienste, is de reputatie van de visserij belangrijk. Niemand werkt graag in een beschimpte sector."

Om het personeelstekort aan te pakken, dient het imago van de sector verbeterd te worden. Dit door verder in te zetten op veiligheid, arbeidsomstandigheden, verloning en milieubewuste maatregelen (bijv. het fishing for litter programma). Previs, een afdeling van het zeevissersfonds, zet reeds in op het promoten van een preventief beleid en sensibilisering rond veiligheid en gezondheid aan boord van vissersvaartuigen. Er worden inspanningen geleverd om de instroom van jongeren in de sector te verbeteren, o.a. via het Fonds voor Scheepsjongeren, waarin de reders van Belgische vissersvaartuigen verplicht een jaarlijks vastgelegde bijdrage dienen te storten (besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2021).

→ **Kans:** door recente innovaties binnen de sector te benadrukken kan het beroep van zeevisser en aquacultuurondernemer aantrekkelijker gemaakt worden voor jonge mensen en potentiële investeerders.

→ **Kans:** het stimuleren van jonge ondernemers en het faciliteren van pilootprojecten kan nieuwe energie en ideeën in de sector brengen.

- **Behoeftte aan ondersteuning bij complexe administratie.**

De huidige regelgeving en administratieve werklast leggen extra druk op de bedrijven. Om effectief te blijven opereren binnen een steeds complexer kader, is ondersteuning wenselijk.

→ **Kans:** Het bevorderen van communicatie tussen autoriteiten, instanties en mensen in de praktijk over regelgeving, kan de transparantie vergroten en bedrijven helpen om aan vereisten te voldoen en te evolueren naar een moderner bedrijfsbeheer.

- **Behoeftte aan meer implementatiehulp voor duurzaamheidsinnovaties**

De visserijsector staat voor continu veranderende omstandigheden en is sterk afhankelijk van externe factoren. Ondernemingen worden geconfronteerd met hoge operationele kosten, waaronder brandstofkosten, die hun financiële gezondheid bedreigen. Uit de socio-economische analyse kon worden afgeleid dat, hoewel het aantal vaartuigen doorheen de jaren sterk afnam, de rederijen die overblijven beter aangepast zijn aan de toekomst. De aanpassingen om brandstof te reduceren werpen reeds hun vruchten af en zorgen ervoor dat de rederijen zelf met de hoge brandstofprijzen in 2022 door de Oekraïne-crisis nog net het hoofd boven water kunnen houden o.a. via een aanpassing van de visprijzen. De broodnodige verjonging van de vloot (in 2019 bedroeg de gemiddelde leeftijd van de Belgische vissersvaartuigen 33 jaar) is ingezet sinds 2021 met de ingebruikname van acht nieuwbouwvaartuigen.

Ondernemingen hebben baat bij implementatiehulp voor duurzaamheidsinnovaties, zoals ingebruikname van nieuwe technologieën, vangstmethoden en veiligheidsmaatregelen.

Aangezien de aquacultuursector in de kustzone nog maar in zijn kinderschoenen staat, zullen hier de komende jaren nog heel wat evoluties in plaatsvinden. De komst van de zeeboerderij, de start-up van zeewierkweek in tanks, de opening van een incubator in Oostende en coaching door Marifish.Inc zijn testcases en nieuwe mogelijkheden i.v.m. infrastructuur en begeleiding die o.a. informatie kunnen aanleveren voor de toekomst van deze sector in de kustregio.

Tot slot werd ook aandacht gevraagd om in te zetten op de visver werkende industrie. Initiatieven zoals 'visserij verduurzaamt', vormen reeds een eerste stap om het duurzaam karakter verder door te drijven doorheen de keten.

- **Kans:** implementatiehulp voor duurzaamheidsinnovaties kunnen vruchten afwerpen doorheen de hele keten.
- **Kans:** testcases in de aquacultuursector en nieuwe infrastructuur kunnen interessante informatie aanleveren en mogelijkheden scheppen voor de toekomst in de regio.

Samenvattend is er enerzijds nood aan **acties die het beroep** van reder, visser en aquacultuurproducent beter in de kijker zetten en **aantrekkelijker maken** om zo de instroom te verzekeren.

Anderzijds is er nood aan een **betere ondersteuning** van de visserijgemeenschap op vlak van administratie, duurzaamheidsinnovaties, imago, financiële ruimte, etc.

III. Valorisatie van het toeristisch potentieel van de kustregio

Hoewel het thema rond toerisme in beide rankings (op basis van de interviews / op basis van de publieke meeting) geen uitzonderlijk hoge score behaalde, werd het belang van dit thema wel duidelijk erkend. Dit werd bevestigd door **tal van concrete actievoorstellen** met een toeristische insteek. Het vertrekpunt voor deze acties is steeds het product. Er is m.a.w. een duidelijke synergie met thema 1 'Focus op het product'. Toerisme wordt gezien als een middel om bewustwording bij toeristen aan de kust te vergroten en om hun kennis van de lokale vis- en aquaproducten te bevorderen.

"Met toerisme en educatie worden veel generaties bereikt, o.a. ook jongeren en gezinnen. We moeten blijvend inzetten op educatie zodat men van jongs af aan met visserij- en Noordzeeproducten in contact komt, blijven vertellen over verleden en toekomst."

- **Behoeftte aan beleving en buitenactiviteiten aan de kust**

Er is een toenemende interesse van toeristen en consumenten voor de sector en zijn producten. Toch blijkt er op heden weinig cross-over te zijn tussen toerisme en de visserij- en aquacultuursector. Er is vraag naar unieke belevingen en naar educatieve toeristische en culturele ervaringen rond alle aspecten van de visserij en aquacultuur. De inhoudelijke focus moet daarbij niet enkel liggen op folklore, maar ook op de hedendaagse visserij met zijn inspanningen naar innovatie en duurzaamheid. Toerisme, cultuur en educatie gaan hier hand in hand. Er is nood aan een het aanpakken van negatieve percepties over visserij en aquacultuur door positieve communicatie die de aantrekkelijkheid van de sector kan bevorderen. Om de ontwikkeling van laagdrempelige toeristische producten en educatieve projecten mogelijk te maken is er nood aan correcte en actuele info over de ontwikkelingen binnen de visserij- en aquacultuursector.

- **Kans:** het ontwikkelen van interactieve en aantrekkelijke toeristische en culturele belevingen rond de hedendaagse visserij en aquacultuur kan het imago van de sector positief beïnvloeden. Concrete projectideeën vanuit de werkgroep waren o.a. het upgraden en creëren van evenementen met educatieve en belevingsgerichte elementen, zoals lokale productpromotie en demonstraties van vismethoden, opzetten van samenwerkingsverbanden tussen visserij, aquacultuur, horeca en toerisme, het oprichten van educatieve informatiepunten op strategische locaties, het en verbeteren van toegankelijkheid havenfaciliteiten voor toeristen en het inzetten van citizen science om het publiek te betrekken bij gegevensverzameling.

- **Kans:** het ontwikkelen van interactieve en aantrekkelijke toeristische en culturele belevingen rond het product kunnen de kennis ervan vergroten.

- **Behoeftte aan een meer flexibele regelgeving rond toeristische verbreding**

Toerisme en cultuur bieden kansen om de winstgevendheid van ondernemingen te vergroten door verbreding van activiteiten, maar dit wordt door de complexe regelgeving belemmerd. Zo is bijvoorbeeld toeristisch bezoek aan schepen voor educatieve of recreatieve doeleinden zeer moeilijk.

- **Kans:** het onderzoeken van mogelijkheden voor een multifunctioneel gebruik van vissersboten kan mogelijkheden bieden om het maritiem toerisme uit te breiden, zoals bijvoorbeeld visserij- en mariene faunarondleidingen.

“Als je het verhaal wil vertellen achter de vis en lokale visvangst, dan heb je kustvissers nodig. Als er geen schepen zijn, kan je dit niet meer in beeld brengen en kan het verhaal moeilijk gebracht worden en dus wordt het moeilijker om via toerisme de visserij te ondersteunen.”

- **Kans:** het inzetten van kustvisserij als uithangbord voor het maritiem toerisme, kan de sector heel tastbaar en zichtbaar maken.

Samenvattend is er nood aan positieve en “eerlijke” communicatie, unieke belevingen en educatieve toeristische en culturele ervaringen die helpen om **het imago** van de sector te bevorderen en de consument wijzen op zowel het historisch als het huidige belang van de sector.

Er is nood aan meer **flexibele regelgeving** voor multifunctioneel gebruik van vissersboten voor toeristische doeleinden.

IV. Duurzaam beheer van de kust en het mariene milieu

Het duurzaam beheer van de kust en milieubescherming zijn onderwerpen die hoog scoorden in de ranking van zowel de workshop als de interviews. Er is een **consensus dat het streven naar duurzaamheid essentieel is**. Dit thema loopt dan ook als een rode draad door andere thema's heen.

De visserij- en aquacultuursector staan wereldwijd onder toenemende druk als gevolg van de veranderende klimaatomstandigheden en de achteruitgang van het marien milieu. Bovendien staan de visbestanden in veel wateren onder grote druk, wat op zijn beurt de duurzame exploitatie van visserijbronnen bedreigt. Overbevissing, onregelmatige visserijpraktijken en ongewenste bijvangst dragen ook bij aan de afname van vispopulaties. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de economische levensvatbaarheid van de visserijsector, maar ook voor de voedselzekerheid en de biodiversiteit van mariene ecosystemen.

- **Behoeft aan een snellere mindshift richting verantwoorde visserijpraktijken**

Duurzaam beheer van visbestanden, het verminderen van overbevissing en het beschermen van kwetsbare habitats zijn cruciale stappen om de druk op het klimaat en het marien milieu te verminderen en de visserijsector op lange termijn te behouden. De afname van bepaalde visbestanden in de Noordzee is zeer tastbaar voor vissers. Voor bepaalde belangrijke vissoorten zelfs rondt dramatisch.

“Er is een groeiende bereidheid naar duurzaamheid in de visserij- en aquacultuursector. Het belang van quota en beperkende maatregelen is breed gedragen.”

Een groeiend aantal vissers is er zich wel degelijk van bewust dat er moet gezorgd worden voor het klimaat en het marien milieu. Er is wel nog nood aan eensgezindheid binnen de sector inzake innovatie en duurzaamheid en er is nog niet voldoende kennis i.v.m. ecologie, bijvoorbeeld inzake zeldzame soorten.

“De mindshift richting zorg voor de natuur is er. De mentaliteit verandert, maar traag.”

- **Kans:** het monitoren en verzamelen van langetermijngegevens is essentieel voor milieubescherming. Ondersteuning voor voortdurende dataverzameling is wenselijk om het milieu te beschermen.

De lijn van duurzaamheid dient door de volledige sector en waardeketen doorgetrokken te worden (e.g. ook wat transport, verpakking, reststromen, enz. betreft).

“Alles wat we doen als mens is een inbreuk. Maar we moeten alles in het werk stellen om de inbreuk zo klein mogelijk te maken. Op wat moet duurzaamheid verdergezet worden, alsook de eindconsument moet betrokken zijn. Elektrische voertuigen voor transport? Duurzame verpakkingen? Veel vis wordt nog altijd weggegooid. Kan er iets met die bijvangst worden gedaan? Een paradigmashift is nodig...”

Hoewel concrete acties minder voor de hand lagen vanuit de bevroegde partijen, werden er toch verschillende mogelijkheden geïdentificeerd waarop de lokale gemeenschap op kleinschalig niveau kan inzetten.

→ **Kans:** sensibiliserende acties vanuit de lokale gemeenschap kunnen een grote bijdrage leveren om de negatieve milieu-impact van visserij- en aquacultuur, zowel op zee als aan land, te beperken. O.a. door middel van sensibilisering rond afvalpreventie en opruimacties, het implementeren van educatieve programma's over afvalbehandeling en -sortering, het bieden van ondersteuning bij de opzet van kleinschalige circulaire projecten, het initiëren van samenwerkingen voor dataverzameling of digitale systemen voor afvalbeheer, ...

- **Behoeftte aan wederzijdse erkenning voor duurzaamheidsinspanningen**

De huidige inspanningen die vanuit vissers geleverd worden op vlak van duurzaamheid zijn vaak onderbelicht en dienen meer erkenning en respect te krijgen.

→ **Kans:** een grotere erkenning en waardering voor acties op vlak van duurzaamheid zal de motivatie ten goede komen en meer bereidheid creëren om in te zetten op innovatie en diversificatie (d.i. op verschillende manieren diverse soorten bevissen) om een echt duurzaam product in de markt te zetten.

Het is van groot belang dat er een klimaat van respect en open communicatie ontstaat tussen actoren die inzetten op natuurbehoud en de visserij- en aquacultuursector. Het spanningsveld tussen de bestaande regelgeving inzake het vrijwaren van mariene reservaten en beschermde zones en de afname van visgronden voor vissers veroorzaakt frictie tussen beide partijen. Het is voor de visserijsector een uitdaging om te voldoen aan de huidige en toekomstige ecologische vereisten van Europa. Samenwerking en kennisdeling worden dan ook als noodzakelijke voorwaarden naar voor geschoven.

→ **Kans:** het gezamenlijk zoeken naar oplossingen en alternatieven, zoals het bevorderen van meervoudig ruimtegebruik, kan wederzijds begrip en respect opleveren.

- **Behoeftte aan bescherming van de erfgoedwaarde van de sector**

Men is er zich van bewust dat het natuurlijk, materieel en immaterieel erfgoed van het kustgebied beschermd moet worden. Visserij- en aquacultuuractiviteiten zijn intrinsiek verbonden met de identiteit van de kust. Het behoud van specifieke kusthabitats, kennis en tastbaar erfgoed binnen de gemeenschappen wordt als belangrijk ervaren.

Maritiem erfgoed weerspiegelt niet alleen het rijke verleden en de tradities, maar speelt ook een cruciale rol in het heden en de toekomst van deze kustgemeenschap. Materieel erfgoed, zoals historische vissersboten, zijn tastbare getuigenissen van de evolutie van visserij- en aquacultuurpraktijken. Het behoud ervan versterkt de verbinding tussen generaties en biedt inzicht in aanpassingen aan veranderende omstandigheden. Immaterieel erfgoed, zoals overgeleverde kennis en tradities, is even waardevol. Deze vaak mondeling overgeleverde wijsheid omvat waardevolle informatie over vistechnieken, navigatie en culturele gebruiken. Het behoud ervan draagt bij aan duurzame visserij en biedt inzichten voor hedendaagse uitdagingen. Bovendien stimuleert het ook het bewustzijn rond de waarde van de zee en het marien milieu.

“Door de mondelinge geschiedenis in kaart brengen, gaat de actieve en praktische kennis van een ambacht niet verloren. We moeten zoeken om kennis van ambachten actief te houden en niet de fout maken zoals bij de textielindustrie in Vlaanderen, waarbij de kennis van het ambachtelijke weven in Oost-Europa moest gezocht worden omdat die in Vlaanderen niet meer voor handen was.”

Samenvattend kunnen we stellen dat er nood is aan acties die de **milieu-impact verminderen**, het engagement van de visserijsector versterken en de ondernomen inspanningen sterker in de kijker zetten.

Het behoud van kustgebonden **erfgoed** draagt diepgaand bij aan de identiteit, duurzaamheid en veerkracht van de visserij- en aquacultuurgemeenschap. Het stimuleert ook het bewustzijn rond de waarde van de zee en het marien milieu. Het koesteren van erfgoed dient als basis voor innovatie en aanpassing.

V. Volwaardige integratie van de visserij in de Blauwe Economie

De Blauwe Economie, die zich richt op duurzaam gebruik en behoud van de oceanen en mariene hulpbronnen, heeft in de afgelopen jaren aanzienlijke vooruitgang geboekt. Binnen deze groeiende sector neemt visserij, voornamelijk gezien als een traditionele activiteit, een minder prominente plaats in. Hoewel visserij lang beschouwd werd als een gescheiden entiteit binnen de economie, begint men in te zien dat **interactie** met andere innovatieve sectoren binnen de Blauwe Economie rendabel kan zijn. Het diversifiëren en verbreden van de activiteiten binnen de visserijsector en het verkennen van nieuwe mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld het verzamelen van data, zou essentieel kunnen zijn voor het behoud van rentabiliteit en duurzaamheid. Vissers ervaren druk om hun activiteiten uit te breiden en diversifiëren, vooral in het licht van inkomstendruk door uitdagingen van gebiedsverlies, zoals de Brexit en ruimteverdeling in het marien ruimtelijke plan en afnemende visstocks in de Noordzee.

“Het fundament om er iets van te maken is een gedragen toekomstvisie. In eenheid proberen uit te maken waar we naartoe willen, realistisch én uitdagend genoeg. Enige slaagkans is een gedragen, geduwd initiatief met alle actoren.”

• Behoefte aan meer dialoog en samenwerking in de Blauwe Economie

In interviews en workshops stond het thema van samenwerking tussen verschillende spelers in de Blauwe Economie, in de breedste zin van het woord, op de laatste plaats. Concrete haalbare acties binnen dit thema waren moeilijk te benoemen, voornamelijk vanwege regelgevende beperkingen. Hoewel er soms tegenstrijdige belangen zijn tussen verschillende subsectoren en er tot op heden weinig interactie is tussen de gevestigde en innovatieve spelers, werd benadrukt dat dialoog en samenwerking voor wederzijdse versterking belangrijk is. Er wordt erkend dat de weg soms moeilijk kan zijn, maar toch de moeite waard is om te verkennen. Er is dus wel degelijk een behoefte aan meer overleg en dialoog tussen de verschillende blauwe activiteiten op zee en aan de kust, bijvoorbeeld voor onderzoek i.v.m. multifunctioneel ruimtegebruik op zee.

→ **Kans:** het verkennen van nieuwe mogelijkheden, zoals flexijobs in de sector mogelijk maken of bijkomende inkomsten genereren door multifunctioneel gebruik van een visserschip (toerisme, offshore industrie, aquacultuur, natuurbehoud, ...), kan bijdragen aan het behoud van rentabiliteit en de samenwerking tussen verschillende subsectoren bevorderen.

“Concurrentie tussen spelers in de visserij is soms te groot om aan hetzelfde zeel te trekken. Het voortbestaan van de visserij is enkel mogelijk bij samenwerking.”

Momenteel is er nog te weinig gezamenlijke inzet of eensgezinde visie op lange termijn. Er is ook nood aan overleg tussen alle ketenpartners in de sector. Zo zijn de detailhandel gericht op de verkoop van verse vis en afgeleide producten en vishandelaars op openbare markten tot op heden weinig betrokken bij het beleid.

→ **Kans:** overleg tussen alle ketenpartners in de sector, inclusief detailhandel en vishandelaars, kan leiden tot een meer gecoördineerd beleid.

• Behoefte aan innovatie en een blik op de toekomst

België staat sterk op het gebied van wetenschap en innovatie binnen de blauwe sector. Tijdens de consultatie werd meermaals vermeld dat er de laatste jaren een verbeterde samenwerking is tussen wetenschap, beleid en praktijk.

→ **Kans:** een verbeterde samenwerking tussen wetenschap, beleid en praktijk kan kennisuitwisseling, delen van best practices en expertise in de Blauwe Economie bevorderen.

→ **Kans:** gezamenlijke promotie van innovatie in de maritieme sector naar het grote publiek kan het bewustzijn vergroten.

Voortdurende ontwikkeling van brede vaardigheden en levenslang leren, werd als essentieel benoemd in een snel veranderende wereld. Het belang van vooruitgang is duidelijk. Deze inzichten benadrukken de waarde van een programma dat gericht is op het versterken van de capaciteiten en kennis van professionals in de visserij- en aquacultuursector.

- **Kans:** aanbieden van capaciteitsopbouw en trainingsprogramma's voor de visserij- en aquacultuurgemeenschap kan de persoonlijke groei en de duurzaamheid van de sector bevorderen (o.a. door begeleiding van projecten gericht op visserij en kustbeheer).

Samenvattend is er een behoefte om visserij beter te laten **integreren binnen de brede Blauwe Economie** en om de mogelijkheden rond diversificatie na te gaan.

Er werd ook een behoefte gedetecteerd om in te zetten op **samenwerking en dialoog** binnen de visserijsector, zowel intern als extern en om in te zetten op innovatie en kennisopbouw.

VI. Exploratie van het potentieel van de kleinschalige (kust)visserij

Tijdens de consultaties werd duidelijk dat de professionele kustvisserij als zeer **waardevol** wordt beschouwd en dat deze ondersteuning verdient. De kustvisserij heeft een sterke verbinding met het thema product en toerisme. Dit type visserij is immers van groot belang voor de zichtbaarheid en beleving in het kader van toerisme en voor de kustbewoners.

- **Behoeft aan ondersteuning voor een veerkrachtige professionele kustvisserij**

De sector staat voor diverse uitdagingen, waaronder een strengere en complexere regelgeving en administratieve last. Daarnaast kampen kustvissers met noodzakelijke aanpassingen in het kader van veiligheidsmaatregelen.

“Voor jonge mensen is het moeilijk om eraan te beginnen door de gigantische investeringen die ze moeten doen. Afgestudeerden gaan op de grotere schepen aan de slag.”

Een beperkt investeringskapitaal en de onzekerheid van de verwachte financiële return zorgt ervoor het niet evident is om deze aanpassingen of andere innovatieve technieken door te voeren. Daarnaast hebben vaartuigen toebehorend aan het professionele kustsegment, te maken met een afnemende vangst en toenemende buitenlandse concurrentie. Ze ondervinden ook moeilijkheden bij het vissen op alternatieve soorten door de wettelijke verplichting om binnen de 48 uur terug binnen te varen. Dit alles binnen een kader waarbij de beschikbare ruimte om te vissen op zee afneemt. Door de tegenvallende vangsten is er ook onvoldoende ruimte om innovaties die als compensatie voor het vangstverlies kunnen dienen te introduceren. Het is daarom essentieel om perspectieven te bieden voor de nabije toekomst om de kustvloot te behouden.

- **Kans:** door ondersteuning te bieden bij implementatie van innovaties en bij de administratieve lasten kunnen scheepseigenaren en bemanning zich meer richten op hun kernactiviteiten.
- **Kans:** het onderzoeken van nieuwe inkomstenbronnen, zoals pottenvisserij rond windmolenparken, kan de diversificatie van activiteiten in de visserijsector bevorderen.
- **Kans:** de mogelijkheid om te opereren in ondieper water dicht bij de kust en de hoge frequentie van visreizen creëert interessante mogelijkheden voor het verzamelen van data door de kustvisserij.
- **Kans:** het creëren van incentives voor vissers om deel te nemen aan educatieve en lokale samenwerkingsprojecten kan de betrokkenheid in de sector vergroten.

- **Behoeft aan een beleidsvoorbereidend proces i.v.m. de transformatie van recreatieve en ambachtelijke zeevisserij**

Er werd tijdens de bevraging telkens gevraagd naar een droombeeld, dit is er één van:

“Een nieuwe bloeiende kustvisserij waarbij traditie en innovatie samengebracht worden, met geïntegreerd aquacultuur. Dit alles duurzaam, met vooral een heel actieve betrokkenheid van de kustgemeenschappen en plaatselijke investeerders uit de gemeenschap. Een gemeenschap waarbij lokale visserij zijn plaats heeft, waarbij de kustvaartuigjes zichtbaar blijven en toeristen daar ook voor naar de kust komen.”

België betreft de enige EU-kustlidstaat die niet beschikt over een kleinschalige vloot naar Europese definitie. Het GVB stelt dat de lidstaten moeten trachten bevoorrechte toegang te geven aan de kleinschalige, de ambachtelijke en de kustvisserij. Studies en dialoog om de haalbaarheid en interesse na te gaan om te transformeren van recreatieve visserij naar professioneel niveau blijven in die zin niet onbelangrijk. Gezien het in België vooral gaat over het scheppen van een wettelijk kader, kan deze verkenning vooral beschouwd worden als een beleidsvoorbereidend proces.

- **Kans:** voor recreatieve en ambachtelijke zeevisserij (alle visserij die niet professioneel is) ziet men voornamelijk kansen in de link met toerisme, educatie en milieubewustzijn.

Projectvoorstellen kunnen zich richten op het toeristische en educatieve aspect, waarbij recreatieve zeevisserij de lokale gemeenschap en toeristen kan betrekken, bijvoorbeeld met de kruiers als centrale figuren. Recreatieve vissers zouden ook een rol kunnen opnemen als ambassadeurs van de zee, betrokken worden bij het volgen van milieumaatregelen, het vermijden en verwijderen van schadelijke materialen zoals vislood en spooknetten en het testen van milieuvriendelijkere alternatieven, het delen van monitoringinformatie, het bijdragen aan het milieubewustzijn via het benadrukken van biodiversiteit naar burgers en toeristen.

- **Kans:** een geïntegreerde aanpak met dataverzameling zou essentieel kunnen zijn. Het organiseren van vis-evenementen kan dienen als een platform voor zowel ecologisch bewustzijn als het motiveren om blijvend gegevens te verzamelen voor het monitoren van vispopulaties. Het verzamelen van relevante data kan zowel recreatieve vissers als onderzoekers stimuleren.

Samenvattend kwam vanuit de bevraging naar boven dat de kleinschalige (kust)visserij over veel **potentieel** beschikt. Omwille van haar rol voor de lokale gemeenschap, voor het versterken van de identiteit van de vissersgemeenschap en het aanvullend potentieel op de rest van commerciële vloot (wendbaarheid, diversificatie), is het noodzakelijk dit potentieel verder te onderzoeken via pilootprojecten.

2.3. Clustering van de ontwikkelingsbehoeften in 5 prioritaire thema's

Na de raadplegingsoefening en rekening houdend met de **feedback** van de bijeenkomsten werden de ontwikkelingsbehoeften, de projectideeën en de acties verder **geclusterd**. Uiteindelijk werden vier van de zes oorspronkelijke thema's weerhouden. De belangrijkste aanpassing omvat het ressorteren van acties rond kleinschalige visserij en Blauwe Economie (met focus op innovatie en blauwe verbreding) onder het thema ondernemingen. Daarnaast werd een transversaal thema toegevoegd om te kunnen inzetten op kennisuitwisseling en dialoog. De verschuiving van de thema's is terug te vinden in onderstaande tabel:

Figuur 8: clustering van belangrijke thema's

Deze **vijf thema's** vormen de basis van de lokale ontwikkelingsstrategie.

De thema's werden geformuleerd als **strategische doelstellingen**. Samen met de operationele doelstellingen en bijhorend voorstel van actieprogramma, werd dit kader voorgesteld aan de lokale groep per e-mail en tijdens de tweede bijeenkomst op 28 juni 2023. Er werd opnieuw een feedbackronde ingericht ter evaluatie. Mits een aantal aanpassingen, had deze werkwijze bijval bij de groep actoren.

Dit hoofdstuk vormt de basis voor de toekomstige strategie, omdat het een **geconsolideerde versie betreft van alle verwerkte input uit het consultatieproces**. Het biedt een inkijk in de uitdagingen, zwaktes, opportuniteiten en sterke punten binnen de regio en een inkijk in de onderlinge relaties en samenhang in de visserij- en aquacultuursector. De prioritering van thema's zorgt voor doordachte strategische en operationele doelstellingen én bijhorend actieprogramma. Deze worden verder uitgewerkt in het volgende hoofdstuk en gekoppeld aan een budgetvoorstel.

3. MISSIE, VISIE, DOELSTELLINGEN EN ACTIES VAN DE PLAATSELIJKE GROEP VISSERIJ

3.1. Nieuwe Plaatselijke Groep Visserij

Na een periode van stilte sinds het As4-programma (tot 2017) krijgt de heropleving van een **nieuwe Plaatselijke Groep Visserij** (PGV) vorm, mede dankzij de ondersteuning van het Belgische programma EFMZVA 2021-2027. Binnen dit programma en in het nastreven van haar doelstellingen, zal de PGV in overeenstemming met de huidige wetgeving handelen.

Tijdens het consultatieproces is duidelijk geworden dat de Belgische zeevisserij- en aquacultuursector voor diverse uitdagingen staat. De lokale actoren die de Plaatselijke Groep zullen vormen **erkennen deze uitdagingen** en hebben een missie, visie en doelstellingen geformuleerd die aansluiten bij de huidige sociaaleconomische situatie. Deze doelstellingen zijn tot stand gekomen op basis van zowel een SWOT-analyse als een behoefteanalyse van het gebied, voortkomend uit de gehouden consultatieronde. De missie, visie en de afbakening van strategische en operationele doelstellingen vormen de initiële bouwstenen voor de lokale ontwikkelingsstrategie en interventielogica.

Hoewel de ervaring met LEADER-programma's aangeeft dat een **brede aanpak** vaak effectief is, betekent dit niet dat de ondersteuningsmogelijkheden binnen de Plaatselijke Groep Visserij onbeperkt zijn. De randvoorwaarden en verwachtingskaders binnen de ontwikkelingsstrategie vormen de basis voor de evaluatie van projecten. Deze richtlijnen stimuleren de ontwikkeling van kwalitatieve projecten met impact en meerwaarde voor het gebied en dienen als aanvulling op andere beschikbare ondersteuningskanalen voor lokale belanghebbenden.

3.2. Missie en Visie

De **missie** van de Plaatselijke Groep is het **behoud en de opwaardering** van de visserij en aquacultuur als onderdeel van het kustpatrimonium in al haar aspecten. Concreet betekent dit dat de Plaatselijke Groep zich inzet voor een gediversifieerde visserij- en aquacultuurgemeenschap aan de Belgische kust door (kust)visserij en aquacultuurKMO's te ondersteunen, ondernemerschap te stimuleren, blauwe verbreding te bevorderen, educatie uit te bouwen en cultuur en toerisme rond visserij en aquacultuur aan te moedigen. Specifieke aandacht gaat hierbij ook naar het behoud van kusthabitats en erfgoed, alsook naar het minimaliseren van milieu-impact.

De visie van de Plaatselijke Groep is een **duurzame en welvarende toekomst** voor de visserij- en aquacultuurgemeenschap aan de Belgische Kust. Deze visie wordt nagestreefd door actieve samenwerking en bevordering van groei binnen de Blauwe Economie.

De kern van deze visie benadrukt dat een bloeiende visserij- en aquacultuursector niet alleen ecologisch duurzaam moet zijn, met respect voor de balans in de natuur, maar ook welvaart moet genereren voor lokale gemeenschappen. Dit impliceert niet alleen het faciliteren van duurzame methoden, maar ook het aanmoedigen van innovatie binnen de hele sector.

De Plaatselijke Groep erkent dat het realiseren van deze missie en visie afhankelijk is van nauwe samenwerking tussen diverse belanghebbenden, waaronder overheden, lokale gemeenschappen, wetenschappelijke instellingen en ondernemers. Door gezamenlijke inspanningen en een focus op de Blauwe Economie als drijvende kracht voor groei, streeft de Plaatselijke Groep naar een veerkrachtige en bloeiende toekomst voor de visserij- en aquacultuurgemeenschap aan de Belgische Kust. Dit vereist een holistische benadering waarbij rekening wordt gehouden met verschillende sectoren en maatschappelijke verwachtingen, waaronder milieu, economie, welzijn, recreatie en toerisme, educatie, onderzoek en ontwikkeling, onderwijs, infrastructuur en cultuur. Door het inzetten van financiële middelen en hun eigen werking, streeft de Plaatselijke Groep ernaar zijn missie en visie te realiseren.

3.3. Van prioritaire thema's naar operationele doelstellingen

Voor de realisatie van de missie en visie wordt ingezet op **5 prioritaire thema's**, deze werden **geformuleerd als strategische doelstellingen** voor de sector.

Het gaat hierbij om vier gedetecteerde prioritaire koepelthema's, waaraan één transversaal thema werd toegevoegd. De thema's staan niet los van elkaar, maar zorgen door hun interactie voor een geïntegreerde ontwikkeling van de kuststrook. Dit betekent dat projecten uiteraard thema-overschrijdend kunnen zijn. Is dat het geval, dan wordt dit eerder gezien als een sterkte dan als een zwakte.

Om de visie op een duurzame en welvarende toekomst concreet te maken, werden de 5 thema's onderverdeeld in 11 operationele doelstellingen. Elke doelstelling vormt een bouwsteen voor de realisatie van de gedeelde visie. Deze operationele doelstellingen fungeren als leidraad, waardoor er stapsgewijs en doelgericht kan gewerkt worden aan een veerkrachtige en bloeiende toekomst voor de visserij- en aquacultuurgemeenschap aan de Belgische Kust.

De huidige ontwikkelingsstrategie richt zich dus op **11 operationele doelstellingen**, gegroepeerd onder de 5 geformuleerde prioritaire thema's:

- **Thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten**
 - ▶ Operationele doelstelling 1.1:
Verhogen van de waarde van lokale en duurzame visserij- en aquacultuurproducten
 - ▶ Operationele doelstelling 1.2:
Stimuleren van diversificatie en innovatieve productontwikkeling in de visserij- en aquacultuursector

- **Thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid**
 - ▶ Operationele doelstelling 2.1:
Ondersteunen van het ondernemerschap in de visserij- en aquacultuursector
 - ▶ Operationele doelstelling 2.2:
Inzetten op blauwe verbreding en innovatie
 - ▶ Operationele doelstelling 2.3:
Verbeteren van de instroom in de visserij- en aquacultuursector en stimuleren van educatie
 - ▶ Operationele doelstelling 2.4:
Verzekeren van de toekomst van de (kleinschalige) kustvisserij

- **Thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio**
 - ▶ Operationele doelstelling 3.1:
Bevorderen van belevingsgericht cultuur-toeristisch aanbod rond visserij en aquacultuur
 - ▶ Operationele doelstelling 3.2:
Ontwikkelen van (kleinschalige) toeristische en culturele voorzieningen en bevorderen van de multifunctionaliteit van zeehavenfaciliteiten en -boten

- **Thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en kusterfgoed**
 - ▶ Operationele doelstelling 4.1:
Verminderen van de milieu-impact van visserij- en aquacultuur gerelateerde activiteiten op zee en aan wal
 - ▶ Operationele doelstelling 4.2:
Inzetten op het behoud en herstel van erfgoed en kustspecifieke habitats

- **Thema 5 (=transversaal thema): Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau**

- ▶ Operationele doelstelling 5.1:
Stimuleren van kennisopbouw, kennisuitwisseling, dialoog, netwerking en training

Deze operationele doelstellingen dienen als **fundament voor het initiëren van projecten** en belichamen de uiteindelijke visie van een veerkrachtige visserij- en aquacultuurgemeenschap die nauw verbonden is met de bredere blauwe sector.

3.4. Budgetallocatie

De middelen worden toegewezen op basis van de verschillende prioritaire thema's. Hoewel het de oorspronkelijke intentie was om de budgetten gelijkmatig over de thema's te verdelen, kwam er vanuit de sector een algemene overeenstemming over het **belang van het product**, dat consequent als topprioriteit werd beschouwd met veel concrete acties. Daarom is **30%** van de middelen hiervoor gereserveerd.

Daarnaast zijn drie thema's samengevoegd tot één overkoepelend prioritair thema: ondernemingen, kleinschalige kustvisserij en innovatie en diversificatie binnen de brede Blauwe Economie. Deze zijn opgenomen onder de strategische doelstelling "Ontwikkelen van het gebied en de gemeenschap via het bevorderen van **duurzame ondernemingen en werkgelegenheid**", waarvoor **25%** van het budget is gereserveerd.

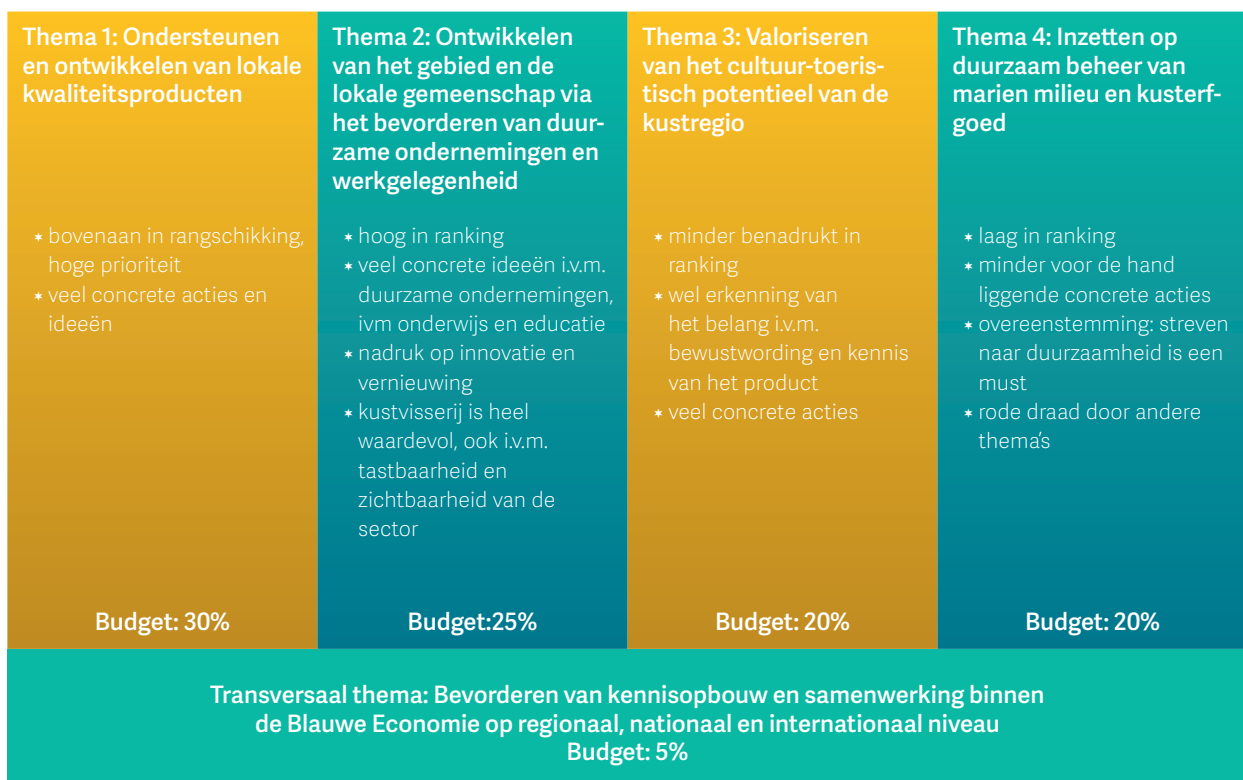
Hoewel het valoriseren van het **toeristisch potentieel** en het inzetten op **duurzaam beheer** minder hoog werden geprioriteerd, kwamen in de stakeholdersessies vaak het belang en concrete acties rond deze doelstellingen naar voren. Voor beide thema's is **telkens 20%** van het budget gereserveerd.

De resterende **5%** is toegewezen aan het transversale thema dat gedurende het hele programma zal zorgen voor **samenwerking en kennisopbouw** binnen de brede Blauwe Economie.

Samengevat wordt de volgende verdeelsleutel gehanteerd:

- 30% van de middelen wordt toegewezen aan thema 1.
- 25% van de middelen wordt toegewezen aan thema 2.
- Telkens 20% van de middelen wordt toegewezen aan thema 3 en thema 4.
- 5% wordt toegewezen aan thema 5.

In het onderstaande schema kan de toewijzing van het budget en de achterliggende redenering teruggevonden worden.

Figuur 9: verdeelsleutel budget per prioritair thema

3.5. Maatregelen & mogelijke acties

Elke operationele doelstelling omvat **diverse maatregelen**, die dienen als het gedetailleerde kader waarbinnen organisaties projecten kunnen voorstellen. Om deze maatregelen concreter te maken, worden verschillende **mogelijke acties voorgesteld als illustraties**. Het is van belang te benadrukken dat deze acties niet bedoeld zijn als strikte voorschriften, maar eerder als inspiratiebronnen voor organisaties die hun projecten willen vormgeven.

De maatregelen en mogelijke acties worden hieronder voorgesteld per thema en operationele doelstelling.

3.5.1. Maatregelen met focus op het product

Thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten (budget 30%)	
<p>Operationele doelstelling 1.1: Verhogen van de waarde van lokale en duurzame visserij- en aquacultuurproducten⁶</p>	<p>Motivatie: Uit de consultatie blijkt dat de focus op het product en het bereiken van de consument als een duidelijke prioriteit naar voor komt. Het is essentieel om de kennis en het verhaal achter lokaal gevangen vis en aquaproducten naar de consument te brengen via informatieve campagnes. Het kiezen voor lokale producten creëert een win-winsituatie, waarbij consumenten genieten van verse, hoogwaardige vis en tegelijkertijd bijdragen aan duurzame visserij- en aquacultuurpraktijken.</p>
<p>Maatregel 1.1.1: Het vergroten van kennis van lokaal aangelande vis en lokaal geproduceerde oogstproducten bij het grote publiek</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vergroten van de kennis bij het grote publiek van lokaal aangelande seizoensvis en minder bekende vissoorten en aquacultuurproducten; • Het promoten van duurzame producten, hun gebruik en de volledig bijhorende waardeketen.
<p>Maatregel 1.1.2: Het ondersteunen van een zo kort en zo lokaal mogelijke keten</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van onderzoek gericht op verkoop via de korte keten; • Het versterken van de aanwezigheid van lokaal aangelande seizoensvis en aquaproducten binnen de gemeenschap; • Het onderzoeken van lokale marktmogelijkheden voor specifieke duurzame producten; • Het bevorderen van lokale toeleveringsketens.
<p>Operationele doelstelling 1.2: Stimuleren van diversificatie en innovatieve productontwikkeling in de visserij- en aquacultuursector</p>	<p>Motivatie: Nieuwe productontwikkeling is cruciaal voor de vis- en aquacultuursector. Innovatie en diversificatie spelen een cruciale rol bij het stimuleren van groei en het vergroten van de veerkracht van de sector. Het introduceren van seizoens- of afgeleide producten, zichtbaar en tastbaar voor lokale bewoners en toeristen, past bij veranderende consumentenbehoeften. Bovendien kunnen bottom-up samenwerkingen rond productontwikkeling duurzaamheid bevorderen en milieu-impact verminderen. Innovatie is cruciaal voor de concurrentiekracht en de vooruitgang in de sector.</p>

⁶ Opmerking: in het programma EFMZVA is onder actietype 2.2.1 ook het 'bevorderen van de afzet' opgenomen. Bij het opzetten van lokale promotie- en/of marketingprojecten moet in het oog gehouden worden om de complementariteit t.o.v. acties op Vlaams niveau (in uitvoering door VLAM) te bewaken. Zo kunnen projecten elkaar versterken en wordt vermeden dat projecten naast elkaar worden opgezet.

<p>Maatregel 1.2.1: Het ondersteunen van de ontwikkeling en het aan de man brengen van nieuwe verwerkte of afgeleide eindproducten</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen van nieuwe tastbare lokale eindproducten en afgeleide producten; • Het versterken van regionale samenwerking tussen lokale ondernemers en overheden in functie van nieuwe productontwikkeling; • Het opzetten van nieuwe manieren om lokaal vis te bewerken en te bewaren.
---	--

3.5.2. Maatregelen in functie van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid

<p>Thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid (budget 25%)</p>	
<p>Operationele doelstelling 2.1: Ondersteunen van het ondernemerschap in de visserij- en aquacultuursector</p>	<p>Motivatie: De Plaatselijke Groep speelt een cruciale rol in het ondersteunen van visserij- en aquacultuurondernemingen volgens de deelnemers aan de consultatie. De visserijsector staat voor uitdagingen zoals vangstbeperkingen, concurrentie, en milieuproblemen. Aquacultuurproducenten ervaren uitdagingen als beperkte ruimte en complexe regelgeving. Directe ondersteuning binnen de kustgemeenschap, gericht op praktische innovatie en een helder toekomstperspectief, is essentieel om de sector te behouden of uit te breiden.</p>
<p>Maatregel 2.1.1: Het ondersteunen van de lokale visserijgemeenschap om effectief te blijven opereren binnen een steeds complexere regelgeving, subsidielandschap en administratie</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het implementeren van modern bedrijfsbeheer en van duurzaamheidsinnovaties in de praktijk; • Het delen van best practices en het stimuleren van samenwerkingen en vertegenwoordiging.
<p>Operationele doelstelling 2.2 Inzetten op blauwe verbreding en innovatie</p>	<p>Motivatie: Er is consensus dat het stimuleren van modernisering en de ontwikkeling van nieuwe initiatieven in de visserij- en aquacultuursector een topprioriteit heeft. Het doel is om kustbedrijven te ondersteunen met diverse maatregelen, met als focus het aanmoedigen van diversificatie en innovatie. Dit betekent het verbreden van inkomstenbronnen door de vloot te diversifiëren met niet-visserij gerelateerde nevenactiviteiten en het stimuleren van kleinschalige innovaties van onderaf.</p>
<p>Maatregel 2.2.1: Het stimuleren van innovatie en pilootprojecten</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van nieuwe pilootprojecten voor de visserij- en aquacultuursector; • Het realiseren van kleinschalige innovaties.
<p>Maatregel 2.2.2: Het bevorderen van verbreding en samenwerking</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het creëren van nieuwe kansen voor het uitbreiden van activiteiten en inkomsten die bijdragen aan de bredere Blauwe Economie, zoals bijvoorbeeld zee-toerisme, milieudiensten, maricultuur, datacollectie, onderwijs en educatie. • Het opzetten van initiatieven die samenwerking tussen de visserij- en aquacultuursector en de bredere Blauwe Economie stimuleren.

<p>Operationele doelstelling 2.3: Verbeteren van de instroom in de visserij- en aquacultuursector en stimuleren van educatie</p>	<p>Motivatie: Bedrijven in de visserij- en aquacultuursector worden geconfronteerd met problemen zoals een gebrek aan opvolging en een acuut tekort aan arbeidskrachten, inclusief in de deelsectoren. Uit de consultatie blijkt dat het stimuleren van interesse in de sector bij burgers en jongeren van cruciaal belang is voor de langetermijnoverleving. Het leggen van een brede focus op voorbereidende stappen, onderwijs, opleiding en begeleiding van jongeren is daarom essentieel. Het ondersteunen van bestaande werkgelegenheid en het creëren van kansen voor toekomstige banen zijn van vitaal belang, evenals het begeleiden van gerichte uitstroom.</p>
<p>Maatregel 2.3.1: Het aanpakken van tekort aan werkrachten in de visserij- en aquacultuursector</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bevorderen van de instroom om vacante functies in te vullen binnen de sector; • Het stimuleren van samenwerking tussen subsectoren en binnen de brede blauwe sector om het tekort aan werkrachten aan te pakken; • Het bevorderen van instroom in visserij- en aquacultuuronderwijs, ook gericht op meisjes; • Het stimuleren van opleidingen op maat voor vishandelaren en horeca-ondernemers; • Het opzetten van onderzoek naar de mogelijkheden om vissen als bijberoep toe te staan en flexijobs toe te laten; • Het aantrekkelijk maken van het beroep.
<p>Maatregel 2.3.2: Het bevorderen van de kennismaking van jongeren met de omgeving van visserij en aquacultuur</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het stimuleren van jongeren om op schoolleeftijd in contact te komen met de maritieme omgeving en de visserij- en aquacultuursector; • Het onderzoeken van uitbreidingsmogelijkheden voor stageplaatsen, vakantiejobs en educatieve trips; • Het ondersteunen van het verbreden van de visserij- opleiding door de integratie van innovatie en ecologie.

<p>Operationele doelstelling 2.4: Verzekeren van de toekomst van de (kleinschalige) kustvisserij</p>	<p>Motivatie: Voor het voortbestaan van de kustvisserij aan de Belgische kust is het cruciaal om in te zetten op een veerkrachtige sector via diversificatie in doelsoorten en métiers. De sector staat voor uitdagingen zoals strengere regelgeving, aanpassingen aan veiligheidsmaatregelen en financiële beperkingen bij innovatie op kleine schepen. De kustvisserij ervaart ook een afnemende vangst en toenemende buitenlandse concurrentie. Het bieden van perspectieven en ondersteuning voor de nabije toekomst is essentieel om deze sector te behouden.</p>
<p>Maatregel 2.4.1 Het verzekeren van de toekomst van de kustvisserij</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concrete projecten die voortvloeien uit het onderzoek "Veerkracht voor de kustvloot en klein vlootsegment in een post-Brexit - Visserijluik"⁷ van Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) samen met het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). • Het faciliteren van opleidings- en omscholingstrajecten om de veerkracht van vissers te vergroten, bijvoorbeeld door hen kennis te laten maken met nieuwe technologieën of alternatieve inkomstenbronnen; • Het faciliteren van toegang tot informatie en ondersteuning voor vissers om te voldoen aan strengere regelgeving en certificeringseisen.
<p>Maatregel 2.4.2 Het verkennen van het potentieel van een kleinschalig professioneel kustsegment</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoeken van de haalbaarheid van een professioneel kleinschalig kustvisserijsegment volgens Europese definitie (SSCF), binnen de toelaatbare grenzen van de Belgische vlootcapaciteit⁸; • Het uitvoeren van gedegen marktonderzoek om de vraag te begrijpen en potentiële niches voor kleinschalige visserijactiviteiten te identificeren.

⁷ Het overkoepelende doel van dit onderzoek is de vissersvaartuigen van het klein vlootsegment, die gedupeerd zijn door Brexit, een alternatief te bieden om rendabel en duurzaam te vissen. Het ultieme doel is een visie en realisering van een innovatief kustvlootsegment voor de Vlaamse kust, gericht op horeca en toerisme. Voor het uitwerken van deze visie worden zoveel mogelijk stakeholders uit sectoren, die zowel rechtstreeks als onrechtstreeks verbonden zijn met onze kustvisserij, één op één geïnterviewd. Dit om een zo breed mogelijk gedragen toekomstvisie te bekomen die in lijn is met het maatschappelijk convenant 2021-2025. Een wenselijke uitkomst zou zijn om een dynamische toolbox te ontwikkelen voor de kleinschalige visserijsector, waarin verschillende aspecten (seizoen, technische vereisten, bestandstoestand, economische aspecten, mogelijke afzetkanalen) van vangstactiviteiten worden behandeld.

⁸ Deze verkenning kan beschouwd worden als een beleidsvoorbereidend proces dat ondersteund wordt door middel van studies en dialoog.

3.5.3. Maatregelen ter valorisatie van het cultuur-toeristisch potentieel

Thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio (budget 20%)	
<p>Operationele doelstelling 3.1: Bevorderen van belevingsgericht cultuur-toeristisch aanbod rond visserij en aquacultuur</p>	<p>Motivatie: Toerisme en cultuur zijn bloeiende sectoren aan de Belgische kust, met belangrijke attracties die verband houden met de zee en rijke maritieme geschiedenis. Beide dragen sterk bij aan economische ontwikkeling. Onze steun richt zich op de groei van de maritieme toerismesector, waar zowel de visserij- en aquacultuurgemeenschap als de culturele aspecten van de regio van profiteren. Moderne toeristen zoeken naar unieke ervaringen en waarderen het verhaal achter vis- of aquaproducten. Initiatieven die toerisme, visserij- en aquacultuuractiviteiten en culturele elementen verenigen, creëren meerwaarde en versterken elkaar.</p>
<p>Maatregel 3.1.1: Het stimuleren van de ontwikkeling van een uitgebreider, interactiever en aantrekkelijker maritiem toeristisch en cultureel aanbod m.b.t. visserij en aquacultuur</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het upgraden van bestaande evenementen en de ontwikkeling van nieuwe evenementen, expo's & tentoonstellingen die de lokale producten en de moderne visserij, aqua- en maricultuur, evenals duurzaamheidsinspanningen in de schijnwerpers zetten; • Het stimuleren van lokale samenwerkingsverbanden tussen partners uit visserij, aquacultuur, onderwijs, toerisme, cultuur en horeca om een divers en aantrekkelijk aanbod te creëren.
<p>Operationele doelstelling 3.2: Ontwikkelen van (kleinschalige) toeristische voorzieningen en bevorderen van de multifunctionaliteit van zeehavenfaciliteiten en -boten</p>	<p>Motivatie: Om een aantrekkelijk toeristisch aanbod te creëren, moeten zaken concreet en zichtbaar worden gemaakt. De Plaatselijke Groep kan een rol spelen bij het bevorderen van de ontwikkeling van kleinschalige toeristische infrastructuur gericht op visserij en aquacultuur. Bestaande faciliteiten en voorzieningen kunnen worden verbeterd om aan de behoeften van toeristen te voldoen. Bovendien werd benadrukt dat kleinschalige kustvisserij nauw verbonden is met maritiem toerisme in termen van zichtbaarheid en beleving.</p>
<p>Maatregel 3.2.1: Het ondersteunen van de ontwikkeling van structurele informatie- en educatieve initiatieven</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van informatie-initiatieven op speciale locaties rond visserij en aquacultuur die structurele educatie mogelijk maken; • Het ontwikkelen van interactieve initiatieven die inspelen op de bezoeker van vandaag en van morgen.
<p>Maatregel 3.2.2: Het versterken van meervoudig gebruik van maritieme faciliteiten verbonden met visserij en aquacultuur</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoeken van de mogelijkheden voor meervoudig gebruik van maritieme faciliteiten; • Het versterken van faciliteiten voor maritiem toerisme verbonden aan de visserij- en aquacultuur (havens, kades, boten).

3.5.4. Maatregelen in functie van duurzaam beheer van milieu en erfgoed

Thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en erfgoed (budget 20%)

<p>Operationele doelstelling 4.1: Verminderen van de milieu-impact van visserij- en aquacultuur gerelateerde activiteiten op zee en aan wal</p>	<p>Motivatie: In het drukbezochte Belgische kustgebied, waar zowel visserij- en aquacultuuractiviteiten als toerisme een impact hebben op het kwetsbare ecosysteem, is er een sterke consensus over de noodzaak van duurzaamheid. Hoewel de overgang naar duurzaam vissen en produceren wordt erkend, verloopt dit proces langzaam en vereist voortdurende inzet. Een cruciaal aspect hierbij is de samenwerking met betrekking tot data-verzameling. Het behoud van het milieu voor toekomstige generaties staat centraal, en daarom worden middelen ingezet om de natuurlijke omgeving te beschermen en te verbeteren voor de gemeenschap, inwoners en bezoekers.</p>
<p>Maatregel 4.1.1: Het versterken van de bescherming van het mariene leefmilieu</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verbeteren van afvalpreventie, -sortering en -opruiming zowel op zee als aan land, ook met educatieve insteek; • Het ondersteunen van kleinschalige innovatieve circulaire initiatieven, maximaliseren van hergebruik en recycling.
<p>Maatregel 4.1.2: Het stimuleren van ecologisch draagvlak tussen burger en visser/ producent</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het versterken van de samenwerking tussen (jonge) burgers en vissers/producenten bij ecologische initiatieven; • Het ondersteunen van kleinschalige ecologische projecten zoals citizen science projecten.
<p>Maatregel 4.1.3: Het ondersteunen van monitoring en data-verzameling over de milieu-impact</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het versterken van lange termijn monitoring en data-verzameling binnen de visserij- en aquacultuursector.
<p>Operationele doelstelling 4.2: Inzetten op het behoud en herstel van erfgoed en kustspecifieke habitats</p>	<p>Motivatie: Het besef dat het materiële en immateriële erfgoed in het gebied beschermd moet worden, is duidelijk aanwezig. De visserij- en aquacultuuractiviteiten zijn diepgeworteld in het DNA van de kust en het behoud van tastbaar erfgoed binnen de levensgemeenschappen wordt als belangrijk beschouwd in het streven naar duurzaamheid.</p>
<p>Maatregel 4.2.1: Het versterken van bewaring van materieel en immaterieel erfgoed</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ondersteunen van het behoud van lokale kennis en traditionele vaardigheden binnen de gemeenschap; • De bescherming en het behoud van materieel en immaterieel erfgoed i.v.m. visserij en aquacultuur aan de kust.

3.5.5. Maatregelen ter bevordering van kennisopbouw en samenwerking

Thema 5: Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau (budget 5%)

<p>Operationele doelstelling 5.1: Stimuleren van kennisopbouw, kennisuitwisseling, dialoog, netwerking en training</p>	<p>Motivatie: Tijdens de consultaties werd benadrukt dat voortdurende ontwikkeling en levenslang leren essentieel zijn in de visserij- en aquacultuursector. Het programma richt zich op het versterken van professionals, bevordert duurzaamheid en omvat budget voor cross-sectorale kennisopbouw en samenwerking op verschillende niveaus. Dit draagt bij aan een veerkrachtige Blauwe Economie met sterke lokale verbindingen op lange termijn.</p>
<p>Maatregel 5.1.1: Het stimuleren van kennisopbouw, kennisuitwisseling, dialoog & netwerkvorming</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van cross-sectorale dataverzameling en kennisopbouw met een link naar de visserij- en aquacultuursector; • Het doorvertalen van kennis van diverse overheidsinstanties en onderzoeksinstanties naar een bredere groep belanghebbenden en eventueel het grote publiek; • Het faciliteren van kennisuitwisseling en het delen van 'best practices' met visserij- en aquacultuur als uitgangspunt;
<p>Maatregel 5.1.2: Het versterken capaciteitsopbouw en training</p>	<p>Mogelijke acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het versterken van capaciteitsopbouw om de sector in staat te stellen zich te organiseren; • Het opzetten van trainingsprogramma's om de visserij- en aquacultuurgemeenschap in staat te stellen zich te informeren.

3.6. Enkele basisprincipes

Een aantal **basisprincipes** zullen de focus helpen bepalen. Deze basisprincipes, samen met de inzichten uit de regio, de visie en de strategische doelstellingen, zullen samen een belangrijk fundament van de lokale ontwikkelingsstrategie vormen en de achterliggende **basis** vormen voor de beoordeling van de projecten.

3.6.1. Basisprincipe 1: complementariteit met andere programma's

Het is altijd noodzakelijk te onderzoeken of aanvragen over kwesties die vallen onder de kernverantwoordelijkheid van andere instanties beter kunnen worden ondersteund via **alternatieve programma's of financieringsbronnen** (zie ook bijlage 1). De ondersteuning moet dus in complementariteit plaatsvinden met de reeds bestaande mogelijkheden binnen het operationeel programma van EFMZVA en andere steunprogramma's.

Hieronder kunnen beknopt de **voorwaarden** teruggevonden worden die verbonden zijn aan de strategie van de Plaatselijke Groep ten opzichte van het overkoepelende EFMZVA-programma.

	Programma EFMZVA	Strategie Plaatselijke Groep
Doelgroep	Visserij- en aquacultuursector	Lokale gemeenschap (visserij en aquacultuur)
Gebied	België (VL en WAL)	Kustzone
Doelstellingen	GVB	Ontwikkeling lokale gemeenschap
Schaal acties	Varieert, eerder grootschalig	Kleinschalig
Type acties	Investeringssteun, O&I, ...	Complementair + diversifiëring (toerisme, cultuur, ...)
Beheer en uitvoering	Belgische beheerautoriteit EFMZVA	Plaatselijke actiegroep

Tabel 4: programma EFMZVA t.o.v. strategie Plaatselijke Groep

Het **grondgebied** dat de plaatselijke ontwikkelingsstrategie zal omvatten, strekt zich uit over een deel van de Belgische kust dat tevens onder het geografische toepassingsgebied van LEADER Noord-West-Vlaanderen valt. We streven naar samenwerking en synergie met de plaatselijke groepen van het bijbehorende LEADER-programma.

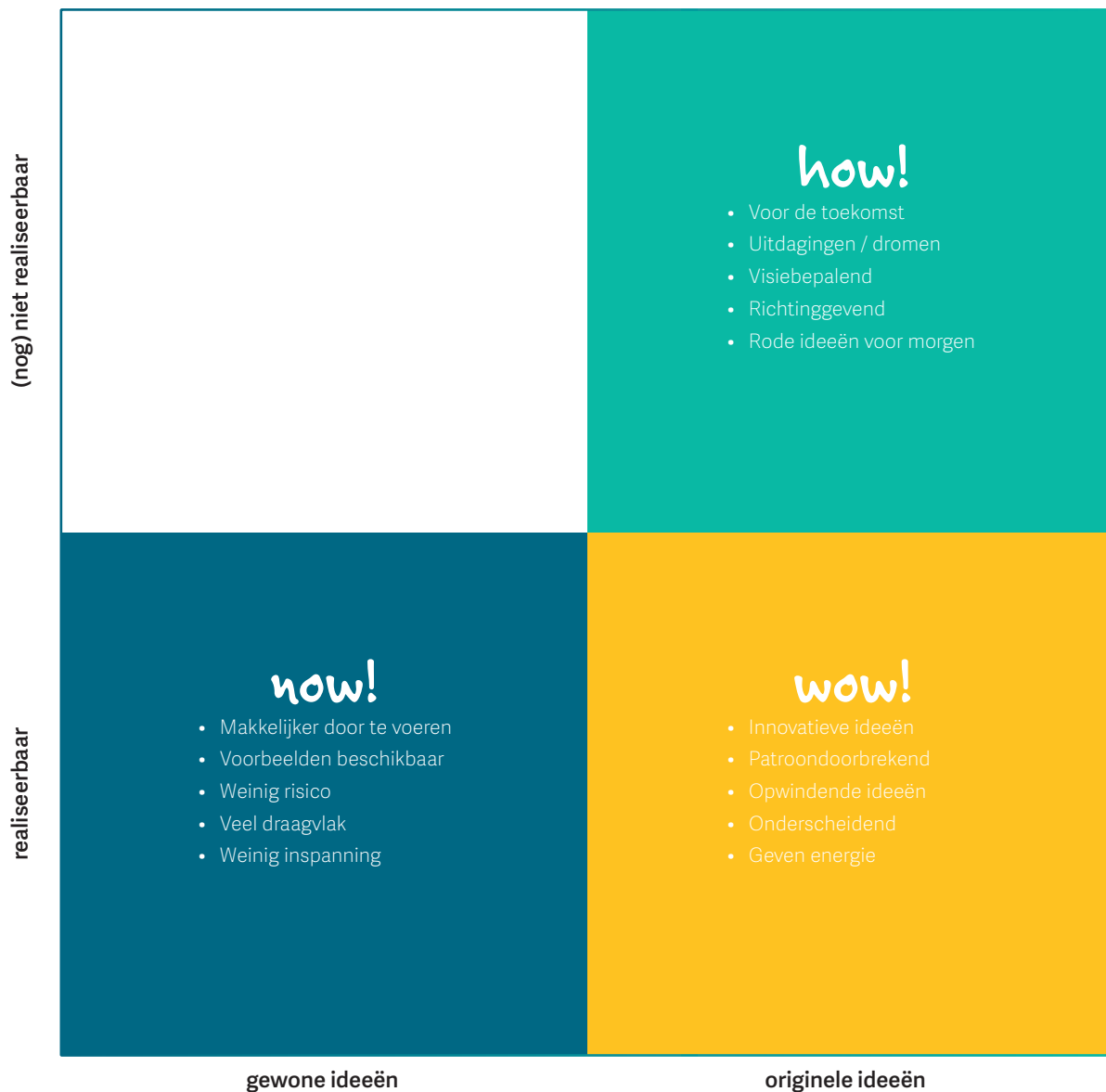
Het samenwerken met een ander **LEADER-gebied** heeft het potentieel om de voorgestelde maatregelen en acties in de lokale ontwikkelingsstrategie te versterken. De inhoud van het project zal bepalend zijn bij de keuze tussen LEADER en de Plaatselijke Groep. Eventuele samenwerkingen bij gecombineerde projecten zouden wel mogelijk kunnen zijn. In samenwerking met LEADER Noord-West-Vlaanderen wordt specifiek gedacht aan het versterken van het verhaal rond korte/lokale ketens en gezamenlijke inspanningen op het gebied van streekproducten.

3.6.2. Basisprincipe 2: innovatie en duurzaamheid

De acties in de lokale ontwikkelingsstrategie hebben bij voorkeur een kiem die kan leiden tot innovatie. Ze omvatten **middelen om nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling** in te slaan en vormen zowel een stimulans als een meerwaarde voor het betrokken gebied.

Er wordt gestreefd naar naar **nieuwe producten en diensten waarin specifieke lokale elementen** zijn verweven. Aan de grondslag hiervan ligt de COCD box- methodiek. De input van de bevragingen richt zich vooral op "now"-projecten, wat waardevol is om te begrijpen wat er leeft en welke behoeften er zijn in de regio. Echter, het doel is om deze "now"-projecten te laten evolueren naar "wow"-projecten, die innovatief, grensverleggend en onderscheidend zijn en bij voorkeur een duurzaam karakter hebben.

De geboden ondersteuning is bedoeld om de meerwaarde van het project te versterken en te financieren. Het is ook van belang om enkele "how"-acties en/of maatregelen op te nemen die een uitdaging vormen voor de toekomst, grensverleggend zijn en een bepaalde richting kunnen aangeven in de regio. Tijdens het uitstippelen van dit traject wordt erkend dat "how"-maatregelen en acties niet altijd even concreet zijn en soms moeilijk te realiseren, maar het is belangrijk dat er ruimte is voor vooruitstrevendheid en vernieuwing.

Figuur 10: CODC Box

Het opbouwen van kennis en het **experimenteren via pilootprojecten** vormen hierbij fundamentele pijlers. Het verstrekken van begeleiding en financiële ondersteuning om innovatieve ideeën uit te proberen en kennis te vergaren, zijn cruciale voorwaarden voor het bereiken van succesvolle projecten en duurzame resultaten. Het is essentieel dat de opgedane inzichten en resultaten van dergelijke projecten breed worden verspreid en overdraagbaar zijn naar andere contexten. Niettemin wordt ernaar gestreefd dat projecten niet van voorbijgaande aard zijn, maar na afloop structureel worden verankerd in de activiteiten van de initiatiefnemer. Hoewel projecten binnen dit programma mogelijk een kleinschalig karakter hebben, kunnen ze dienen als opstap naar bredere implementaties die passen binnen andere financieringskanalen zoals het programma EFMZVA, Interreg, Horizon Europe, enzovoort.

3.6.3. Basisprincipe 3: samenwerking en empowerment

Samenwerking en netwerkvorming spelen een centrale rol spelen binnen de strategie, op diverse vlakken en niveaus. Bijzondere aandacht gaat uit naar het vormen van netwerken tussen verschillende groepen. Het kennismaken met elkaars werkveld kan de basis leggen voor beter begrip, effectievere samenwerking en gezamenlijke zoektochten naar oplossingen. Op nationaal en regionaal niveau is samenwerking tussen verschillende visveilingen, havens en partners uit diverse economische sectoren (vissers, aquacultuurproducenten, kennisinstellingen, verwerking, toerisme, recreatieve visserij, enz.) van belang. Netwerkvorming wordt nagestreefd zowel binnen projecten als tussen verschillende projecten. Projecten die ook nog eens cross-sectoraal zijn, zullen op basis van dit basisprincipe hoog scoren.

Empowerment impliceert dat gemeenschappen in staat worden gesteld hun eigen toekomst vorm te geven, de kwaliteit van leven te verbeteren en zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Het is een proces dat gericht is op duurzame ontwikkeling en het versterken van de gemeenschap als geheel. De goedkeuring van projecten kan mede afhangen van de mate waarin ze bijdragen aan empowerment. De Plaatselijke Groep en haar secretariaat spelen hierbij een cruciale rol door capaciteiten van de visserij- en aquacultuurgemeenschap te versterken. Dit omvat onder andere educatie, toegang tot financiële middelen, bevordering van samenwerking en netwerken, ondersteuning bij duurzaamheidscertificeringen en beïnvloeding van beleid op lokaal en regionaal niveau.

3.6.4. Basisprincipe 4: overdraagbaarheid & toegevoegde waarde

Een essentieel aspect van projecten is de **overdraagbaarheid van de resultaten** eens de financiering is beëindigd. Het is van groot belang dat bepaalde resultaten of succesvolle praktijken behouden blijven en dat de opgedane kennis wordt verspreid. Hierdoor ontstaat een platform waarbinnen regio's van elkaar kunnen leren via 'good practices' en multisectoriële netwerken. Essentieel hierbij is een goede communicatiestrategie.

Projecten dienen **toegevoegde waarde** te bieden ten opzichte van het bestaande beleid en de lopende activiteiten. Financiering door de Plaatselijke Groep is niet bedoeld voor taken die al behoren tot de wettelijke of reguliere verantwoordelijkheden van de initiatiefnemer. Activiteiten die vereist zijn om aan wettelijke verplichtingen te voldoen, komen evenmin in aanmerking voor financiering binnen het programma. Het is tevens vereist dat projecten een wettelijke basis hebben en passen binnen het huidige beleid. Dit betekent echter niet dat er geen ruimte is voor experimenten binnen het bestaande regelgevingskader en voor het identificeren van lacunes in dit kader.

3.6.5. Basisprincipe 5: non-discriminatie

In de volledige lokale ontwikkelingsstrategie wordt de **gelijkheid** van mannen en vrouwen nagestreefd. Ook iedere discriminatie op grond van gender, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid moet worden voorkomen in alle acties die de Plaatselijke Groep onderneemt.

Vanuit een **inclusieve gedachte** en het feit dat een dergelijk denken een vanzelfsprekendheid is, wordt het niet expliciet opgenomen bij de maatregelen en acties. Bij de samenstelling van de actiegroep, zal zoveel mogelijk gestreefd worden naar een non-discriminerende samenstelling, rekening houdende met de dynamiek van het gebied en zonder hierbij de kwaliteit uit het oog te verliezen. Bij het beoordelen van de projecten zal non-discriminatie een leidend begrip zijn. Om dit te verankeren, is het de bedoeling om dit element op te nemen in een intern reglement.

4. DE LOKALE ACTIEGROEP – BEHEER, MONITORING, EVALUATIE

4.1. Samenstelling

De Plaatselijke Groep (PG) is een **partnerschap** bestaande uit **vertegenwoordigers van lokale publieke en private sociaaleconomische belangengroepen uit het afgebakende geografische gebied**, de kust, waardoor effectieve en verantwoorde besluitvorming mogelijk is.

Het is een **feitelijke vereniging** (geen eigen juridische structuur) waarvan het secretariaat ondersteund wordt door de Provincie West-Vlaanderen. Na goedkeuring van de lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) wordt van elk lid van de plaatselijke groep een schriftelijk engagement gevraagd. Uitzondering hierop is de Provincie als eerstverantwoordelijke. Die engageert zich reeds voor de indiening van de strategie en het administratief en financieel beheer.

De drie voornaamste entiteiten binnen de lokale strategie zijn de Plaatselijke Groep zelf, het secretariaat en de leescommissie.

4.1.1. Plaatselijke Groep

Bij de samenstelling van de PG is ervoor gezorgd dat niet één belangengroep de besluitvorming mag domineren en is er gekozen voor een **evenwichtige verdeling tussen de economische en sociale partners en verenigingen uit de privésector**. De keuze van de leden is zorgvuldig overwogen om ervoor te zorgen dat de ontwikkelingsstrategie gedragen wordt door de hele PG en dat de leden kunnen bijdragen aan de uitvoering ervan.

De leden zijn de eigenaars en de ambassadeurs van de ontwikkelingsstrategie. Betrokkenheid, onpartijdigheid en engagement zijn hierbij belangrijk.

Welke entiteiten er in de actiegroep dienen te zetelen en of er al dan niet een externe leescommissie in het leven wordt geroepen, werd met de betrokken lokale actoren besproken tijdens het consultatieproces. De ervaringen uit het verleden en het feit dat men niet tot de PG dient te behoren om projecten in te dienen, waren daarbij een belangrijke leidraad. Uit de consultatie richtte men zich op een **dynamische Plaatselijke Groep**, met in de mate van het mogelijke nieuwe gezichten, waarbij actoren betrokken zijn die concreet actief zijn in de sector en die zowel praktijkkennis als overkoepelend denkvermogen hebben.

De samenstelling van de PG kan gewijzigd worden in de loop van haar bestaan, afhankelijk van de noden en opportuniteiten die zich aandienen. Voor de goede werking worden ook **plaatsvervangende leden** aangeduid. De **voorzitter** wordt aangeduid door de PG. Gezien de geïntegreerde benadering en multisectorale aanpak moeten soms afwegingen gemaakt worden tussen onderlinge belangen. De voorzitter van de PG neemt de rol op van bemiddelaar om een **consensus** te bereiken. Stemrecht zal worden ingebouwd, maar dient enkel ingeroepen te worden bij uitzondering als een consensus niet kan bereikt worden. Hier onder is een overzicht terug te vinden van de entiteiten die deel zullen uitmaken van de Plaatselijke Groep.

#	Entiteit	Sector
1	Provincie West-Vlaanderen	Openbaar 49%
2	Stad Brugge	
3	Stad Nieuwpoort	
4	Stad Oostende	
5	Onderwijs/ Opleiding	
6	Cultuur/Erfgoed	
7	Onderzoekinstelling	
8	Rederij visserijsector algemeen	Privé 51%
9	Rederij kustvissersegment	
10	Visafslag	
11	Vishandel	
12	Visverwerkende industrie	
13	Horeca/ Gastronomie	
14	Aquacultuur	
15	Natuurvereniging/ Natuureducatie	
16	Recreatief segment Visserij	

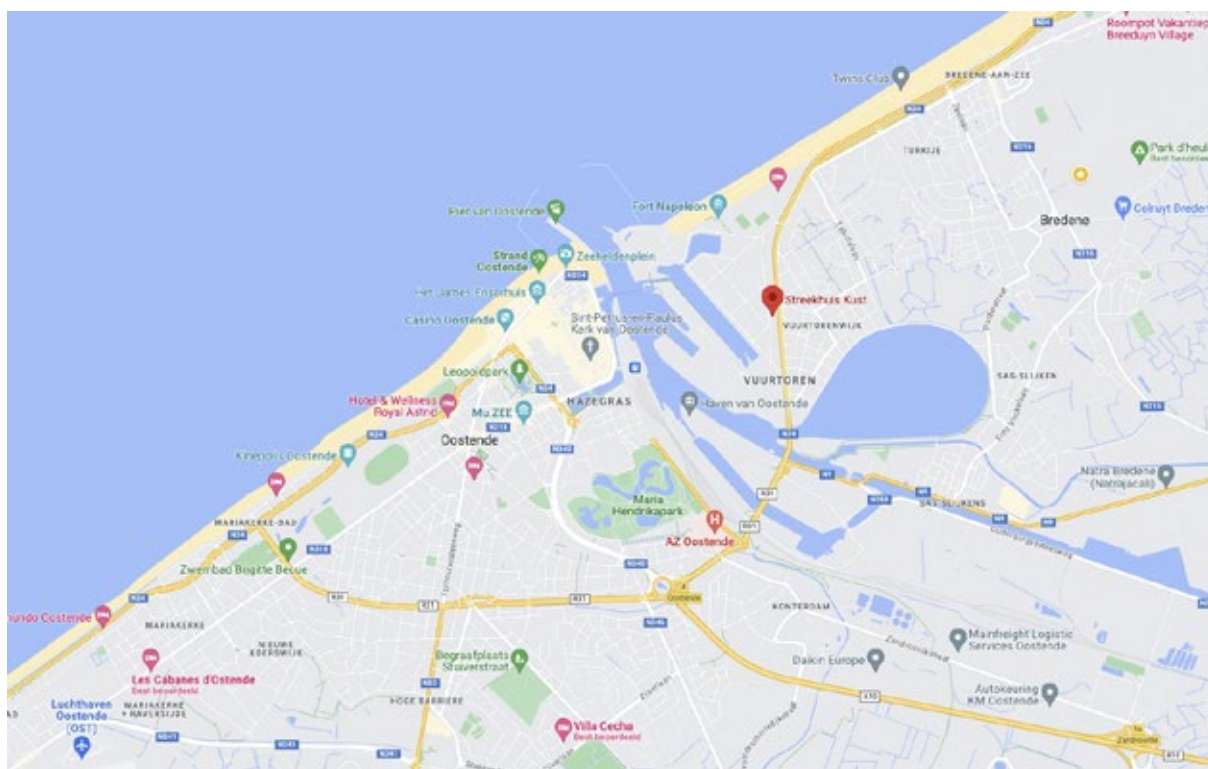
Tabel 5: overzicht entiteiten Plaatselijke Groep

De leden van de PG zullen zich inzetten om de doelstellingen van de LOS uit te voeren. De **taken** van de Plaatselijke Groep zijn:

- Het opmaken van de ontwikkelingsstrategie;
- Het opbouwen van de capaciteit van lokale actoren om concrete acties te ontwikkelen en uit te voeren;
- Het opstellen van een transparante selectieprocedure en -criteria;
- Het vaststellen van de steunbedragen, ter voorbereiding van het voorleggen van voorstellen aan de beheerautoriteit, die verantwoordelijk is voor de definitieve verificatie van de subsidiabiliteit vóór goedkeuring;
- Het beslissen over wijzigingen in de ontwikkelingsstrategie;
- Het opmaken van een draaiboek voor de werking;
- Het lanceren van projectoproepen;
- Het fungeren als beoordelingsorgaan en het goed- of afkeuren van projecten via consensus en motivering;
- Het opvolgen van goedgekeurde projecten;
- Het opmaken van een communicatiestrategie;
- Het monitoren van de vorderingen i.v.m. het bereiken van de doelstellingen van de strategie;
- Het evalueren van de uitvoering van de strategie;
- Het fungeren als aanspreekpunt voor consultaties, uitvoering en promotie van de PG.

Verdere bepalingen m.b.t. de werking van de PG (o.a. rond de manier van beslissen, het kiezen van een voorzitter,...) worden in een **intern reglement** van orde bepaald dat na de goedkeuring van de LOS zal worden opgesteld.

4.1.2. Secretariaat

Figuur 11 : kaart huisvesting secretariaat PG

Het secretariaat van de Plaatselijke Groep zal ondergebracht worden in **Streekhuis Kust**, gevestigd in Campus InnovOcean in de Jacobsenstraat 1 in Oostende en bestaat uit één coördinator, werkzaam bij de **Provincie West-Vlaanderen**. De Provincie voorziet niet enkel in financiële ondersteuning van de lokale strategie, maar heeft ook een ploeg medewerkers die vertrouwd is met het beheer van Europese programma's en projecten. Ze voert samenwerking en netwerking hoog in het vaandel en heeft via de streekwerking een gedegen kennis en een sterk netwerk in het gebied. De coördinator is ook nauw betrokken bij de opstartfase van de PG en het uitschrijven van de LOS met ondersteuning van diverse collega's van streekwerking Kust en Leader- programma's.

De Provincie West-Vlaanderen zal administratief en financieel als hoofdpartner optreden en kan er mede op toezien dat het partnerschap goed functioneert. Het secretariaat is de drijvende motor achter de PG en staat in voor de **dagelijkse werking** en is tevens de **uitvoerder van de beslissingen** van de PG.

Het secretariaat:

- Is het permanent aanspreekpunt voor de leden van de PG en voor de inwoners uit het visserij- en aquacultuurgebied;
- Zorgt voor een optimale informatiedoorstroming, ook naar de inwoners van de streek;
- Zorgt voor inhoudelijke en administratieve ondersteuning van de werking van de PG;
- Organiseert vormingsactiviteiten die verband houden met de ontwikkelingsstrategie;
- Begeleidt en ondersteunt projectpromotoren;
- Is het administratief en financieel aanspreekpunt;
- Zorgt voor rapportering, staat in voor monitoring en evaluatie.

4.1.3. Beheerautoriteit

De beheerautoriteit van het Belgisch Programma EFMZVA is gevestigd binnen het **departement landbouw en visserij van de Vlaamse overheid**.

De beheerautoriteit:

- Zal toezicht houden op en het controleren van projecten geselecteerd door de PG in het kader van de lokale ontwikkelingsstrategie;
- Zal projectpromotoren uitbetalen cfr. de geraamde en bewezen kosten;
- Zal de subsidiabiliteit controleren en nagaan of er geen financiering plaats vindt die conflicteert met andere actietypes uit het Belgisch programma EFMZVA;
- Zal de algemene werking opvolgen, waaronder het bereiken van de doelstellingen van de LOS;
- Kan optreden als toezichthouder in de Plaatselijke Groep en heeft als opdrachtgever en uitbetalingsorgaan toegang tot vergaderingen van de groep en de notulen.

4.1.4. Leescommissie

Om het beoordelen van projecten te ondersteunen, zal er een leescommissie worden opgericht. Deze commissie heeft tot doel om **externe en onafhankelijke expertise** in te schakelen en een **objectief advies** omtrent ingediende steunaanvragen te formuleren. Een extern leesadvies lijkt belangrijk voor een goed gestructureerd verloop van het overleg en om de regelmatigheid en objectiviteit van een besluit te garanderen en te waken over belangenvermenging.

De pool van experts die deel uitmaken van de leescommissie wordt in samenspraak met de lokale actiegroep bepaald. Tot de leescommissie kunnen actoren behoren die actief zijn in de regio en een algemene kennis hebben van de regio of een specifieke expertise hebben i.v.m. de aangegeven thema's. Kortom, iedereen die een relevante en objectieve bijdrage kan leveren aan de beoordeling van de projecten. Relevante info i.v.m. onder andere de haalbaarheid van projecten, kan hieruit naar boven komen. Logischerwijs kunnen hier ook actoren bij zijn die in het ontwikkelingstraject van de LOS betrokken waren.

4.1.5. Klankbordgroep

Gezien de PG een nieuwe werkgroep is en alle geïnteresseerden mochten aansluiten bij het consultatieproces, lijkt het opportuun om ook het **brede forum** te blijven betrekken bij de werking eens de PG van start gaat. Die wens werd ook geopperd tijdens de bijeenkomsten. Een goede en brede communicatie i.v.m. de werking en werken met een klankbordgroep die jaarlijks samenkomt en waarbij de vooruitgang van goedgekeurde projecten wordt toegelicht, zou aan die wens kunnen tegemoetkomen. Gerichtte werkgroepen, workshops en brainstormsessies om dieper in te gaan op specifieke thema's kunnen daarbij ook een mogelijkheid zijn. Eventuele vormingsmomenten voor leden, promotoren en geïnteresseerden kan ook de capacity- en community building ten goede komen.

4.2. Projectoproepen

Er wordt gestreefd om **2 projectoproepen per jaar** te organiseren, één in het voorjaar en één in het najaar. In het begin zal er gewerkt worden met een algemene indieningsronde. Na evaluatie en specifieke benutting per thema kan er mogelijk overgegaan worden naar thematische oproepen.

Het vergaderritme van de PG is voornamelijk afgesteld op deze oproepen. Indien men uitgaat van 2 projectoproepen zullen er maximum **een viertal bijeenkomsten** georganiseerd worden per jaar. Het is de bedoeling om een vergaderkalender ruim op voorhand op te stellen om maximale aanwezigheid van de leden na te streven. Alle relevante informatie zoals bijv. de uitvoeringstermijn van projecten zal in deze oproepen worden meegegeven.

4.3. Doelgroep

De doelgroep van deze strategie zijn **lokaal gebonden** en spelers die behoren tot volgende categorieën:

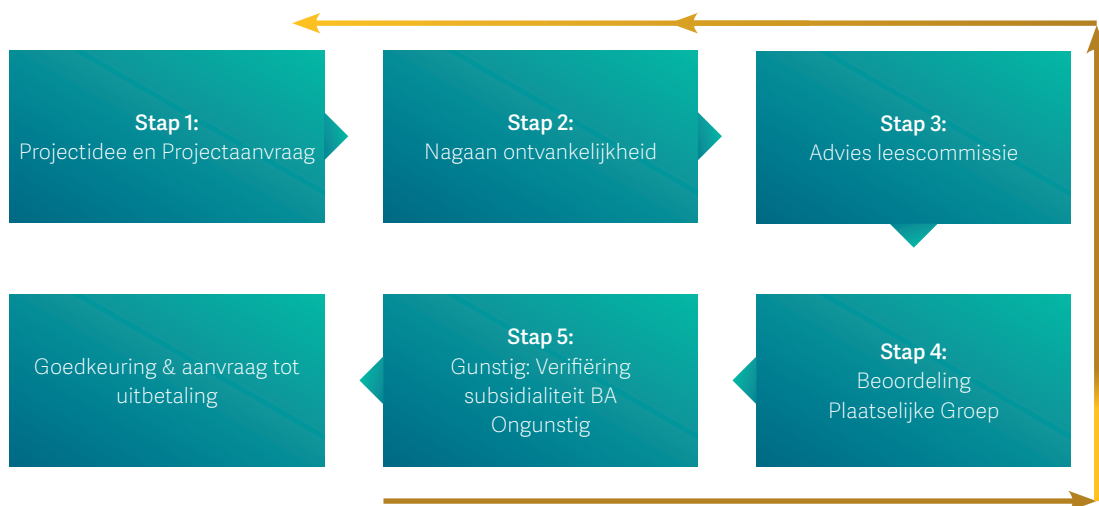
- Vissers/reders/ aquacultuurproducenten
- Visverwerkingsbedrijven
- Visveilingen
- Verenigingen in de visserij- en/of aquacultuursector
- Toeristische en culturele organisaties
- Onderzoeks- en kennisinstellingen
- Educatieve instellingen, opleidingscentra
- Overheden: gemeentebesturen, overheidsbedrijven of (verzelfstandigde) -agentschappen
- Ondernemers/bedrijven die voldoen aan de definitie van een KMO
- Ngo's
- Coöperatieve vennootschappen
- Erkende producenten en – brancheorganisaties
- Advies- of auditbureaus

In iedere projectaanvraag moet een link van de projectindieners met de visserij- en/of aquacultuursector duidelijk zijn én moet de doelgroep van het project afgebakend worden (brede publiek, vissers,...).

4.4. Selectie- en beoordelingscriteria en selectieprocedure

Naast de basisprincipes besproken in het vorige hoofdstuk die in acht moeten worden genomen, zullen er ook **specifieke selectie- en beoordelingscriteria** gehanteerd worden om de geschiktheid van projecten te beoordelen. Deze criteria omvatten aspecten zoals relevantie, haalbaarheid, budget, methodologie, duurzaamheid en impact op de doelstellingen van de strategie. Na goedkeuring van LOS, zullen deze specifieke criteria opgesteld worden door de Plaatselijke Groep.

Tussen het indienen van een project en de goedkeuring of afkeuring van een project wordt een **gestructureerde procedure** uitgewerkt. Hieronder volgt een beknopte uiteenzetting van de stappen die doorlopen moeten worden in dit proces.

Figuur 12: selectieproces

- **Stap 1: indienen projectaanvraag.** Een projectidee krijgt vorm in een projectvoorstel. De promotor dient via het E-loket een projectaanvraag in, eventueel onder begeleiding van de coördinator die hier zijn faciliterende rol opneemt. Dit vereist het invullen van de benodigde formulieren en het samenstellen van een overtuigende aanvraag die voldoet aan de gestelde eisen.
- **Stap 2: nagaan ontvankelijkheid.** Eenmaal ingediend, wordt de ontvankelijkheid van de aanvraag nagekeken door de coördinator. Dit houdt in dat wordt gecontroleerd of de aanvraag volledig is, of alle benodigde documentatie is bijgevoegd en of deze voldoet aan de formele eisen van het subsidieprogramma.
- **Stap 3: advies leescommissie.** Het project wordt, samen met de input van de coördinator voorgelegd aan een leescommissie. Minimum 3 lezers worden opgeroepen uit een pool a.d.h.v. de overeenstemming van inhoud van het project en expertise. Deze experts evalueren de inhoud van de aanvraag op basis van een leidraad met criteria. Het advies van de leescommissie is noch vrijblijvend noch bindend, maar speelt een rol bij het bepalen van de geschiktheid van een project voor financiering vanuit de lokale strategie.
- **Stap 4: voorleggen project aan Plaatselijke Groep.** Samen met het advies van de leescommissie wordt het project voorgelegd aan het beslissingsorgaan, de Plaatselijke Groep. Die neemt uiteindelijk, door middel van afstemming op vastgestelde criteria en consensus, het gemotiveerde besluit over de goedkeuring of afwijzing van de aanvraag. Hierbij houdt de PG rekening met zowel het advies van de leescommissie als de overeenstemming van het project met de doelstellingen van de lokale strategie. De voorzitter van de PG fungeert als bemiddelaar om tot een gezamenlijk besluit te komen.
- **Stap 5: gunstig/ongunstig besluit en aanvraag tot uitbetaling.** Als het besluit gunstig is, wordt het complete dossier nagekeken door de beheerautoriteit (subsidiabiliteit, kostenposten, relatie tot actietypes in het Belgisch programma EFMZVA, ...) en kan de aanvrager overgaan tot het indienen van een verzoek tot uitbetaling van de toegekende subsidie. Bij een ongunstig besluit worden de redenen voor afwijzing doorgegeven, waardoor de aanvrager de mogelijkheid heeft om het project of de aanvraag eventueel aan te passen en opnieuw in te dienen bij een volgende oproep.

4.5. Monitoring, meetbare streefdoelen en evaluatie

4.5.1. Monitoring en (zelf)evaluatie van de LOS en de actiegroep

De Plaatselijke Groep, vertegenwoordigd door haar secretariaat, staat in voor het **inhoudelijk opvolgen** van het bereiken van de doelstellingen van de lokale ontwikkelingsstrategie en zorgt o.a. voor het bijhouden van gegevens en een jaarlijkse rapportering aan de beheerautoriteit en aan het comité van toezicht aan de hand van:

- Resultaatindicatoren (RI)
- Outputindicatoren (aantal projecten) (OI)
- Een kwalitatieve beschrijving van de impact inzake het bereiken van de doelstellingen van de LOS

Het secretariaat van de Plaatselijke Groep zal ook **financieel monitoren** door regelmatig het budget, de toezeggingen en de uitgaven te evalueren. Daarbij zal er rekening gehouden worden met zowel de financieringsbehoeften en het projectaanbod, evenals de stand van zaken van de werkingsmiddelen en externe invloeden die zich in het gebied kunnen voordoen. De beoordeling van de budgettaire impact stelt de PG in staat te overwegen of het wenselijk is middelen tussen verschillende thema's, doelstellingen en acties te herschikken indien nodig.

In het kader van de evaluaties van het Belgisch programma EFMZVA 2021 – 2027 zullen ook de nodige evaluaties van prioriteit 3 (de Plaatselijke Groep) worden uitgevoerd, zoals gespecificeerd in het Belgisch evaluatieplan EFMZVA.

4.5.2. Indicatoren voor het monitoren en evalueren van output en resultaten

Een indicator is een instrument dat de **voortgang van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie** meet en waardeert. Het biedt essentiële informatie om te bepalen of de voorop gestelde doelstellingen worden bereikt en om de LOS indien nodig bij te sturen of te herzien.

Resultaatsindicatoren (RI's) zullen de leidraad vormen om de voortgang van de LOS te evalueren. De evaluatie van de LOS zal plaatsvinden halverwege de periode en aan het einde ervan. Indien nodig kunnen maatregelen worden gespecificeerd,

zoals individuele oproepen of gerichte activering, om de beoogde niveaus van de resultaatsindicatoren te bereiken. Deze lijst van RI's is gebaseerd op de indicatoren die zijn vastgelegd in de oproep voor indiening van een LOS en komen voort uit de EFMZVA-Verordening. Hierdoor wordt een gestandaardiseerde aanpak gewaarborgd en kunnen de resultaten eventueel zelfs op EU-niveau (met andere Fisheries Local Action Groups of FLAG's) worden vergeleken. Per doelstelling in de LOS werd de gepaste RI vastgesteld en daar werd ook een doelwaarde tegenover gesteld. In bijlage 7 kan meer in detail een motivering worden teruggevonden hoe te werk is gegaan om tot een correcte inschatting te komen van de outputindicatoren (OI's), het aantal projecten per doelstelling. Er werd een schatting gemaakt van het aantal projecten over de gehele periode van de LOS (2024 – 2029) en op basis van de allocatie van middelen is er per thema ingeschat hoeveel projecten er zouden kunnen uitgevoerd worden.

Doelstellingen	ResultaatIndicator	Eenheid	Baseline		Streefdoel 2029	Budget	Aantal geschatte projecten
			Waarde	Jaar			
Thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten							7
Operationele doelstelling 1.1: Verhogen van de waarde van lokale en duurzame visserij- en aquacultuurproducten	CR16: Entiteiten die profiteren van promotie- en voorlichtings activiteiten	Entiteiten die profiteren van promotie- en voorlichtings activiteiten	0	2024	285	€ 652.670	4
Operationele doelstelling 1.2: Stimuleren van diversificatie en innovatieve productontwikkeling in de visserij- en aquacultuursector	CR14: Mogelijk gemaakte innovaties	Innovaties mogelijk gemaakt met EFMZVA-steun	0	2024	3		3
Thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid							6
Operationele doelstelling 2.1: Ondersteunen van het ondernemerschap in de visserij- en aquacultuursector	CR14: Mogelijk gemaakte innovaties	Innovaties mogelijk gemaakt met EFMZVA-steun	0	2024	2	€ 543.892	2
Operationele doelstelling 2.2: Inzetten op blauwe verbreding en innovatie	CR14: Mogelijk gemaakte innovaties	Innovaties mogelijk gemaakt met EFMZVA-steun	0	2024	1		1
Operationele doelstelling 2.3: Verbeteren van de instroom in de visserij- en aquacultuursector en stimuleren van educatie	CR08: Begunstigden	Personen die rechtstreeks profiteren van EFMZVA-steun	0	2024	74		2
Operationele doelstelling 2.4: Verzekeren van de toekomst van de (kleinschalige) kustvisserij	CR13: Samenwerkings activiteiten tussen belang hebbenden	Samenwerking ondersteund met EFMZVA-steun	0	2024	1		1
Thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio							5
Operationele doelstelling 3.1: Bevorderen van belevingsgericht cultuur-toeristisch aanbod rond visserij en aquacultuur	CR13: Samenwerkings activiteiten tussen belang hebbenden	Samenwerking ondersteund met EFMZVA-steun	0	2024	3	€ 435.114	3
Operationele doelstelling 3.2: Ontwikkelen van (kleinschalige) toeristische en culturele voorzieningen en bevorderen van de multifunctionaliteit van zeehavenfaciliteiten en -boten	CR08: Begunstigden	Personen die rechtstreeks profiteren van EFMZVA-steun	0	2024	4.500		2

Thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en kusterfgoed							5
Operationele doelstelling 4.1: Verminderen van de milieupact van visserij- en aquacultuur gerelateerde activiteiten op zee en aan wal	CR10: Aantal acties uitgevoerd met EFMZVA steun die bijdragen tot een goede milieutoestand, met inbegrip van natuurherstel, instandhouding, bescherming van ecosystemen, biodiversiteit, gezondheid en welzijn van vissen	Aantal acties uitgevoerd met EFMZVA-steun	0	2024	3	€ 435.114	3
Operationele doelstelling 4.2: Inzetten op het behoud en herstel van erfgoed en kustspecifieke habitats	CR13: Samenwerkingsactiviteiten tussen belanghebbenden	Aantal acties uitgevoerd met EFMZVA-steun	0	2024	2		2
Thema 5 (=transversaal thema): Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau							1
Operationele doelstelling 5.1: Stimuleren van kennisopbouw, kennisuitwisseling, dialoog, netwerking en training	CR13: Samenwerkingsactiviteiten tussen belanghebbenden	Samenwerking ondersteund met EFMZVA-steun	0	2024	1	€ 108.778	1

Tabel 6: resultaatsindicatoren

In onderstaande tabel is een samenvatting terug te vinden per RI die van toepassing is op de strategie:

Code RI	Beschrijving RI	Eenheid	Uitgangssituatie van de concrete actie	Doel/verwezenlijking van de concrete actie	Totaal Streefcijfer RI
CR08	Begunstigden	Aantal personen	Nul	Personen die rechtstreeks profiteren van EFMZVA-steun	4574
CR10	Acties die bijdragen tot een goede milieutoestand, met inbegrip van natuurherstel, instandhouding, bescherming van ecosystemen, biodiversiteit, gezondheid en welzijn van vissen	Aantal acties	Nul	Acties uitgevoerd met EFMZVA-steun	3
CR13	Samenwerkingsactiviteiten tussen belanghebbenden	Aantal acties	Nul	Samenwerking ondersteund met EFMZVA-steun	7
CR14	Mogelijk gemaakte innovaties	Aantal nieuwe producten, diensten, processen, bedrijfsmodellen of methoden	Nul	Innovaties mogelijk gemaakt met EFMZVA-steun	6
CR16	Entiteiten die profiteren van promotie- en voorlichtingsactiviteiten	Aantal entiteiten	Nul	Entiteiten die voordeel hebben aan de EFMZVA-steun	285

Tabel 7: samenvatting resultaatsindicatoren per RI

4.6. Communicatie

Eens de lokale ontwikkelingsstrategie is goedgekeurd, zal het secretariaat van de Plaatselijke Groep actief communiceren naar potentiële begunstigen over het doel, de criteria en het aanvraagproces. Daarnaast zal ook de nodige communicatie worden opgezet over de realisaties in het kader van de lokale ontwikkelingsstrategie, met als doelgroep de lokale gemeenschap en burger in de ruime zin. Er worden **verschillende communicatiekanalen** ingezet, afhankelijk van de doelgroep en de boodschap die moet worden overgebracht.

In eerste instantie wordt een **webpagina** opgezet waar zowel (toekomstige) promotoren, leden van de actiegroep als geïnteresseerden informatie kunnen vinden over:

- De lokale ontwikkelingsstrategie;
- Timing van oproepen en acties;
- De werking van oproepen en lopende oproepen;
- Toelichting over goedgekeurde projecten;
- Contactgegevens secretariaat zodat duidelijk is waar men terecht kan met vragen over de LOS en PG.

In **de aanloop naar de eerste projectoproep**, zal een officieel **persbericht** verspreid worden door de Provincie. Dit bericht zal ook gedeeld worden via websites, nieuwsbrieven, sociale media van betrokken lokale actoren en via directe communicatie met potentiële aanvragers.

De Provincie plant tevens een **officieel startevent** in het voorjaar van 2024, waarin een vooruitblik wordt gegeven op de toekomst. Aangezien de opstart van de lokale actiegroep geclassificeerd is als actie "van strategisch belang" in het Belgisch programma EFMZVA, zal hier bij de communicatie ook rekening mee worden gehouden en wordt de Commissie en de beheerautoriteit ook betrokken tijdig betrekken (GB-Ver., art. 50, lid 1, e).

Tijdens de uitvoeringstermijn van de strategie is regelmatige communicatie cruciaal om alle betrokkenen op de hoogte te houden van de voortgang. Het secretariaat hecht veel belang aan transparante communicatie i.v.m. **updates over behaalde mijlpalen en succesverhalen** van gefinancierde projecten. Nieuwe projecten die worden goedgekeurd, worden in de schijnwerpers gezet om anderen te inspireren en de lokale gemeenschap te informeren. Partnerorganisaties en leden van de Plaatselijke Groep worden aangemoedigd om het verhaal van deze projecten te verspreiden. Daarnaast kunnen eventuele aanpassingen aan de regels relevante informatie worden gedeeld via nieuwsbrieven, online platforms en mogelijk zelfs bijeenkomsten. Openheid en transparantie versterken het vertrouwen van de deelnemers en er wordt sowieso ingezet op het toegankelijk maken van ondersteuning.

Evenementen spelen een belangrijke rol in de communicatie. Deze kunnen worden georganiseerd door het secretariaat zelf, provinciale collega's, stakeholders in de regio of via samenwerking. Deze evenementen en netwerkmomenten zorgen ervoor dat de boodschap breed wordt verspreid en bieden een gelegenheid om potentiële promotoren enthousiast te maken om een project in te dienen.

Voor sommige doelgroepen worden alternatieve communicatiekanalen gebruikt, bijvoorbeeld rechtstreekse **e-mails** naar deelnemers van workshops. Naarmate de strategie vordert, kan er gebruik worden gemaakt van projectoproepen gericht op specifieke doelgroepen. Dit maakt de communicatie effectiever en efficiënter.

Bij het afsluiten van de strategie is het belangrijk om opnieuw duidelijk te communiceren. Hierbij gaat het niet alleen over het overzichtelijk bundelen van verschillende projecten en het aankondigen van de uiteindelijke resultaten, maar ook over om het delen van getrokken lessen uit het volledige proces. Naast een erkenning aan succesvolle projecten en aan alle deelnemers, kunnen eventuele toekomstige stappen, zoals een vervolgstategie, ook worden aangekondigd.

5. FINANCIËEL PLAN

5.1. Werking PG

Hieronder worden de **budgettaire toewijzingen** geschetst binnen de lokale strategie. Er zijn zowel regionale als Europese middelen betrokken bij de ondersteuning van de strategie.

Het Belgisch Programma EFMZVA voorziet voor de Plaatselijke Groep € 2.100.000 aan Europese middelen (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij) en € 900.000 aan nationale cofinanciering; bestaande uit € 450.000 Vlaamse middelen vanuit het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector (FIVA) en € 450.000 Provinciale middelen (Provincie West-Vlaanderen).

In 2023 is er € 74.432 aan onkosten voorzien voor het opmaken van de ontwikkelingsstrategie. De resterende middelen worden enerzijds voorzien voor projecten (d.w.z. subsidie voor projecten) en anderzijds voor de werkingmiddelen (d.w.z. ondersteuning van de uitvoering van de strategie). De toewijzing van deze middelen wordt gespreid over de 6 jaar waarin de strategie operationeel zal zijn (d.w.z. van 2024 tot 2029). De budgettaire en uitvoerende focus zal op de periode 2024-2027 liggen, echter de uitvoering loopt tot 2029. 2028-2029 zijn overgangsjaren waarin projecten kunnen worden afgerond en waarin kan gewerkt worden aan de voorbereiding van een eventuele volgende termijn. Afhankelijk van het resterend budget zouden in 2028 nog projecten kunnen worden geselecteerd, maar inhoudelijk hebben de periode 2024-2027 en 2028-2029 dus een afwijkende inhoudelijke en budgettaire invulling.

De volgende tabel geeft een overzicht van het budget voor de werking van de Plaatselijke Groep voor de komende jaren.

Werkingsmiddelen								
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Coördinator (IVTE)	€ 64.724	€ 88.547	€ 91.805	€ 97.765	€ 105.169	€ 109.267	€ 115.987	€ 673.264
Overhead (15%)	€ 9.709	€ 13.282	€ 13.771	€ 14.665	€ 15.775	€ 16.390	€ 17.398	€ 100.990
Communicatie- en werkingkosten		€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 36.000
Externe prestaties		€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.179	€ 1.000	€ 14.179
Totaal werkingkosten PG	€ 74.432	€ 110.829	€ 114.576	€ 121.430	€ 129.945	€ 132.836	€ 140.385	€ 824.433

Tabel 8: werkingmiddelen

De Plaatselijke Groep kan rekenen op **werkingmiddelen** die zijn vastgesteld op maximaal **25%** van het totale budget, wat neerkomt op € 750.000. Deze middelen zullen verschillende uitgaven dekken, waaronder de benodigde administratieve ondersteuning van de Plaatselijke Groep bij de vervulling van zijn taken. Naast loonkosten omvat dit domeinen zoals communicatie & PR, evaluatie, monitoring, inhuur van diensten en externe prestaties, netwerken, enzovoort. De middelen voor de opmaak van de Lokale Ontwikkelingsstrategie (jaartal 2023 in voorgaande tabel), vallen buiten deze 25%. Wanneer tijdens de uitvoering van het programma blijkt dat er minder middelen nodig zijn voor de werking van de Plaatselijke Groep dan begroot, worden deze middelen ingezet voor projectgerelateerde activiteiten. De werkingmiddelen worden voor 100% voorgefinancierd door de Provincie en uiteindelijk ondersteund dankzij 85% subsidiëring vanuit het EFMZVA (70%) en FIVA (15%).

5.2. Projecten

Een belangrijk element van de strategie is het **mobiliseren van de andere middelen**. De totale projectmiddelen zijn begroot op € 2.175.568 voor de volledige uitvoeringstermijn. In de raming zijn de projectmiddelen begroot voor de jaartallen 2024, 2025, 2026 en 2027.

Hierdoor is er **jaarlijks een totaalbudget** beschikbaar van € 543.892, onderverdeeld over 5 prioritaire thema's. Op basis van de procentuele verdeling komt dit neer op € 163.168 voor projecten die zich focussen op het ondersteunen

en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten, € 135.973 voor projecten die inzetten op duurzame ondernemingen en werkgelegenheid, € 108.778 voor projecten met focus op toerisme en cultuur en hetzelfde bedrag voor duurzame beheer van marien milieu en erfgoed en, € 27.195 voor het bevorderen van kennisopbouw en samenwerking. Deze projectmiddelen zullen voor 70% gefinancierd worden uit het EFMZVA, 15% vanuit FIVA en 15% vanuit Provinciale middelen.

Projectmiddelen									
Prioritair thema	percentage	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	totaal budget
Thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten	30%		€ 163.168	€ 163.168	€ 163.168	€ 163.168			€ 652.670
Thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid	25%		€ 135.973	€ 135.973	€ 135.973	€ 135.973			€ 543.892
Thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio	20%		€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778			€ 435.114
Thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en kusterfgoed	20%		€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778			€ 435.114
Thema 5 (=transversaal thema): Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau	5%		€ 27.195	€ 27.195	€ 27.195	€ 27.195			€ 108.778
Totaal			€ 543.892	€ 543.892	€ 543.892	€ 543.892			€ 2.175.568

Tabel 9: indicatieve vastlegging per maatregel

Het vastgestelde budget weerspiegelt de financiële ambitie om de vastgestelde behoeften aan te pakken. Dit wordt gefaciliteerd door **subsidie-intensiteitspercentages die variëren** afhankelijk van het type begunstigde en type project, zoals hieronder zal worden verduidelijkt. Deze percentages impliceren dat de meeste aanvragen aanvullende middelen, zowel financieel als qua personeel, vereisen om het succesvolle voltooiën van het project te verzekeren. Belangrijk is dat aanvullende financiering in geen geval afkomstig kan zijn van een ander Europees financieringsprogramma. De resterende private financiering wordt door de projectpromotor aangebracht. Eigen middelen kunnen afkomstig zijn van een publieke instelling, indien deze zelf promotor is.

De **steunintensiteit** per project bedraagt in regel **maximaal 50%** per project. Afhankelijk van het type investering, de eindbegunstigde en het collectief belang kan dit steunpercentage afwijken. In uitzonderlijke gevallen is een steunpercentage van 100% mogelijk, om speciale en waardevolle projecten te kunnen ondersteunen. De ideologie achter de 100% steun is geworteld in het erkennen van het nut voor de gemeenschap, waarbij de impact op degenen die ervan profiteren van kapitaal belang is. Het is essentieel om hierbij na te denken over de gevolgen wanneer een project bijvoorbeeld niet gerealiseerd kan worden, omdat dit mogelijk een aanzienlijk verlies aan maatschappelijk welzijn en voordeel kan betekenen.

Bij het overwegen van een steunpercentage van 100% is het ook cruciaal om te evalueren of het project zonder deze maximale subsidie kan worden gerealiseerd. Is het project levensvatbaar met andere financieringsbronnen en zo ja, in welke mate? Het is ook van belang om kritisch te kijken naar de belangen en motieven achter private middelen, zodat deze niet leiden tot sturing van het project in een bepaalde richting die mogelijk niet in lijn is met het algemeen belang. De afweging tussen steunintensiteit en financieringsbronnen dient te worden geleid door het streven naar duurzaamheid, effectiviteit en het maximaliseren van maatschappelijke voordelen. Het streven naar een gebalanceerde benadering, waarbij zowel publieke als private middelen op verantwoorde wijze worden ingezet, is van cruciaal belang om een evenwicht te vinden tussen het ondersteunen van waardevolle projecten en het waarborgen van transparantie en integriteit in het proces.

Steunpercentages				
Type begunstigde	Alle begunstigten	Alle begunstigten	Collectieve begunstigten	Collectieve begunstigten
Type Project		Individuele investering	Publiek toegang tot resultaten	Publiek toegang tot resultaten
				Collectief belang
				Innovatief
				Algemeen nut
Minimale totale projectkost	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Maximale steun	€ 150.000	€ 50.000	€ 150.000	€ 150.000
Maximaal Steunpercentage	50%	40%	65%	100%

Tabel 10: steunpercentages

6. BRONNEN

Coudenys, H., Traen, S., Depestel, N., Vanderheiden, S., Demeyere, A., Barbery, S., Devriese, L., Dauwe, S. (2023). Sociale en economische omgeving. Compendium voor Kust en Zee = Compendium for Coast and Sea 2023: 1-18. <https://dx.doi.org/10.48470/53>

Europese Visserijfonds. Operationeel Programma in uitvoering van het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserijsector: 2007-2013. Investeren in duurzame visserij. 131 pp.

Dauwe, S.; Verleye, T.; Devriese, L.; Belpaeme, K.; Maelfait, H.; Pirlet, H.; Mees, J. (2019). Het KustINzicht 2019 - Compendium voor Kust en Zee. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. ISBN 978-94-920437-8-8. 193 pp.

Dauwe, S.; Verleye, T.; Pirlet, H.; Martens, C.; Sandra, M.; De Raedemaecker, F.; Devriese, L.; Lescrauwaet, A.-K.; Depoorter, M.; Moolaert, I.; Mees, J. (Ed.) (2022). Kennisgids Gebruik Kust en Zee 2022 - Compendium voor Kust en Zee. Compendium voor Kust en Zee = Compendium for Coast and Sea. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. ISBN 9789464206128. 275 pp

De Klerck, P. (2011). Vergrijzing en ouderenzorg aan de Kust: moet er nog (nieuw) zand zijn? SVR - Webartikel, 2011/8. Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR): Brussel. 13 pp.

Departement Landbouw en Visserij, (2021); Visserijrapport 2020 (VIRA), Brussel.

Departement Landbouw en Visserij – Visserijcijfers: www.vlaanderen.be/visserijcijfers. Eumofa, (2017)

FAO (2023). Fishery and Aquaculture Country Profiles. Belgium, 2019. Country Profile Fact Sheets. Fisheries and Aquaculture Division [online]. Rome. Updated [Cited Thursday, September 28th 2023]. <https://www.fao.org/fishery/en/facp/BEL>.

FAO (2023) Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service, 2021.

Hyder, K. et al; (2018). Recreational sea fishing in Europe in a global context - Participation rates, fishing effort, expenditure, and implications for monitoring and assessment. Fish. 19(2): 225–243.

IDEA Consult, (2019)

Maertens, B. (2020). Annual Fleet Report 2019 – Belgium: Sustainable balance between fishing capacity and fishing opportunities. Department of Agriculture and Fisheries Knowledge, Quality and Fisheries Division: Brussel. 23 pp.

Maes, F.; Cliquet, A.; Van Gaeveer, S.; Lescauwaeet, A.-K.; Pirlet, H.; Verleye, T. (2013). Raakvlak marien onderzoek en beleid, in: Lescauwaeet, A.-K. et al. (Ed.) Compendium voor Kust en Zee 2013: Een geïntegreerd kennisdocument over de socio-economische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België. pp. 286-323.

Martens, C., Moulaert, I., Pirlet, H., Loosvelt, L., Overmeire, A., Verreet, G. (2023). Blauwe Economie en Innovatie. Compendium voor Kust en Zee = Compendium for Coast and Sea 2023: 1-17. <https://dx.doi.org/10.48470/61>.

Pecceu, E.; Hostens, K.; Maes, F. (2016). Governance analysis of MPAs in the Belgian part of the North Sea. *Mar. Policy* 71: 265-274.

Platteau, J.; Van Gijsegheem, D.; Van Bogaert, T. (Ed.) (2014). VIRA Visserijrapport 2014. Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie: Brussel. 55 pp.

Polet, H., Torreele, E., Sandra, M., Verleye, T. (2023). Visserij. Compendium voor Kust en Zee = Compendium for Coast and Sea 2023: 1-20. <https://dx.doi.org/10.48470/47>.

POM regionale dataset, (2022).

Rijnsdorp, A.D.; Poos, J.-J.; Quirijns, F.J.; HilleRisLambers, R.; De Wilde, J.W.; Den Heijer, W.M. (2008). The arms race between fishers. *J. Sea Res.* 60(1-2): 126–138.

SALV (2015). Advies over de beleidsnota Landbouw en Visserij 2014-2019, deel visserij. Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV): Brussel. 10 pp.

SALV (2016). Problematiek in de Vlaamse visserij: opvolging en lokale verankering. Analyse van de Technische Werkcommissie Visserij van de SALV. Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij - SALV: Brussel. 43 pp.

Scherrens, N. (2021). De Belgische zeevisserij 2020: Aanvoer en besomming: Vloot, quota, vangsten, visserijmethoden en activiteit. De Belgische zeevisserij: aanvoer en besomming. Departement Landbouw en Visserij: Brussel. 117 pp.

Trendrapport Kust 2019-2020 (2021); Trendrapport Kust. Westtoer: Sint-Michiels (Brugge). 47 pp.

Trendrapport Kust 2018-2019 (2020); Trendrapport Kust. Westtoer: Sint-Michiels (Brugge)

Van Bogaert, T.; Roels, K.; Platteau, J. (Ed.) (2021). VIRA Visserijrapport 2020. Departement Landbouw en Visserij: Brussel. 53 pp.

Velghe, M.; Scherrens, N.; De Temmerman, P.-J. (2020). De Belgische zeevisserij 2019: Aanvoer en besomming: Vloot, quota, vangsten, visserijmethoden en activiteit. De Belgische zeevisserij: aanvoer en besomming. Departement Landbouw en Visserij: Brussel. 108 pp.

Verlé, K.; Sys, K.; Pecceu, E.; Verleye, T.; van Winsen, F.; Lescauwaeet, A.-K. (2020). The re-emergence of small-scale fisheries in Belgium? – An enquiry, in: Pascual-Fernández, J.J. et al. *Small-Scale Fisheries in Europe: Status, resilience and governance*. MARE Publication Series, 23: pp. 369-394.

Verleye, T.; Dauwe, S.; van Winsen, F.; Torreele, E. (2019). Recreatieve zeevisserij in België anno 2018 - Feiten en cijfers. VLIZ

Beleidsinformerende Nota's, 2019_002. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. ISBN 978-94-920-4372-6. 86 pp.

Verleye, T.; Vanelslander, B.; Dauwe, S.; Torreele, E. (2020). Recreatieve zeevisserij in België anno 2019 - Feiten en cijfers.

VLIZ Beleidsinformerende Nota's, 2020_008. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. ISBN 9789464206036. 32 pp. Vlaamse Regering (2019). Beleidsnota 2019-2024. Landbouw en Visserij, Brussel.

VLAM (2022). Aankopen van vis, week en schaaldieren voor thuisverbruik.

7. BIJLAGEN

7.1. Bijlage 1: interviews_mei juni 2023

- Geïnterviewde actoren

NAAM	ORGANISATIE/ BEDRIJF	DATUM
Klaas Bogaert	Streekwerking Educatie Prov. WVL	4/20/2023
Hans Polet	ILVO	4/21/2023
Bart Vandervorst	Horizon Educatief	4/26/2023
Sarah Tilkin	Natuurpunt	4/28/2023
Annick Dewaele	MIM	4/28/2023
Willy Versluys	De Cierk	4/25/2023
Lorenzo Desmit	Reder 0190 Renilde/ 0152 Aran/ 029 Broodwinner	5/3/2023
Jadrana Demoen	Navigo Visserijmuseum	5/3/2023
Mike Sarrazijn & Kris Vandecasteele	Stad Nieuwpoort	5/4/2023
Emanuel Demey	Bezoekerscentrum Duinpanne	5/4/2023
Stefan Teerlinck	INAGRO	5/5/2023
Maarten du Bois	VISGRO	5/5/2023
Maxim Desot, Marleen Syryn & Maurice Lambrecht	Vishandel Maxim/ Vishandel Marleen & Maurice	5/8/2023
Saskia Van Gaever & Yana Deschutter	FOD Marien Milieu	5/8/2023
Gregory Arnoys	Reder N86 Rudy/ N63Shaun	5/9/2023
Wim Quinet	Revi Food	5/10/2023
Luk Louwagie & Kurt Deman	Previs Zeevissersfonds	5/10/2023
Jelle Vermeulen	Westtoer	5/11/2023
Sander Meyns, Emiel Brouckaert, Jasmine Vlietinck & Marc Vieren	RC	5/11/2023
Sylvie Becaus & Tom Premereur	VLV	5/15/2023
Daniël Wintein & Thomas Verleye	Vertegenwoordiger recreatief segment + VLIZ	5/15/2023
Donald Deschagt	Studio Zeewier	5/16/2023
Lut Laleman & Nele Bruynooghe	Stad Brugge	5/16/2023
Veerle Willaert & Charlotte Verkeyn	Stad Oostende	5/25/2023

Tabel 11: geïnterviewde actoren

- Aanpak interviews

Kader: r is een nieuw Belgisch programma voor het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur (EFMZVA). Dit programma zorgt voor steun vanuit Europa om de sector te ondersteunen. Een onderdeel zet in de periode 2024-2029 specifiek in op acties **met inspraak van de lokale kustgemeenschap**. Daarom brengen we specifiek voor onze kustregio spelers uit de lokale visserij- en aquacultuurgemeenschap samen in een **plaatselijke actiegroep**. Die groep heeft o.a. de opdracht een **lokale strategie** uitwerken op maat van de kust. Het doel hiervan is samen uitdagingen aanpakken én de socio-economische situatie van de inwoners aan onze kust helpen verbeteren.

Doel interviews: polsen naar de **realiteit, prioriteiten** van verschillende stakeholders binnen de sector. Op de interviews volgt een workshop op 2 juni om o.a. de gebundelde informatie en resultaten, bekomen via de interviews, af te stemmen met een bredere groep actoren om zo tot een gedragen visie te komen.

- **Vragen**

Deel 1: algemeen

- Wat gaat er goed in de sector?
- Wat gaat er slecht in de sector?
- Wat kan er verbeteren of wat is uw droombeeld?
- Hoe en via welke kanalen moet er opgeroepen worden tot het indienen van projecten? Hoe kunnen we dit kenbaar maken aan belangrijke misschien moeilijker te bereiken groepen?

Deel 2: gerichte vragen

- Is een kortere keten een goede zaak? Hoe kan dit verwezenlijkt worden volgens u?
- Waar is de consument volgens u naar op zoek wat betreft visserij- en aquacultuursoorten? Hoe kan de consument meer kennis verwerven over duurzame en lokale aqua-vissoorten?
- Hoe kan het visserijberoep voor jongeren of recreatieve vissers aantrekkelijk worden gemaakt?
- Hoe kan kennis binnen visserij behouden en doorgegeven worden?
- Welk soort projecten of lokale nieuwe initiatieven dienen volgens u ondersteund te worden zodat de lokale kust- en visserijgemeenschap er baat bij heeft?
- Kunnen toerisme en cultuur een positieve rol spelen m.b.t. de visserij- en aquacultuurgemeenschap?
- Wat zijn volgens u manieren om visserij en aquacultuur met cultuur en toerisme te verbinden?
- Wat zouden toeristen of cultuurminnaars te weten moeten komen i.v.m. visserij-aquacultuursector, verleden en heden?
- Ziet u zelf een mogelijkheid om bij te dragen tot toeristische activiteiten of om bijkomende inkomsten daaruit te bekomen?
- Wat betekent duurzaamheid voor u? Hoe kan u zelf meewerken aan het zorgen voor het milieu, indachtig zijnde dat elke kleine ingreep telt?
- Is innovatie volgens u belangrijk? Hoe ziet u innovatie in uw werk?
- Ziet u mogelijkheden om zaken gezamenlijk te organiseren binnen de blauwe sector en met wie?
- Bent u geïnteresseerd in het in kaart brengen van gegevens zodat er kennis kan worden opgebouwd?
- Hoe kan de kustvisserij volgens u evolueren zodat die kan blijven bestaan?

Deel 3: thema's en prioriteiten

- Voorstelling thema's: Kan u zich daarin vinden? Zou u nog aanvullen met een ander thema?
- Rangschik de 6 thema's volgens belang
 - o Inzetten op het product.
 - o Inzetten op de ondernemingen.
 - o Toeristisch en cultureel potentieel van de kustregio valoriseren.
 - o Duurzaam beheer van de kust en het marien milieu.

- o Visserij als volwaardig onderdeel van de blauwe economie.
- o Mogelijkheden en opportuniteiten kleinschalige (kust)visserij.

	Openbaar 49%	Privé 51%
	3 steden en gemeenten	Rederij algemeen
	Onderwijs/Opleiding	Rederij kustsegment
	Toerisme	Visafslag
	Onderzoekinstelling	Visverwerkende industrie
	Provincie West-Vlaanderen	Natuurvereniging
	Bezoekerscentrum	Horeca/ Gastronomie
		Cultuur/erfgoed
		Aquacultuur
		Vertegenwoordiger recreatief segment
		Zeevissersfonds (vakbond incl.)
		(Natuur)educatie

Deel 4: voorstel entiteiten binnen Plaatselijke Groep

- Vindt u het een goed idee om met een advies- en beslissend orgaan te werken?
- Ziet u een rol voor uzelf in de Plaatselijke Groep?
- Hoe staat u tegenover dit voorstel van entiteiten?

Tabel 12: voorstel entiteiten binnen Plaatselijke Groep

7.2. Bijlage 2: workshop I _ 2 juni 2023

- Deelnemers

	Naam	Voornaam	Organistatie/bedrijf	Functie
1	Adriaen	Jurgen	De Blauwe Cluster	Project Manager
2	Colpaert	Sam	Provincie West-Vlaanderen	Facilitator EFMZVA
3	Daelman	Jaimie	VDAB Zeebrugge Maritieme opleidingen	Teamleider
4	De Koninck	Frederik	OVIS	Coördinator
5	De Mey	Reddy	Gemeenteraadslid VB Oostende/ Provincieraadslid VB	kaderlid vb
6	Deman	Kurt	Previs	Preventie coordinator
7	Depoorter	Maxime	Provincie West-Vlaanderen	Stafmedewerker Streekwerking Kust
8	Deschagt	Donald	Studio Zeewier	Seaweedchef
9	Desloovere	Maarten	VYNieuwpoort	Management
10	Destoop	Charlotte	TUA West	Directeur
11	du Bois	Maarten	Visgro vzw	Voorzitter
12	Francque	Guido	BV Dietbald	Duurzaamheidsverantwoordelijke
13	Lauwers	Samuel	Toerisme Oostende vzw	Coördinator
14	Lodewyckx	Herman	Provincie West-Vlaanderen	Provincieraadslid
15	Louwagie	Luk	Previs	Preventieadviseur
16	Maelfait	Hannelore	Provincie West-Vlaanderen	Coördinator Streekwerking Kust
17	Maertens	Bart	Vlaanderen, Departement Landbouw & Visserij	Beleidsraadgever
18	Meyns	Sander	Rederscentrale	Adjunct-Directeur
19	Naeyaert	Bart	Provincie West-Vlaanderen	Gedeputeerde
20	Pattyn	Sandrine	Provincie West-Vlaanderen	Secretariaat
21	Pedro	Rappé	De Boer Marine / Omni-C	Bedrijfsleider
22	Demoen	Jadrana	NAVIGO-museum	Wnd Directeur
23	Premereur	Tom	VLV	Algemeen Directeur
24	Puystjens	Jacky	Aquacultuur Oostende	Zaakvoerder
25	Quinet	Wim	Revi Food	Zaakvoerder
26	Raynal	Laurent	Visser / Consultant ILVO	Zelfstandige / Consultant
27	Stevens	Wouter	Maritiem Instituut Mercator	Wnd Directeur
28	Teerlinck	Stefan	Inagro	Coördinator insectenproductie en aquacultuur
29	Vandecasteele	Kris	Stad Nieuwpoort	Schepen
30	Vandenbossche	Jonas	Wind & Watersport Vlaanderen	Administratief medewerker
31	Vanderperren	Els	ILVO	Groepsleider Visserijtechniek
32	Vandervorst	Bart	Horizon Educatief	Administratief medewerker
33	Vanfleteren	Eline	Provincie West-Vlaanderen	Coördinator Plaatselijke Groep Visserij
34	Vanhulle	Karel	Departement Landbouw en Visserij	Beleidsraadgever
35	Vanoverschelde	Fauve	Provincie West-Vlaanderen	Stafmedewerker Streekwerking Kust
36	Vedelaar	Stephane	Reder	Zaakvoerder Z-24
37	Verkeyn	Charlotte	Stad Oostende	Schepen Ondernemen (wo Visserij)
38	Verleye	Thomas	Vlaams Instituut voor de Zee	Dr. Senior Science Officer
39	Willaert	Veerle	Stad Oostende, Dienst Strategische Coördinatie	Beleidscoördinator Blauwe Economie

- **Agenda 2 juni 2023**

9:00 – 9:45	Schetsen Context: Gedeputeerde Bart Naeyaert, Provincie West-Vlaanderen Karel Vanhulle, Vlaanderen, departement landbouw & visserij Eline Vanfleteren, Provincie West-Vlaanderen, Coördinator Plaatselijke Groep
9:45 – 11:30	Workshop deel 1 & 2
11:30 – 12:00	Terugkoppeling en vooruitblik

- **Doelen workshop**

Denkoefening rond opportuniteiten, projectideeën en concrete acties: de deelnemers bedenken op basis van de zes vastgestelde thema's verschillende concrete projectideeën. De deelnemers worden vervolgens gevraagd om zes vooraf gedefinieerde **thema's te rangschikken volgens orde van belangrijkheid**.

Nadenken over **de entiteiten die deel kunnen uitmaken van de Plaatselijke Groep**, rekening houdend met een aantal parameters.

Figuur 13: Doelen brainstorm workshop I

- Aanpak workshop

✓ Werktafels:

WORKSHOP 1					
TRIVIA			AUDITORIUM		
Groep A Tafel Sam	Groep B Tafel Frederik	Groep C Tafel Eline	Groep D Tafel Hannelore	Groep E Tafel Maxime	Groep F Tafel Fauve
Thema: duurzaam beheer	Thema: blauwe economie	Thema: toerisme en educatie	Thema: duurzaam beheer	Thema: blauwe economie	Thema: toerisme en educatie
Thema: kustvloot/recrea V.	Thema: onderneming	Thema: product	Thema: kustvloot/recrea V.	Thema: onderneming	Thema: product
Prioriteren thema's	Prioriteren thema's	Prioriteren thema's	Prioriteren thema's	Prioriteren thema's	Prioriteren thema's
Laurent Raynal	Lorenzo Desmit	Jurgen Adriaen	Pedro Rappé	Wim Quinet	Donald Deschagt
Els Vanderperren	Alain Lescauwaet	Vandervorst Bart	Sander Meyns	Guido Francque	Desloovere Maarten
Kris Vandecasteele	Maarten du Bois	Jacky Puystjens	Kurt Deman	Tom Premereur	Lancelot Blondeel
Jadrana Demoen	Charlotte Destoop	Karel Vanhulle	Thomas Verleye	Samuel Lauwers	Louwagie Luk
Reddy De Mey	Veerle Willaert	Jamie Daelman	Stevens Wouter	Stefan Teerlinck	Charlotte Verkeyn
Vandenbossche Jonas		Lodewyckx Herman	Bart Maertens	Stephane Vedelaar	

WORKSHOP 2					
TRIVIA			AUDITORIUM		
Groep A Tafel Frederik	Groep B Tafel Sam	Groep C Tafel Hannelore	Groep D Tafel Eline	Groep E Tafel Fauve	Groep F Tafel Maxime
Thema: blauwe economie	Thema: duurzaam beheer	Thema: duurzaam beheer	Thema: toerisme en educatie	Thema: toerisme en educatie	Thema: blauwe economie
Thema: onderneming	Thema: kustvloot/recrea V.	Thema: kustvloot/recrea V.	Thema: product	Thema: product	Thema: onderneming
Samenstelling PG	Samenstelling PG	Samenstelling PG	Samenstelling PG	Samenstelling PG	Samenstelling PG
Laurent Raynal	Lorenzo Desmit	Jurgen Adriaen	Pedro Rappé	Wim Quinet	Donald Deschagt
Els Vandeperren	Alain Lescauwaet	Vandervorst Bart	Sander Meyns	Guido Francque	Desloovere Maarten
Kris Vandecasteele	Maarten du Bois	Jacky Puystjens	Kurt Deman	Tom Premereur	Lancelot Blondeel
Jadrana Demoen	Charlotte Destoop	Bart Maertens	Thomas Verleye	Samuel Lauwers	Louwagie Luk
Reddy De Mey	Veerle Willaert	Jaimie Daelman	Stevens Wouter	Stefan Teerlinck	Charlotte Verkeyn
Vandenbossche Jonas		Lodewyckx Herman	Karel Vanhulle	Stephane Vedelaar	

Tabel 14: verdeling in werktafels workshop I

✓ **Opdrachten:**

WORKSHOP deel 1:

9:45 – 10:30

Opdracht 1 (15')

Schrijf concrete acties of projecten op een post-it waaraan je denkt bij dit thema. Welke concrete stakeholders en partners betrek je hierbij. Hou daarbij in het achterhoofd dat het gaat over kleinschalige projecten in het algemeen gezien het beperkte budget binnen de PG.

Opdracht 2 (15')

Zelfde oefening met het tweede thema.

Opdracht 3 (15')

Prioriteer de 6 thema's door drie groene stickers te plakken bij de thema's op het overzichtsblad die voor jou het belangrijkste zijn om in de Plaatselijke Groep op in te zetten.

WORKSHOP deel 2:

10:45 – 11:30

Opdracht 1 (15')

Schrijf concrete acties of projecten op een post-it waaraan je denkt bij dit thema. Hou daarbij in het achterhoofd dat het over kleinschalige projecten gaat gezien het beperkte budget binnen de PG.

Opdracht 2 (15')

Zelfde oefening met het tweede thema.

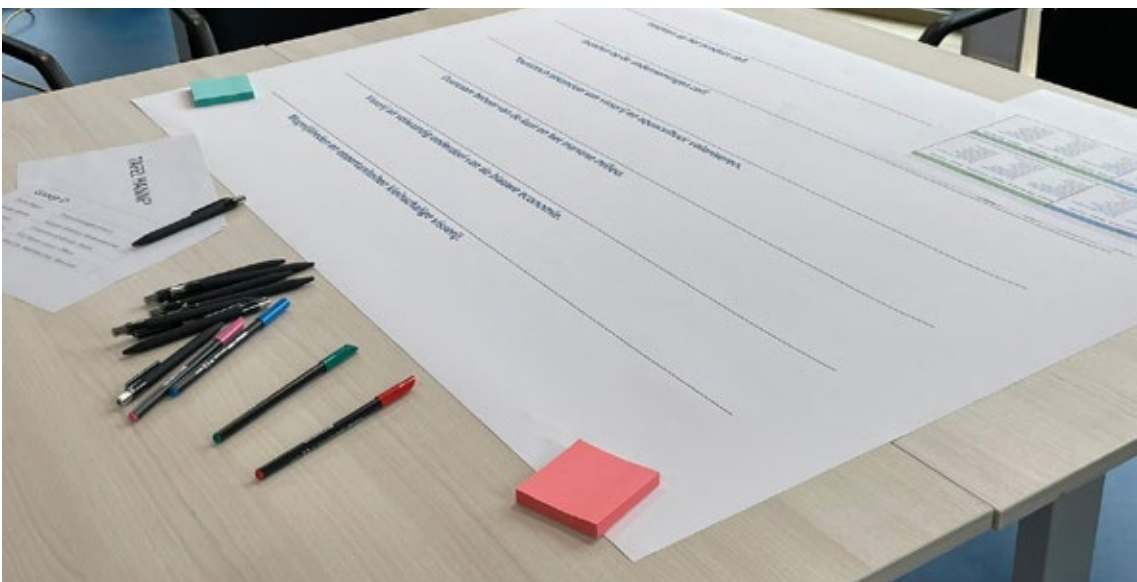
Opdracht 3 (15')

Noteer de entiteiten die volgens jou deel kunnen uitmaken van de Plaatselijke actiegroep in de linkerkolom. Hou rekening met het maximum van 15, met de verdeling tussen private en publieke actoren en het feit dat niet één belangengroep de besluitvorming mag domineren. Hou daarbij ook in het achterhoofd dat men geen deel moet uitmaken van de Plaatselijke Groep om projecten te kunnen indienen.

• **Terugkoppeling en vooruitblik**

- Beeldmateriaal

7.3. Bijlage 3: workshop II _ 28 juni 2023

- **Deelnemers**

	Naam	Voornaam	Instelling/bedrijf/dienst	Functie
1	Adriaen	Jurgen	De Blauwe Cluster	Project manager
2	Becaus	Sylvie	VLV	Gedelegeerd bestuurder
3	De Koninck	Frederik	OVIS	Coördinator
4	Demoen	Jadrana	NAVIGO Visserijmuseum	Wnd. directeur
5	De Schuyter	Erwin	Economisch huis Oostende	Business Developer
6	Lauwers	Samuel	Toerisme Oostende	Coördinator
7	Maelfait	Hannelore	Provincie West-Vlaanderen	Coördinator Streekwerking Kust
8	Meyns	Sander	Rederscentrale	Adjunct-Directeur
9	Naeyaert	Bart	Provincie West-Vlaanderen	Gedeputeerde
10	Puystjens	Jacky	Aquacultuur Oostende	Zaakvoerder
11	Quinet	Wim	Revi Food bv	Zaakvoerder
12	Sarrazijn	Mike	Stad Nieuwpoort	Vismijndirecteur
13	Stevens	Wouter	Maritiem Instituut Mercator	Wnd Directeur
14	vandecasteele	Kris	Stad Nieuwpoort	Schepen
15	Vandenbossche	Jonas	Wind & Watersport Vlaanderen	Administratief Medewerker
16	Vandeplassche	Peter	Bosta	Accountmanager
17	Vandervorst	Bart	Horizon Educatief	Administratief medewerker
18	Vermeulen	Jelle	Westtoer	Projectmanager Kust
19	Willaert	Veerle	Stad Oostende	Beleidscoördinator Blauwe Economie
20	Demey	Reddy	Provincie West-Vlaanderen	Provincieraadslid
21	Catry	Guillaume	ILVO	Projectmedewerker
22	Maertens	Bart	Dept Landbouw en Visserij	Beleidsraadgever
23	Colpaert	Sam	Provincie West-Vlaanderen	Facilitator EFMZVA

Tabel 15: deelnemers workshop II

- **Agenda 28 juni 2023**

- 14:00 – 15:00 Toelichting vaststellingen gegevens uit interviews en workshop I + toelichting verwerking gegevens
Voorstel thema's en doelstellingen
Toelichting voorstel werking plaatselijke groep
- 15:00 – 16:30 Workshop deel 1: voorstel thema's en doelstellingen
Workshop deel 2: voorstel samenstelling plaatselijke groep
- 16:30 – 17:00 Vooruitblik + nawoord Gedeputeerde Bart Naeyaert

- **Doelen workshop**

Verzamelen **feedback op conclusies en voorstel prioritaire thema's en doelstellingen** waarop zal ingezet worden en toewijzing budget.

Bespreking twee voorstellen samenstelling plaatselijke groep (entiteiten).

Polsen naar de **ondersteuning** die wordt verwacht van het secretariaat.

- **Aanpak workshop**

- ✓ **Werktafels:**

WORKSHOP 28 JUNI

Opdracht 1: bespreken van voorstel
thema's & prioriteiten

Opdracht 2: bespreken van voorstel
actiegroep

HOMARUS	CRAGNON	RAJA	FOYER
Groep A - Sam	Groep B - Frederik	Groep C - Eline	Groep D - Hannelore
Pedro Rappé	Jadrana Demoen	Jelle Vermeulen	Kris Vandecasteele
Donald Deschagt	Wouter Stevens	Lorenzo Desmit	Lut Laleman
Alain Lescauwaet	Jacky Puystjens	Wim Quinet	Mike Sarazijn
Jurgen Adriaen	Sylvie Becaus	Jonas Vandenbossche	Samuel Lauwers
Peter Vandeplassche	Willy Versluys	Sander Meyns	Erwin De Schuyter
	Bart Vandervorst		

Tabel 16: verdeling in werktafels workshop II

- ✓ **WORKSHOP deel 1_ thema's en doelstellingen:**

- Ben je akkoord met het voorstel van thema's en doelstellingen?
- Vind je de doelstellingen en acties die je belangrijk vindt voor de sector daarin terug?

OVERZICHT VOORSTEL THEMA'S EN DOELSTELLINGEN PG VISSERIJ

THEMA 1 - Lokale kwaliteitsproducten (Budget: 30%)

Doelstelling A - De Plaatselijke Groep streeft naar het creëren van een lokaal verhaal waarin duurzame seizoensvis en lokale afgeleide producten centraal staan, met een focus op de korte keten.

- Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: het in kaart brengen van de visserijketen voor specifieke doelsoorten of -groepen en een pilootproject voor directe verkoop; het bevorderen van samenwerking tussen verschillende actoren in de visserijketen; het onderzoeken van marktmogelijkheden voor specifieke duurzame producten en het vinden van afzetmarkten; het vergroten van de kennis bij het publiek over Noordzee- en seizoensvis en minder bekende vissoorten; het implementeren van Noordzeevis in diverse instellingen en sectoren; het verstrekken van tools en informatie aan scholen, ondernemers en professionals om kennis te verspreiden.

Doelstelling B - De plaatselijke groep richt zich op onderzoek, ontwerp en productie van innovatieve producten die diversificatie stimuleren.

- Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: het ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuwe lokale producten die gebruik maken van bijvangst of restafval van vis.

THEMA 2 - Duurzame ondernemingen - Ontwikkeling van het gebied en de gemeenschap (Budget: 25%)

Doelstelling A - De Belgische kust is een ondersteunende regio voor ondernemerschap in de visserij- en aquacultuursector.

- Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: ondersteuning bieden op het gebied van administratie, regelgeving en subsidies en modern bedrijfsbeheer; aandacht voor communicatie en vertegenwoordiging voor kleinschalige kustvisserij; faciliteiten creëren voor de kleinere vloot in havens; verbetering van het welzijn (leefomstandigheden aan boord, vervanging van arbeidskrachten) en imago van vissers.

Doelstelling B - De Plaatselijke Groep zet in op blauwe verbreding en innovatie en ondersteunt het ontwikkelen van alternatieve activiteiten binnen en buiten de visserij- en aquacultuursector.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: ondersteuning bieden bij het toepassen van innovatie in de praktijk; ondersteuning bieden aan start-ups en nieuwe initiatieven; onderzoeken van de mogelijkheid om vissen als bijberoep toe te staan; mogelijkheid van flexijobs in de visverwerkende industrie; onderzoek naar vlootdiversificatie; incentives voor vissers voor data-verzameling, monitoring, inzet bij visserijeducatie en opleiding, uitvoeren van promotie-initiatieven.
Doelstelling C - De Plaatselijke Groep draagt actief bij aan een verbeterde instroom in de sector door te focussen op onderwijs en opleiding.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: aanpakken van het tekort aan bemanning door een centraal meldpunt op te zetten en het samenwerken met arbeidsbemiddelingsdiensten; het verkorten van het terugkeertraject voor vissers; het bevorderen van instroom in het maritiem onderwijs; interactieve projecten ondersteunen voor jongeren om de maritieme omgeving en visserijsector te ervaren; onderzoek naar uitbreidingsmogelijkheden voor stageplaatsen, vakantiejobs en educatieve trips; het bieden van opleidingsmogelijkheden voor levenslang leren m.b.t. kansen en opportuniteiten in de sector; integreren van innovatie en ecologie in visserij-opleiding.
Doelstelling D - De Belgische Kust is een gebied waar kleinschalige kustvisserij een toekomst heeft.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: samenwerking met het onderzoeksproject "veerkracht kustvloot" van ILVO in samenwerking met VLIZ waarin mogelijke alternatieven worden onderzocht voor de traditionele kustvisserij. Ondersteuning van mogelijks concrete projecten op basis van de onderzoeksresultaten.
THEMA 3 - Toeristisch potentieel van de kustregio valoriseren - Cultureel aspect van de visserij onder de aandacht brengen (Budget 20%)	
Doelstelling A - De Kust biedt een bloeiend belevingstoerisme aan rond visserij en aquacultuur, waar de gemeenschap baat bij heeft.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: upgraden van bestaande evenementen en ondersteunen van nieuwe belevingsgerichte evenementen en educatieve projecten; hedendaagse visserij, aquacultuur en maricultuur in de schijnwerpers zetten en werken aan het verbeteren van het imago; correcte informatie over de stand van zaken in de sector ter beschikking stellen i.v.m. uitdagingen, duurzame inspanningen en innovatie, verbeteringen aan schepen en werkomstandigheden.
Doelstelling B - De Plaatselijke Groep zet in op de ontwikkeling van toeristische (kleinschalige) infrastructuur en de multifunctionaliteit van zeehavenfaciliteiten en -boten.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: het plaatsen van informatiepunten op speciale locaties rond visserij en aquacultuur die structurele educatie mogelijk maken; onderzoeken van de mogelijkheden van multifunctionaliteit van vissersboten.
THEMA 4 - Inzetten op duurzaam beheer van de Kust en het mariene milieu (Budget: 20%)	
Doelstelling A - De Plaatselijke Groep zet in voor het beperken van de negatieve milieu-impact van visserij-gerelateerde activiteiten op zee en aan wal.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: afvalpreventie en opruiming zowel op zee als aan land; ondersteunen van (kleinschalige) circulaire initiatieven.
Doelstelling B - Aan de Kust is men zich ervan bewust dat natuurlijk erfgoed beschermd moet worden. Er wordt ingezet op het behoud en herstel van kustspecifieke habitats en de bijbehorende levensgemeenschappen.	
	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke acties om deze doelstelling te bereiken: inzetten op bewustwording bij vissers, motoristen, schippers en reders over het belang van duurzaam vissen ('hoeders van de zee'); respecteren van Natura 2000-gebieden; bewustmaking van producenten, burgers en jongeren; lange termijn monitoring door middel van gegevensverzameling en monitoring van recreatieve visserij; bescherming van materieel en immaterieel erfgoed met betrekking tot visserij; inventariseren en behouden van kennis bij vissers en vissersvrouwen.
TRANSVERSAAL THEMA - Er wordt ingezet op kennisuitwisseling, dialoog, netwerken en training binnen de blauwe economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau. (Budget: 5%)	

Tabel 17: voorstel thema's en doelstellingen workshop II

✓ **WORKSHOP deel 2_ welke entiteiten maken deel uit van de lokale actiegroep:**

- Zijn de 2 voorstellen mogelijk voor jullie? Welk voorstel van de 2 draagt jouw voorkeur weg?
- Heb je ideeën voor een concrete invulling?
- Welke ondersteuning verwacht je van het secretariaat voor projectindiening?
- ...

TWEES VOORSTELLEN SAMENSTELLING LOKALE ACTIEGROEP			
VOORSTEL I:		VOORSTEL II:	
1	Prov. WVL: coördinator	1	Prov. WVL: coördinator
2	Prov. WVL: voorzitter	2	Prov. WVL: voorzitter
3	stad/gemeente	3	stad/gemeente 1 (dienst economie)
4	Cultuur/erfgoed	4	stad/gemeente 2 (dienst toerisme)
5	Toerisme	5	stad/gemeente 3 (dienst visserij)
6	Onderwijs/ opleiding	6	Onderwijs/ opleiding
7	Onderzoeksinstelling (visserij + aquacultuur)	7	Onderzoeksinstelling OF Cultuur/ erfgoed ?
8	Rederij algemeen	8	Rederij algemeen
9	Rederij kustsegment	9	Rederij kustsegment
10	Visafslag	10	Visafslag
11	Vishandel	11	Vishandel
12	Visverwerkende industrie	12	Visverwerkende industrie
13	Horeca/ gastronomie	13	Horeca/ gastronomie
14	Vertegenwoordiger recreatief segment	14	Vertegenwoordiger recreatief segment
15	Natuurvereniging/ (Natuur)educatie	15	Natuurvereniging/ (Natuur)educatie

Tabel 18: twee voorstellen invulling entiteiten lokale actiegroep

• **Beeldmateriaal**

7.4. Bijlage 4: verslag terugkoppelingsmoment 4 okt 2023

Aanwezigen: Jurgen Adriaen, Sylvie Becaus, Jaimie Daelman, Peter De Coster, Erwin De Schuyter, Jadrana Demoen, Kelly Denecker, Donald Deschagt, Lorenzo Desmit, Guido Francque, Lut Laleman, Bart Maertens, Sander Meyns, Jacky Puystjens, Wim Quinet, Mike Sarrazijn, Mathieu Ronse, Nick Trachet, Sara Vandamme, Kris Vandecasteele, Peter Vandeplassche, Els Vanderperren, Bart Vandervorst, Stephane Vedelaar, Thomas Verleye, Jelle Vermeulen, Veerle Willaert, Angus Wittevrongel, Frederik De Koninck, Bart Naeyaert, Sam Colpaert, Margot De Zutter, Hannelore Maelfait, Sandrine Pattyn, Sylvia Theunynck.

Verontschuldigd: Marina Sablon, Maxim Desot, Sander Steenakker, Samuel Lauwers, Senne Aertbeliën, Patrick De Klerck, Reddy De Mey, Rudy Barbaix, Maarten du Bois, Jonas Vandenbossche, AnnKatrien Lescrauwaet.

Agenda 04/10/2023:

1. Stand van zaken: timing & proces
2. Beknopt overzicht thema's & doelstellingen LOS
3. Bespreking Feedback en goedkeuring LOS
4. Bespreking werking Plaatselijke Groep
5. Bespreking financieel luik
6. Bespreking samenstelling lokale actiegroep + leescommissie

Het doel van dit terugkoppelingsmoment is om eventuele feedback te verzamelen, zodat dit nog kan verwerkt worden in de lokale ontwikkelingsstrategie (LOS) voor de indieningsdatum.

• Timing & Proces

4/okt	Bespreking feedback en goedkeuren LOS door de actoren
18/okt	Finale versie - Actoren (deadline opmerkingen: 23/okt)
Week van 04/dec	Bespreking LOS op de provincieraadscommissie
14/dec	Agendering LOS provincieraad
dec/23	Indienen LOS en beoordeling door Vlaamse regering
voorjaar '23	Eerste samenkomst Plaatselijke Groep
voorjaar '23	Startevent
Maart/april 2024	Eerste projectoproep
Mei/juni 2024	Lezersadvies/ PG beslissing
Sep/ Okt 2024	Tweede projectoproep

• Presentatie uitgewerkte lokale ontwikkelingsstrategie

Thema's en doelstellingen

In de vorige meeting werden n.a.v. interviews en workshops vier thema's en één transversaal thema bepaald, alsook het zwaartepunt van de steun per thema.

1. Verhogen van de waarde van visserij- en aquacultuurproducten (Budget: 30%).
2. Creatie en behoud van werkgelegenheid wat zal resulteren in duurzame ondernemingen (Budget: 25%).
3. Behoud en uitbreiding van het kusttoerisme en cultuur gelinkt aan visserij- en aquacultuur, afgestemd op de huidige en toekomstige generaties (Budget: 20%).
4. Stimuleren van duurzame milieu-initiatieven in de visserij- en aquacultuursector en verminderen van de milieu-impact (Budget: 20%).
5. Transversaal: bevorderen van de samenwerkingen tussen de verschillende partners die deel uitmaken van de blauwe economie (Budget: 5%).

Ieder thema werd verder uitgewerkt in doelstellingen:.

Opmerkingen?

Via mail werden al enkele opmerkingen doorgegeven. Kleine tyfouten, opmerkingen, etc. worden direct toegevoegd of verwerkt. Er waren nog enkele inhoudelijke punten:

1. Thema 1 en thema 3 hebben veel linken met elkaar, zouden deze thema's gebundeld moeten worden?
 - Thema 1 gaat vooral over de producten en de lokale samenwerking, terwijl thema 3 vooral inzet op de zichtbaarheid van visserij op o.a. evenementen.
 - Onder thema 1 kan ook worden ingezet op de ontwikkeling van nieuwe producten.
 - ▶ *De groep concludeert dat de subdoelstellingen het verschil wel duidelijk maken, maar dit zou in de inleiding ook meer zichtbaar mogen zijn. In plaats van de thema's samen te brengen, moet dus de oefening gemaakt worden om **ze duidelijker ten opzichte van elkaar te zetten**.*
2. Visie is momenteel nog niet echt duidelijk
 - Onderscheid in deel drie 'Visie, missie, strategische en operationele doelstellingen' mag nog **duidelijker verfijnd** worden.
 - ▶ *De tekst wordt nog herwerkt. Bij herwerking zal de essentie niet veranderen, maar **doelstellingen zullen helderder tegenover elkaar staan**.*
3. De doelstellingen focussen enorm op kustvisserij, maar toeleveranciers en waardeketen erachter is ook erg belangrijk.
 - Er werd aangegeven dat het woord 'kustvisserij' in België achterhaald is, want op enkele uitzonderingen na, bestaat het nog amper. Het woord wekt foute ideeën op bij de leek. Veel winkels spreken van kustvisserij terwijl dat niet zo is.
 - In tegenreactie werd aangegeven dat de Plaatselijke Groep de kustvisserij net moet versterken. Zo hebben de mogelijkheid om een kleine groep aan kustvissers ook de kans te geven mee te doen in enkele projecten.
 - In de doelstellingen wordt het verschil tussen kustvisserij en alle vissers duidelijker gemaakt (doelstelling A en doelstelling D van thema vier).
4. Cross-sectorale bijeenkomsten organiseren
 - Stad Brugge heeft ook geprobeerd een ronde tafel rond Blauwe Economie te organiseren. Toen werd duidelijk dat dit al goed wordt getrokken vanuit de Blauwe Cluster en er dus inderdaad al een kader ontwikkeld is.
 - Het is wel van belang om te weten wat er leeft gelinkt aan Blauwe Economie. Er wordt gevoeld dat het niet altijd eenvoudig is om interactie te bewaren.
 - ▶ ***De interactie met de blauwe cluster moet voor meerdere jaren gegarandeerd worden, een systematisch proces op lange termijn. Liefst blauwe cluster ACTIES samen met andere partners uit de blauwe economie i.p.v. nog andere netwerkevents of -platforms, want de lokale visserijgemeenschap is te klein om zwaar in te zetten op netwerkevents. Er is wel de wens om de samenwerking tussen de lokale visserij gemeenschap en de Blauwe cluster te versterken.***
5. Recreatieve visserij
 - Vraag vanuit de groep: Is het nodig om dit mee te nemen in de Plaatselijke Groep? De Belgische vloot is al redelijk klein, maar wordt aangevuld met recreatieve vissers die invloed hebben op quota. *Opm: op zich heeft de recreatieve zeevisserij onder de huidige omstandigheden geen invloed op de quota, daar er nog geen kader werd ontwikkeld om de recreatieve visvangsten in de stock assessments te integreren - al dient dit wel een opzet te worden om een duurzame visserij te garanderen op lange termijn.*
 - Vissers gaan relatief vroeg op pensioen, maar willen graag nog verder vissen. Daar zit ook een potentiële instroom voor het bemanningstekort en richting een mogelijks nog op te richten (te onderzoeken) kleinschalig professioneel segment.
 - In de werkgroep kust, onder convenant visserij verduurzaamt, zijn er in het verleden pogingen geweest om hobbyvissers te laten toetreden tot het professioneel segment. Het Belgische regelgevend kader inzake de quotaregeling en vaartuig- en bemanningsvereisten lijkt hierin een knelpunt te vormen gezien 40 recreatieve zeevissers reeds hun hobby hebben vertaald in een commerciële activiteit onder NL-nummer.
 - Recreatieve visserij draagt ook bij tot het toerisme en positief imago (vb: paardenvissers, kruien...). Daarnaast draagt de recreatieve visserij ook via (in)directe bestedingen toe tot de economie.
 - Waar ligt het verschil tussen recreatieve visserij en educatie? Bijv. garnaalkruien is recreatieve visserij met educatieve en toeristische meerwaarde. Focus kan duidelijker.

- ▶ **Duidelijke definitie van recreatieve zeevisserij is nodig.** → Recreatieve zeevisserij omvat het vangen of poging tot vangen van levende aquatische organismen als vrijetijdsbesteding met het oog op persoonlijke consumptie. Dit omvat zowel recreatieve visserij-activiteiten vanaf het strand als vanaf een hiertoe voorzien recreatief vaartuig. Commerciële verkoop door een recreatieve zeevisser betreft een illegale activiteit. Handlijnvisserij onder NL-vlag beoefenen een ‘volledig legale commerciële activiteit’ onder NL-licentie.
- ▶ **Duidelijk definiëren op welk aspect van de recreatieve visserij kan worden ingezet binnen de Plaatselijke Groep.** → Binnen de Plaatselijke Groep worden voornamelijk kansen gezien in de link van recreatieve visserij met toerisme, educatie, milieubewustzijn en verzamelen van data.

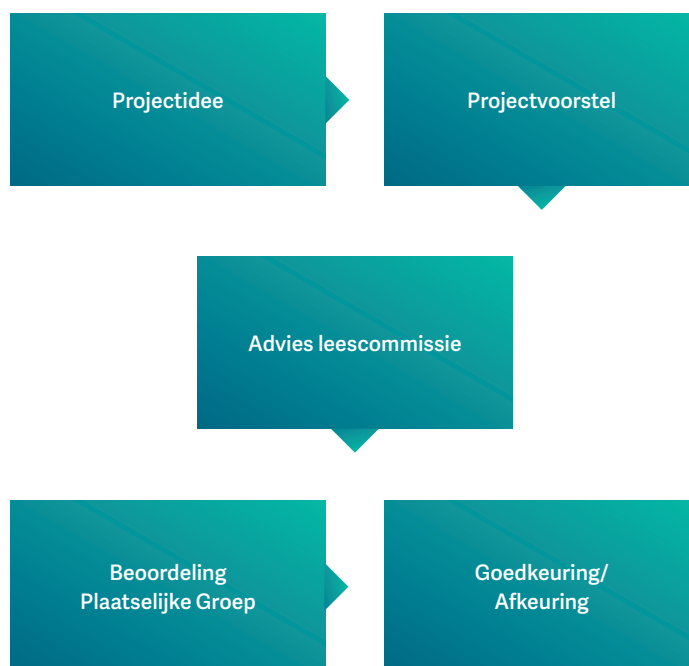
De actoren zijn akkoord met de algemene inhoud van de strategie. Na verwerking van de opmerkingen, wordt de strategie opnieuw ter nalezing voorgelegd aan de actoren alvorens de LOS als geheel in te dienen.

- **Hoe zal de lokale actiegroep verder te werk gaan?**

Structuren:

- Plaatselijke Actiegroep: beslissingsorgaan
- Secretariaat PG (coördinator Prov. WVL): dagelijkse werking
- Beheerautoriteit (Departement Landbouw & Visserij): opdrachtgever en uitbetalingsorgaan
- Leescommissie (externe expertise): adviserend
- Klankbordgroep: terugkoppeling naar brede forum

Procedure:

Doelgroep: wie kan ondersteund worden?

Potentiële projectindieners zijn lokaal gebonden en behoren tot volgende categorieën:

- Vissers/reders/ aquacultuurproducenten
- Visverwerkingsbedrijven
- visveilingen
- Verenigingen in de visserij- en/of aquacultuursector
- Toeristische en culturele organisaties
- Onderzoeks- en kennisinstellingen
- Educatieve instellingen, opleidingscentra
- Overheden: gemeentebesturen, overheidsbedrijven of (verzelfstandigde) -agentschappen
- Ondernemers/bedrijven die voldoen aan de definitie van een KMO
- Ngo's
- Coöperatieve vennootschappen
- erkende producenten en -brancheorganisaties
- advies- of auditbureau

Kostenposten: wat kan ondersteund worden?

Volgende kostenposten kunnen ingediend worden (niet limitatief):

- Loonkosten
- Werkingskosten
- Externe prestaties
- Investeringskosten
- Kosten voor promotie en publiciteit

Opmerkingen?

- Is er een leidraad als je kandidaat bent om een dossier op te stellen (hoe indienen, verwoorden, budgettering, hoe lang mag het project lopen...)?
 - *Er zijn richtlijnen vanuit Europa en het Departement Landbouw & Visserij. Eén van de eerste taken van de plaatselijke groep zal zijn om een handleiding/sjabloon te maken om een dossier in te dienen. **Er wordt ook nog een huishoudelijk reglement opgesteld voor de werking van de plaatselijke groep.** Er zal in de toekomst gewerkt worden met een e-loket, net zoals bij het grotere programma.*
- Kan je vanuit enkel je eigen organisatie een project indienen?
 - *Ja, **je kan een project zelf indienen**, maar het kan inspirerend werken om eens bij anderen te kijken. Partners meenemen kan een pluspunt zijn.*

- **Financieel luik**

Projectmiddelen

Voorlopig zijn de budgetten per jaar verdeeld. Deze verdeling is richtinggevend, indien noodzakelijk kunnen budgetten verschoven worden. Het doel van de Plaatselijke Groep is om een blijvende structuur voor de toekomst te maken. De budgetten per jaar zijn overdraagbaar naar een volgend jaar, maar middelen dienen besteed te worden tegen 2029. Voor projecten waarvan de totale projectkosten minder dan €25.000 bedragen, kan er gekeken worden voor ondersteuning via Provincie West-Vlaanderen.

Projectmiddelen									
Prioritair thema	percentage	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	totaal budget
Thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten	30%		€ 163.168	€ 163.168	€ 163.168	€ 163.168			€ 652.670
Thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid	25%		€ 135.973	€ 135.973	€ 135.973	€ 135.973			€ 543.892
Thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio	20%		€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778			€ 435.114
Thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en kusterfgoed	20%		€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778	€ 108.778			€ 435.114
Thema 5 (=transversaal thema): Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau	5%		€ 27.195	€ 27.195	€ 27.195	€ 27.195			€ 108.778
Totaal			€ 543.892	€ 543.892	€ 543.892	€ 543.892			€ 2.175.568

Steun

- In regel: indieners kunnen een ondersteuning krijgen van max. 50% van de aanvaarde ingediende kosten van het projectbedrag.
- Steunpercentage kan afwijken: afhankelijk van type begunstigde en of projecten al dan niet van collectief belang zijn:
 - ▶ 40% steun: individuele investeringen (alle begunstigten)
 - ▶ 65% steun: collectieve begunstigten (niet limitatief: vissersorganisaties, openbare besturen, producenten-(branche)organisaties, publiekrechtelijke instanties, ...) + publiek toegang verlenen tot de resultaten
 - ▶ Wordt onderzocht: bij uitzondering mogelijkheid 100% steun voor speciale projecten van collectief belang én algemeen nut én innovatie én die publiek toegang verlenen tot de resultaten.
- Totale projectkosten: min. € 25.000 (excl. BTW) om in aanmerking te komen
- De maximale steun voor de uitvoering van concrete acties:
 - ▶ Mbt individuele investering (40%): max. €50.000 steun
 - ▶ Andere: max. €150.000 steun
- Aanvullende financiering:
 - ▶ Afkomstig van private bronnen
 - ▶ Niet afkomstig van ander EU/ Vlaamse/ Provinciale financieringsprogramma's

Opmerkingen?

1. Hoe passen lokale overheden hierin? Lokale overheden krijgen al overheidsfinanciering.
 - Lokale overheden zullen kunnen indienen. Eigen middelen mogen afkomstig zijn van een publieke instelling, indien deze zelf promotor is.
2. Flow van de selectieprocedure. Is het mogelijk om op een snelle manier af te toetsen of een project al dan niet kans maakt vooraleer er moeite in te steken?
 - Coördinator heeft hier het best zicht op. Ervaring zal ook meer uitwijzen. Dit is louter adviserend. De plaatselijke groep kan nog altijd anders beslissen.
 - Functie van de coördinator: mensen bij elkaar te zetten en doorverwijzen naar bepaalde partners, alsook ondersteunen en overleggen met projectindieners.
3. Is het mogelijk om een project in te dienen met een buitenlandse partner?
 - Wordt nog verder bekeken. Hier zijn ook andere ondersteuningsvormen zoals Interreg. Er is een nieuwe call van microprojecten, waar steun kan verkregen worden als er sprake is van kennisuitwisseling tussen een Franse en Vlaamse partner.
4. Wat is de effectieve rol van de leescommissie? Wat gebeurt met opmerkingen vanuit de leescommissie? Is dit vrijblijvend advies of een eerste schifting van projecten?
 - Opmerkingen en scores worden meegenomen naar de Plaatselijke Groep. Bepaalde evaluaties kunnen niet genegeerd worden. Het advies moet een stuk oriënterend werken.
 - Doel = een advies (minimum drie actoren) a.d.h.v. een beoordelingsfiche.
 - Conclusie: het advies is niet vrijblijvend MAAR niet bindend. Het selectiecomité kan op basis van een gedegen argumentatie alsnog anders beslissen.
 - Jan en feb: alles helder krijgen en een huishoudelijk reglement opmaken.

De actoren zijn akkoord met voorstel van aanpak structuur, werking en het financiële luik van de Plaatselijke Groep Visserij en zijn strategie. Opmerkingen worden meegenomen en uitgewerkt in een huishoudelijk reglement dat wordt voorgesteld na indiening van de LOS.

- **Samenstelling groep**

Er is een voorstel opgebouwd rekening houdende met richtlijnen i.v.m. een evenwichtige en representatieve opbouw (o.a. kust-gebonden, verschillende entiteiten in het gebied, evenwicht publiek/ privé), consensus i.v.m. entiteiten uit meetings in het voorjaar en de vraag naar een dynamische groep met actoren uit het werkveld. Zij zijn de "eigenaars" en ambassadeurs van de Lokale Ontwikkelingsstrategie in het gebied.

Concreet voorstel Samenstelling Plaatselijke Groep				
		Entiteit	Naam	Plaatsvervanger
1	Openbaar	Provincie West-Vlaanderen	Bart Naeyaert	
2		Stad Oostende	Kelly Denecker	Veerle Willaert
3		Stad Nieuwpoort	Mike Sarazijn	Kris Vandecasteele
4		Stad Brugge	Nele Bruynooghe	Lut Laleman
5		Onderwijs/ Opleiding	Jaimie Daelman (VDAB)	Jan Denys (MIM)
6		Cultuur/ Erfgoed	Jadrana Demoen (Navigo)	Kusterfgoed ?
7		Onderzoeksinstelling	Els Vanderperren (ILVO)	Daan Delbaere (ILVO aquacultuur)
8	Privé	Rederij algemeen	Reder GVS (w voorgesteld door Rederscentrale)	Sander Meyns (RC)
9		Rederij kustsegment	Stephane Vedelaar (Reder Kust)	Lorenzo Desmit (Reder Kust)
10		Visafslag	Sylvie Becaus	Tom Premereur
11		Vishandel	Maxim Desot (vismarkthandelaar)	Angus Wittewrongel (Julia_ Mare Nostrum)
12		Visverwerkende industrie	Wim Quinet (Revifood)	Guillaume Seys (viswaren Bonnet/ visrokerij Alloo)
13		Horeca/ gastronomie	Donald Deschagt (Studio Zeewier)	Peter de Coster (De keuken van De Coster, Vives, hotelschool)
14		Aquacultuur	Jacky Puystjens (Oesterput)	Sander Steenakker (OceanBites seaweed) ?
15		Natuurvereniging/ (natuur) educatie	Bart Vandervorst (Horizon Educatief)	?
16		Vertegenwoordiger recreatief segment	Daniël Wintein	Andrea Baruti (Sportvisserij Vlaanderen)

Opmerkingen?

1. Niemand van MDK is betrokken. Zij hebben ook belangrijke expertise. Zijn er namen die kunnen gecontacteerd worden, bijv. voor de adviesgroep?
 - *Er wordt contact opgenomen.*
2. De rederscentrale heeft graag ook lidmaatschap in de plaatselijke groep. Iemand van de rederscentrale en een reder zelf. Zij hebben praktijkervaring maar brede kijk is ook belangrijk.
 - *Zal rekening mee worden gehouden, reeds aangepast in het voorstel.*
 - *Ook aangevuld: Andrea Baruti (sportvisserij Vlaanderen) bij recreatief segment.*

3. Wie bepaalt wie in de Plaatselijke Groep mag zetelen?
 - *Democratisch proces volgens bepaalde richtlijnen (EU).*
 - *Er kan gewerkt worden met leden met stemrecht en niet-stemgerechtigde leden. Bijv. wie belangen heeft, kan niet stemmen (bv.: projectindieners).*
 - *Details worden nog verder uitgewerkt in een huishoudelijk reglement*
4. Waarom zit het Departement Landbouw en Visserij niet in de leescommissie en andere overheden wel?
 - *Omdat ze opdrachtgever en uitbetalingsorgaan zijn.*
5. Hoort een commercieel bedrijf in de leescommissie? Er zijn nog andere die ervaring hebben met aquacultuur en in de niet-commercieel sector zitten niet tot de commerciële sector behoren.
 - *Pool van de leescommissie wordt nog uitgebreid. Suggesties zijn welkom.*

De actoren zijn akkoord met de samenstelling van de Lokale ActieGroep.

- **Naamgeving**

Het programma van de plaatselijke groep zal Zeebonk heten. Dit staat voor Bewust Ondernemen Noordzeekust.

7.5. Bijlage 5: uitgebreide lijst van acties uit het consultatieproces

- **Inzetten op het product**

Een aantal acties die geformuleerd werden door de groep i.v.m. **kennis van het product** en de lokale (korte) keten, zijn de volgende:

- ▶ Het in kaart brengen van de visserijketen voor specifieke doelsoorten of -groepen, inclusief een pilootproject voor directe verkoop.
- ▶ Spanningsveld verminderen tussen korte keten en grote keten (andere regelgeving).
- ▶ Het bevorderen van samenwerkingen tussen verschillende actoren in de visserij- en aquacultuurketen.
- ▶ Ondersteuning op het gebied van marketing en branding van het duurzaamheidslabel.
- ▶ Het onderzoeken van marktmogelijkheden voor specifieke duurzame producten door middel van gerichte trajecten naar afzetmarkten (bijv. ook in supermarkten).
- ▶ Het vergroten van de kennis bij de burger, zowel jong als oud, van lokaal aangelande seizoensvis en minder bekende vissoorten en aquacultuurproducten.
- ▶ Het implementeren van lokaal aangelande seizoensvis en aquaproducten in restaurants, scholen, ziekenhuizen en andere instellingen.
- ▶ Het verstrekken van tools om kennis te verspreiden onder scholen, ondernemers en professionals, zoals brochures, een viswijzer en samenwerkingen om zeeklassen inhoudelijk aan te passen naar lokaal aangelande vis. Ook het beschikbaar maken van informatie over visserij voor het brede publiek via naslagwerken, documentaires, een maandblad over visserij en sociale media behoort tot deze actie.
- ▶ Het bevorderen van de verduurzaming van de visserijsector door middel van promotiecampagnes (visserij verduurzaamt).

Enkele zaken die werden aangehaald ter ondersteuning van **nieuwe productontwikkeling**, zijn de volgende:

- ▶ Het ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuwe lokale producten en nieuwe (lokale) verwerkingstechnieken die gebruik maken van bijvangst of restafval van vis en oogstproducten, zoals het vel, graten, koppen of producten die zeewier bevatten.
- ▶ Kennis samenbrengen en terug opruisen van de diverse stromen die vroeger reeds in kaart zijn gebracht.
- ▶ Ondersteuning bij de ontwikkeling van good practices in de sector, inclusief het veiligstellen van nieuwe of verbeterde markten met nadruk op duurzaamheid.
- ▶ Ondersteuning voor nieuwe manieren om lokaal vis te bewaren, zoals drogen, roken, inleggen; bijvoorbeeld pilootproject rond droogvis (bijv. schartong). Regionale samenwerking tussen lokale ondernemers en overheden.
- ▶ Living lab: testen van food pilot van ILVO voor mariene producten, testen van vacuümverpakkingen, snel opwarmen en afkoelen van visserij- en aquacultuurproducten, testen van fileer- en reinigingsmachines, etc.

- **Inzetten op de ondernemingen**

Belangrijke punten die naar voren kwamen, waren onder andere:

- ▶ Ondersteuning bieden op het gebied van administratie, regelgeving en subsidies, evenals begeleiding bij modern bedrijfsbeheer, waaronder het gebruik van een digitaal logboek.
- ▶ Vereenvoudiging van de administratie aan boord van schepen.
- ▶ Samenwerking tussen autoriteiten, instanties en visserijorganisaties beter te informeren over regelgeving, zodat ze hun bedrijven effectiever kunnen runnen.
- ▶ Ondersteuning bij het implementeren van duurzaamheidsinnovaties in de praktijk, zoals technologische ontwikkelingen, nieuwe vangstmethoden en verbeteringen op het gebied van veiligheid en werkomstandigheden.
- ▶ Ondersteuning van jonge ondernemers met zakelijke ideeën voor kustgebieden.
- ▶ Ondersteuning van pilootprojecten, bijv. ontwikkeling van piloot (maricultuurpark) op de Spuikom dat ook kan opengesteld worden voor opleiding en educatie.
- ▶ Ontwikkeling van lokale verwerkingsfaciliteiten.
- ▶ Aandacht besteden aan communicatie en vertegenwoordiging voor (kleinschalige) visserij, verbetering van het begrip van visserij- en kustproblematiek en het vermogen van de visserij- en aquacultuurgemeenschap om zichzelf beter te vertegenwoordigen.
- ▶ Faciliteren van aanlegmogelijkheden voor de kleinere vloot in havens.
- ▶ Verbetering van het welzijn en imago van vissers en aquacultuurproducenten aan de kust, inclusief arbeidsvoorwaarden, leefomstandigheden aan boord, duur van de visreizen en voldoende arbeidskrachten ter vervanging.
- ▶ Ondersteuning en training voor een professionele en veilige werkcultuur aan boord en aan land.

Tijdens het consultatieproces kwam naar voren dat een van de belangrijkste prioriteiten voor de visserij- en aquacultuursector het **promoten van de sector aan jongeren** is. Dit komt voort uit het urgente probleem van **gebrek aan opvolging en een tekort aan werkrachten**, inclusief in verschillende deelsectoren. Enkele mogelijkheden die werden geïdentificeerd, omvatten:

- ▶ Het aanpakken van het tekort aan bemanning door middel van een centraal meldpunt, het bekendmaken van vacatures, samenwerking met gespecialiseerde arbeidsbemiddelingsdiensten en het delen van bemanning onder reders.
- ▶ Het verkorten van het terugkeertraject voor vissers.
- ▶ Het bevorderen van uitstroom naar de visafslag, vishandel of visverwerking.
- ▶ Het stimuleren van instroom in maritiem, visserij- en aquacultuuronderwijs, incl. meisjes, en het ontwikkelen van informatie over carrièremogelijkheden in de maritieme sector.
- ▶ Het ondersteunen van leerlingstelsels en het onderzoeken van mogelijkheden om innovatie, datacollectie en ecologie op te nemen in de visserijopleiding.
- ▶ Het creëren van projecten waarbij jongeren in interactie kunnen gaan met de visserij- en aquacultuursector en de maritieme omgeving kunnen ervaren en leren kennen.
- ▶ Het opzetten van een interimkantoor voor stages en het bevorderen van aandacht voor visserij in horecaopleidingen en hotelscholen.
- ▶ Het onderzoeken van uitbreidingsmogelijkheden voor stageplaatsen, vakantiejobs en educatieve trips.
- ▶ Het aanbieden van specifieke trainingscursussen en opleidingsmogelijkheden met betrekking tot kansen en opportuniteiten voor mensen die werkzaam zijn in de sector, als onderdeel van levenslang leren.

- **Toeristisch potentieel van de kustregio valoriseren**

Uit de consultatie is gebleken dat er een **uitgebreider, interactiever en aantrekkelijker toeristisch aanbod** zou kunnen zijn m.b.t. visserij en aquacultuur. Enkele suggesties en concepten zijn:

- ▶ Het upgraden van bestaande evenementen en ondersteuning bieden aan nieuwe evenementen en educatieve projecten die gericht zijn op beleving. Hierbij kan gedacht worden aan het promoten van lokale producten, het tonen van lokale vismethoden, het informeren over veranderingen in de regio en het bieden van proeverijen van hoogwaardige vis en zeevruchten.
- ▶ Het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden tussen bestaande bedrijven, waaronder de visserij- en aquacultuursector, hotelscholen, toerismebedrijven en hotels/restaurants. Door samen te werken kunnen deze verschillende sectoren elkaar versterken en een divers en aantrekkelijk toeristisch aanbod creëren.

- ▶ Het promoten van hedendaagse visserij, aquacultuur en maricultuur en werken aan imago-opbouw. Door de moderne en duurzame aspecten van deze sectoren te belichten, kan het imago van de visserij en aquacultuur positief worden beïnvloed.
- ▶ Het ondersteunen van de beschikbaarstelling van correcte informatie in de lokale omgeving over de stand van zaken in de visserij en aquacultuur. Dit stelt erfgoed-, educatie- en bezoekerscentra in staat om hun inhoud bij te werken en speciale evenementen en tentoonstellingen te organiseren die gericht zijn op visserij en aquacultuur.
- ▶ Het opzetten van een "Technopolis van de Zee" om visserij, aquacultuur en de kust te positioneren als een integraal onderdeel van de regio. Dit zou een laagdrempelige informatiebron kunnen zijn voor kennis over vis en aquacultuur.
- ▶ Onderzoek naar mogelijkheden om maritiem toerisme uit te breiden m.b.t. wetgeving, bijv. zeevisserij- en rondleidingen langs de mariene fauna.

Daarnaast zijn er ook projectideeën en concepten met betrekking tot **toeristische infrastructuur**, zoals:

- ▶ Het ondersteunen van informatiepunten en contactpunten op strategische locaties rond visserij en aquacultuur, waar structurele educatie mogelijk is. Denk bijvoorbeeld aan polyvalente demonstratieruimtes.
- ▶ Het ondersteunen van havenbeheer, inclusief het maximaliseren van het potentieel voor gemengd gebruik en het implementeren van kleinschalige verbeteringen die een verschil kunnen maken, zoals aanlegplaatsen, steigers en elektriciteitsvoorzieningen.
- ▶ Het verkennen van mogelijkheden voor multifunctionaliteit van vissersboten, zodat ze naast visserij ook andere functies kunnen vervullen, zoals toeristische rondvaarten of educatieve activiteiten.
- ▶ Het onderzoeken van de mogelijkheid om een proefveld voor wieren en schaaldieren op te zetten, waarbij de waterkwaliteit real-time wordt gemonitord. Dit kan worden gecombineerd met een citizen science-project, waarbij het publiek actief betrokken wordt bij het verzamelen van gegevens.

- **Duurzaam beheer van de kust en het mariene milieu**

Volgende mogelijkheden en projecten werden geïdentificeerd waar de lokale gemeenschap zich op kleinschalig niveau kan inzetten om **de negatieve milieu-impact van visserij- en aquacultuur gerelateerde activiteiten op zee en aan land te beperken**.

- ▶ Sensibilisering rond afvalpreventie en het organiseren van opruimacties, zowel op zee als aan land. Hierbij is het belangrijk om inspanningen te leveren om afval en plastic van de kustlijn te vermijden of op te ruimen.
- ▶ Implementeren van educatieve pakketten over afvalbehandeling en -sortering.
- ▶ Ondersteunen van (kleinschalige) circulaire initiatieven, zoals recyclingmogelijkheden voor schelpen of projecten rond 'afval-ijs'.
- ▶ Digitaal en geïntegreerd beheer van schelpdierwater: met behulp van digitale systemen kunnen afvalstromen worden beheerd, kan regelgeving worden gevolgd, waterkwaliteit worden bewaakt en maatregelen worden genomen om veiligheid en gezondheid te waarborgen.

Er is een sterk bewustzijn dat het natuurlijk, materieel en immaterieel erfgoed van het kustgebied beschermd moet worden. Enkele specifieke ideeën:

- ▶ Bewustwording creëren bij vissers, motoristen, schippers, reders en aquacultuurproducenten over het belang van duurzaam vissen ('hoeders van de zee') en produceren, evenals bewustmaking van producenten, burgers en jongeren.
- ▶ Lange termijn monitoring via data- verzameling en monitoring van recreatieve visserij.
- ▶ Respect voor het beschermen van Natura 2000-gebieden enerzijds, en respect voor visserij- en aquacultuurberoep- en leefgemeenschappen anderzijds.
- ▶ Bescherming van materieel en immaterieel erfgoed met betrekking tot visserij en aquacultuur, zoals het renoveren en openstellen van historisch belangrijke vissersboten voor bezoekers.
- ▶ Inventariseren en behouden van kennis bij vissers en vissersvrouwen.
- ▶ Het vinden van een mechanisme of forum waarbinnen de traditionele vaardigheden en kennis binnen kustgemeenschappen kunnen worden overgedragen aan de volgende generatie jongeren.
- ▶ Het vertalen en behouden van visserij, aquacultuur en gerelateerde activiteiten als ambacht naar heden en toekomst.

- **Visserij als volwaardig onderdeel van de Blauwe Economie**

Tijdens de consultatie kwam naar voren dat **voortdurende ontwikkeling van brede vaardigheden en levenslang leren** essentieel is in een snel veranderende wereld.

Enkele mogelijke acties die genoemd werden binnen dit thema zijn:

- ▶ Ondersteunen van initiatieven die netwerkvorming en samenwerking tussen verschillende spelers in de Blauwe Economie stimuleren. Het organiseren van cross-sectorale bijeenkomsten kan leiden tot meer wederzijds respect en gezamenlijke inspanningen.
- ▶ Faciliteren van kennisuitwisseling binnen de sector, met inbegrip van innovatie en het delen van best practices op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Het doorvertalen van kennis en informatie binnen diverse lagen van de overheid en wetenschappelijke onderzoeksinstituten naar een bredere groep van actoren.
- ▶ Verkennen van de mogelijkheden om het visserijberoep uit te breiden naar andere subsectoren zoals toerisme, offshore industrie en aquacultuur.
- ▶ Onderzoeken van mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik op zee, bijvoorbeeld het toestaan van passief vissen rond windmolens.
- ▶ Gezamenlijk belichten van innovatie in de maritieme sector naar het grote publiek toe.
- ▶ In het onderwijs: het gezamenlijk aanbieden van maritieme sectoren, bijvoorbeeld door verschillende takken samen te belichten.
- ▶ Oprichten van een jobplatform voor de visserijsector en blauwe banen als een neutraal platform.
- ▶ Bieden van capaciteitsopbouw en trainingsprogramma's om visserij- en aquacultuurgemeenschap in staat te stellen zichzelf te informeren of zich te organiseren, zodat ze zichzelf kunnen vertegenwoordigen met betrekking tot visserij- en kustaangelegenheden en de nodige ondersteuning krijgen om steun aan te vragen voor projecten.
- ▶ Uitwisseling van kennisoverdracht, kweektechnieken binnen aquacultuur naar een lokaal niveau vanuit buitenland via bijvoorbeeld opleidingsvouchers, kosten voor overdracht, vergoedingen voor de 'leermeesters' vanuit Frankrijk.

- **Mogelijkheden en opportuniteiten van de kleinschalige visserij**

Binnen dit kader zijn verschillende ideeën en kansen geïdentificeerd:

- ▶ Ondersteuning bieden aan nieuwe initiatieven binnen de kleinschalige visserijsector.
- ▶ Onderzoeken van de mogelijkheid om vissen als bijberoep toe te staan, zodat vissers de kans krijgen om hun inkomsten te diversifiëren en afhankelijkheid van één sector te verminderen.
- ▶ Het verkennen van mogelijkheden voor vlootdiversificatie met multifunctionele vaartuigen, waardoor vissers meerdere activiteiten kunnen ondernemen om extra inkomstenbronnen te genereren.
- ▶ Incentives voor vissers om deel te nemen als waarnemers en gegevens te verzamelen voor natuurbeschermingsmonitoring. Dit kan bijdragen aan het vergroten van het inzicht in mariene ecosystemen en het bevorderen van duurzaam beheer.
- ▶ Bovendien kunnen er incentives worden geboden voor de betrokkenheid van vissers bij educatieve initiatieven, opleiding en stages.
- ▶ Het bieden van incentives voor vissers om promotie-initiatieven voor de visserij uit te voeren, bijvoorbeeld door directe samenwerking met lokale restaurants of toeristische evenementen.
- ▶ Het bieden van capaciteitsopbouw en trainingsprogramma's die deze visserijgemeenschap, in staat stelt zichzelf te informeren over visserijkwessies of zich te organiseren, zodat ze zichzelf kunnen vertegenwoordigen met betrekking tot visserij- en kustaangelegenheden.
- ▶ Het onderzoeken van mogelijkheden voor korte-keten-verkoop, waarbij rechtstreekse levering aan consumenten en lokale markten wordt gestimuleerd om toegevoegde waarde te creëren voor verse vis en het versterken van de band tussen vissers en consumenten.

7.6. Bijlage 6: overzicht investerings- en ondersteuningsfondsen

Doorheen de jaren heeft de visserijsector zich kunnen beroepen op subsidiering/ondersteuning vanuit diverse hoeken. Een overzicht van de huidige initiatieven:

- **Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur 2021-2027 (EFMZVA)**
Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur (EFMZVA, Verordening (EU) 2021/1139). Het Belgische Operationele Programma (OP 2021-2027) creëert hierbij een kader en een handleiding voor de besteding van de fondsen van het EFMZV(A). Het Vlaams Financieringsinstrument voor de Visserij- en Aquacultuursector (FIVA) zorgt voor de noodzakelijke cofinanciering (besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 en MB van 19 mei 2016).
- **Ondersteuningsfonds voor visserij in transitie (OVIS)**
Het ondersteuningsfonds voor visserij in transitie is in voege getreden in 2022. De vzw OVIS is daar om innovatieve projecten te ondersteunen met aandacht voor de belangen voor de werknemers en werkgevers uit de sector én met concrete doelstellingen die de arbeidsomstandigheden voor de werknemers uit de visserijsector verbeteren. De vzw OVIS wordt voor zijn werking ondersteund met middelen van het Zeevissersfonds. Hiervoor wordt 33% van de bedrijfsvoorheffing uit het Zeevissersfonds (fonds voor bestaanszekerheid voor de zeevissers onder het Paritair Comité 143) gereserveerd.
- **Interreg**
Dit programma loopt sinds 1989, ook in het kader van het EFRO-programma en zet in op de versterking van grensoverschrijdende samenwerking tussen regio's in Europa. Middelen worden op diverse regionale niveaus beschikbaar gesteld. Op West-Vlaams niveau is de focus van samenwerking voornamelijk gericht op Nederland, Frankrijk en Wallonië.
- **Blauwe Cluster**
De Blauwe Cluster is een neutrale partner die Vlaamse bedrijven ondersteunt bij het opzetten van partnerschappen met het oog op de ontwikkeling en de bevordering van economische activiteiten op zee. Ze stelt middelen ter beschikking voor projecten die passen binnen de roadmaps en beleidsdomeinen (duurzame zeevoeding & mariene biotechnologie, blauw toerisme, kustbescherming & gebruik van minerale rijkdommen,...).
- **Provinciaal reglement ter ondersteuning van Belgische kustvaartuigen**
Via dit reglement kunnen reders financiële steun aanvragen voor kleine investeringen, tot en met 25.000 euro, aan boord van Belgische kustvaartuigen. Deze investeringen dienen te resulteren in een verbetering van de omstandigheden aan boord. Investerings zonder een aantoonbare verbetering komen dus niet in aanmerking.
- **Het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee (Straits Committee)**
Op 5 februari 2020 richtten de Provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen, de Departementen Nord en Pas-de-Calais, het Graafschap Kent en de Provincie Zeeland het Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee ("Straits Committee" in het Engels, "Comité du Détroit" in het Frans) op in Arras (Frankrijk).
Het Comité beoogt een nieuwe relatie met het Verenigd Koninkrijk op te bouwen nu deze lidstaat de Europese Unie heeft verlaten. Samenwerking op het gebied van economische ontwikkeling, de strijd tegen klimaatverandering en de ondersteuning van jongeren staan in dit samenwerkingsverband centraal. Om uitvoering te geven aan deze gezamenlijke ambities stellen de leden van het Comité subsidies voor grensoverschrijdende projecten ter beschikking via het Initiatief voor kleinschalige projecten.
Elke deelnemende regio stelt hiervoor jaarlijks 30.000 euro ter beschikking (totaal jaarlijks budget 180.000 euro).
- **Het Fonds voor scheepsjongens**
Fonds dat is opgericht (op 31 december 1975) om de arbeid van een scheepsjongere te waarderen en hem/haar verder in het vissersbedrijf aan te moedigen. Het fonds zorgt voor een bepaald bedrag per zeedag. Daarnaast wordt aan de scheepsjongere (via een arbeidsovereenkomst) een bepaald percentage van de besomming toegekend.
- **Zeevissersfonds**
Het fonds voor bestaanszekerheid voor de zeevissers onder het Paritair Comité 143. Het Zeevissersfonds werd bij CAO in 1986 opgericht, dient sociale doelen en verzorgt de uitvoering van de *Wet van 3 mei 2003* (wet tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser).

- **Het Fonds tot behoud en vernieuwing van de rederijen ter zeevisserij vzw (redersfonds)**
De voornaamste doelstelling van dit fonds is het verlenen van kredieten aan reders die tijdelijk in moeilijkheden zitten. De terugbetaling gebeurt via afhoudingen op de besomming aan de visveiling. Dit redersfonds wordt slechts geactiveerd als alle andere middelen zijn uitgeput.

7.7. Bijlage 7: motivering inschatting resultaat- en outputindicatoren

Om een correcte schatting van de doelwaarden voor de resultaat- en outputindicatoren te kunnen bekomen is er per thema ingeschat hoeveel projecten er zouden kunnen uitgevoerd worden. Het totaal aantal projecten wordt geschat op 24 doorheen de gehele programmaperiode waarbij een budget van 90.649 EUR per project wordt voorzien.

Op basis van de allocatie van middelen worden er onderstaande schattingen gemaakt van uitgevoerde projecten per prioritair thema:

- **7 projecten** voor thema 1: Ondersteunen en ontwikkelen van lokale kwaliteitsproducten
- **6 projecten** voor thema 2: Ontwikkelen van het gebied en de lokale gemeenschap via het bevorderen van duurzame ondernemingen en werkgelegenheid
- **5 projecten** voor thema 3: Valoriseren van het cultuur-toeristisch potentieel van de kustregio
- **5 projecten** voor thema 4: Inzetten op duurzaam beheer van marien milieu en erfgoed
- **1 project** voor thema 5: Bevorderen van kennisopbouw en samenwerking binnen de Blauwe Economie op regionaal, nationaal en internationaal niveau

Daarna wordt er op basis van ervaring een inschatting gemaakt voor de allocatie per doelstelling:

- Voor de RI **CR14**, mogelijk gemaakte innovaties:
Er wordt uitgegaan van een één op één relatie tussen het aantal projecten en het aantal innovaties.
 - Voor de RI **CR13**, samenwerkingsactiviteiten tussen belanghebbenden:
Er wordt uitgegaan van een één op één relatie tussen het aantal projecten en het aantal samenwerkingen.
 - Voor de RI **CR10**, aantal acties die bijdragen tot een goede milieutoestand
Er wordt uitgegaan van een één op één relatie tussen het aantal projecten en het aantal bijdragen tot een goede milieutoestand.
 - Voor de RI **CR16**, entiteiten die profiteren van promotie- en voorlichtingsactiviteiten (bijv. visserij-/verwerkingsbedrijven, ngo's en ondernemingen van welke aard ook die geen begunstigden van subsidies zijn, maar die rechtstreeks profiteren van door de begunstigde van de subsidie uitgevoerde acties op het gebied van promotie en informatie):
Er wordt uitgegaan van het totaal aantal rederijen, het aantal vis (klein- en groot)handelaren, het aantal visverwerkende bedrijven en het aantal musea en restaurants die kunnen profiteren van de door de begunstigde van de subsidie uitgevoerde acties op het gebied van promotie en informatie.
 - ▶ Aantal rederijen in 2022: 56 actieve rederijen
 - ▶ Aantal visserij-gerelateerde musea in 2022 : 1 (NAVIGO)
 - ▶ Aantal visklein- visgroot-handelszaken aan de kust: 262 (VIRA, 2020).
 - ▶ Aantal visverwerkende bedrijven aan de kust: 60 (Blondeel L., Verlé K., Vlaemynck G., Braeckman R., Vermeersch X., Vanderperren E. & Torreele E. (2016) Verwerkvis. De Vlaamse visserijsector en de visverwerkende nijverheid. Status, noden en kansen, ILVO)
 - ▶ Aantal restaurants aan de kust: 2.472 (<https://guidea.incijfers.be/jive>)
 - ▶ Totaal aantal ondernemingen: 2851
- Hierbij wordt er gerekend dat 10 % hiervan zou kunnen profiteren, wat neerkomt op **285 ondernemingen**.

- Voor de RI **CR08 thema 2 doelstelling C**, personen die rechtstreeks profiteren van EFMZVA-steun (bijv. deelnemers aan een opleidingssessie of een vergadering, het aantal personen die nieuwe vaardigheden of kennis verwerven). Er is uitgegaan van het aantal erkende actieve zeevissers, reders en studenten aan het MIM.
 - ▶ Aantal leerlingen Maritiem Instituut Mercator (2023): 49 leerlingen
 - ▶ Aantal reders in 2022: 56
 - ▶ Aantal erkende zeevissers: 386
(<https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/visserij/totale-visserij/erkende-zeevissers>)
- Hierbij wordt er gerekend dat 15% rechtstreeks zouden kunnen van profiteren, wat neerkomt op **72 personen**.

- Voor de RI **CR08 thema 3 doelstelling B**, personen die rechtstreeks profiteren van EFMZVA-steun (bijv. aantal mensen dat profiteert van nieuwe of verbeterde lokale diensten). Ter indicatie is er uitgegaan van het aantal bezoekers per jaar aan het visserijmuseum NAVIGO, gezien de directe band met de zeevisserijsector.
 - ▶ In 2019 registreerden zich in het visserijmuseum NAVIGO, gelegen aan de kust, 45.000 bezoekers.
- Als referentie voor de impact van de LOS, zou 10% van deze bezoekers een rechtstreeks profijt kunnen hebben, wat neerkomt op **4.500 personen**.

west-vlaanderen
de gedreven provincie

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

Medegefinancierd door
de Europese Unie